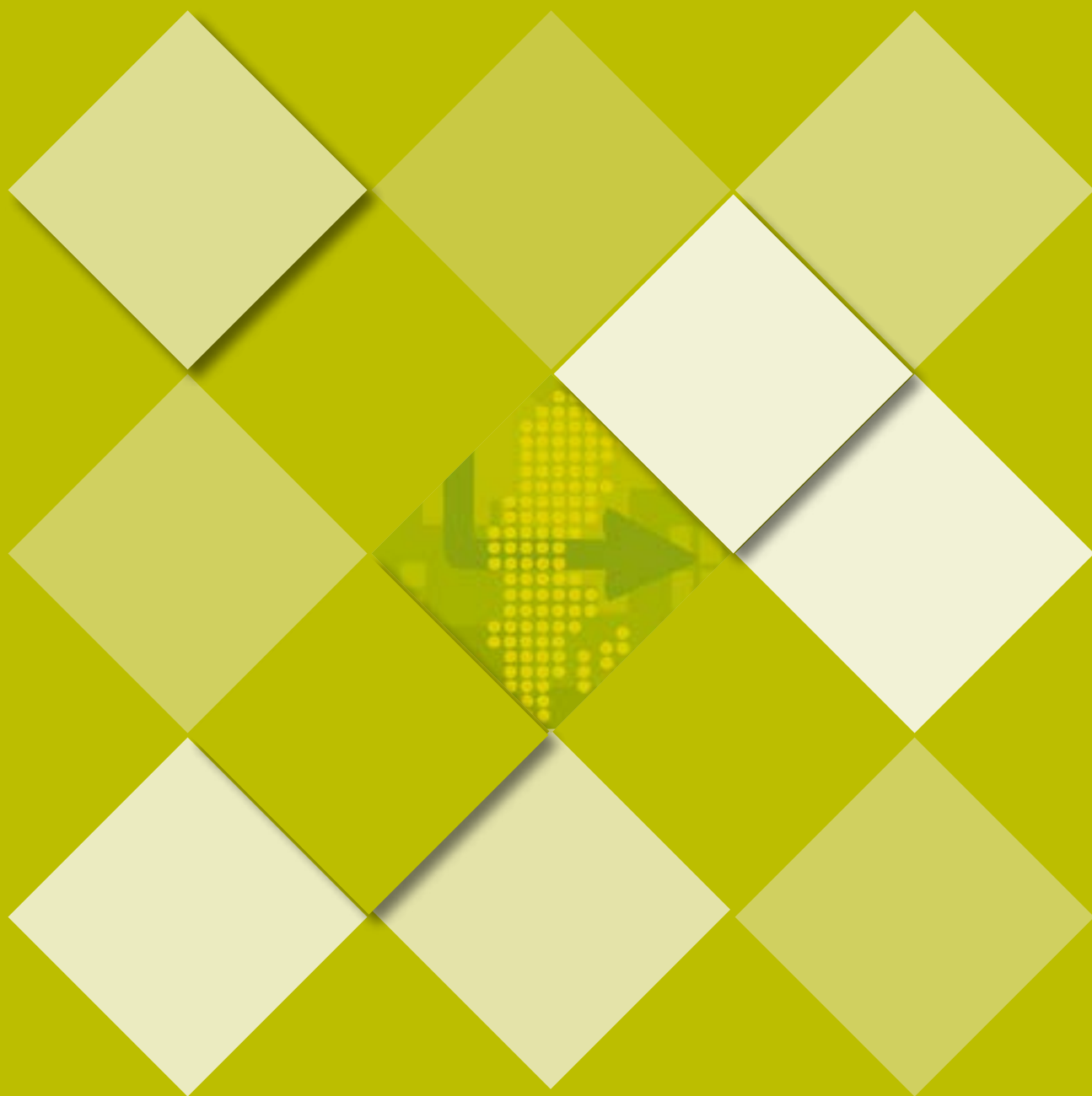

Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2021

MISSIV

DATUM
2022-05-25
ERT DATUM
2020-06-25

DIARIENR
2021/169-5
ER BETECKNING
Fi2020/02999/K

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag att följa utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner

Statskontoret fick den 25 juni 2020 i uppdrag av regeringen att 2020–2023 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner och deras verksamheter. Statskontoret har även haft motsvarande uppdrag under perioden 2018–2020 (Fi2017/04702/K).

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2021* som är vår andra årliga redovisning inom ramen för det nya regeringsuppdraget. Huvuddelen av rapporten publicerade vi den 28 mars 2022 på vår webbplats. Nu publicerar vi en version som även innehåller en förteckning över samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2021 (bilaga 10).

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg samt utredarna Matilda Loborg, föredragande, och Marcus Koch var närvarande vid den slutgiltiga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Matilda Loborg

Innehåll

	Sammanfattning	9
1	Uppdrag och genomförande	11
1.1	Bakgrund	11
1.2	Syfte och hur vi tolkat uppdraget	12
1.3	Vi beskriver utvecklingen med hjälp av tolv indikatorer	13
1.4	Projektgruppen och kvalitetssäkring	15
1.5	Disposition	15
2	Regelstyrning av kommuner och regioner	17
2.1	Trettiofem nya eller ändrade regleringar under 2021	17
2.2	Nya krav och skyldigheter för kommunsektorn	19
2.3	Vissa ändringar får ekonomiska konsekvenser	20
2.4	Regelstyrningen riktar sig främst till verksamhetsnivån	21
3	Statsbidrag till kommuner och regioner	23
3.1	Vi kartlägger tre olika typer av statsbidrag	24
3.2	Staten har betalat ut mer medel till kommunsektorn under 2021 än under tidigare år	24
3.3	181 riktade statsbidrag till kommunsektorn 2021	30
3.4	Ungefär lika många statsbidrag har upphört och tillkommit under 2021	33
4	Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument	37
4.1	Mjukare styrformer kompletterar den tvingande styrningen	37
4.2	Ungefär lika många överenskommelser 2021 jämfört med tidigare år	38
4.3	Inga nya samordnare under 2021	40
4.4	Strategier, handlingsplaner och handlingsprogram	40
5	Regeringens uppdrag till myndigheter	43
5.1	Vi kartlägger uppdrag som påverkar kommuner och regioner	43
5.2	Drygt 150 uppdrag påverkar kommunsektorn	44
5.3	Färre uppdrag med anledning av pandemin jämfört med förra året	47
6	Statliga myndigheters styrning	49
6.1	Det är 40 myndigheter som styr kommuner och regioner	49
6.2	Det är 34 myndigheter som har förändrat sin styrning av kommunsektorn under 2021	51

7	Tillsatta utredningar	55
7.1	Regeringen har tillsatt 30 utredningar under 2021 som rör kommunsektorn	55
7.2	Två utredningar är kopplade till pandemin	57
	Referenser	59

Bilagor

1	Regeringsuppdraget	61
2	Metodbeskrivning	67
3	Lagar och förordningar	77
4	Statsbidrag	85
5	Överenskommelser	99
6	Regeringsuppdrag till myndigheter	101
7	Myndigheternas styrning	117
8	Tillsatta utredningar	121
9	Samlade styrmedel	123
10	Statsbidragsförteckning	125

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1.	Antal nya och väsentligt ändrade styrsignaler 2019–2021	10
Tabell 2.	Styrmedel, indikatorer och metodval	13
Figur 1.	Utbetalda statsbidrag till kommunsektorn 2010–2021 (miljarder kronor)	25
Figur 2.	Andel av statsbudgetens totala utgifter som utgjordes av statsbidrag till kommuner och regioner 2010–2021	26
Figur 3.	Utbetalda statsbidrag till kommuner 2015–2021 per kategori av statsbidrag (miljoner kronor)	27
Figur 4.	Utbetalda statsbidrag till regioner 2015–2021 per kategori av statsbidrag (miljarder kronor)	28
Figur 5.	Andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag 2015–2020	29
Tabell 3.	Antal riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner 2018–2021	30
Tabell 4.	Antal uppdrag till myndigheter som påverkar kommuner och regioner 2021, efter uppdragstyp. Uppdragen är både särskilda uppdrag och uppdrag i regleringsbrev	45
Tabell 5.	Antal särskilda regeringsuppdrag och uppdrag i regleringsbrev som påverkar kommuner och regioner, uppdelat per myndighet	46
Tabell 6.	Antal statliga myndigheter som uppger att de styr kommunsektorn med olika styrmedel 2020	50
Tabell 7.	Nya och väsentligt förändrade styrmedel under 2021 (antal myndigheter)	51
Tabell 8.	Antal tillsatta utredningar 2021 som rör statens styrning av kommuner och regioner per departement	56
Tabell b1.	Bortfallsanalys	74
Tabell b2.	Nya lagar och förordningar med betydande påverkan på kommuner och regioner som har börjat gälla under 2021	77
Tabell b3.	Väsentliga förändringar i lagar och förordningar under 2021 med betydande påverkan på kommuner och regioner	80
Tabell b4.	Utbetalda kostnadsersättningar till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2021 samt procentuell förändring 2020–2021	85

Tabell b5.	Utbetalda riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2021 samt procentuell förändring 2020–2021	86
Tabell b6.	Antal kostnadsersättningar och riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner efter utgiftsområde 2021	87
Tabell b7.	Nya riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2021.	88
Tabell b8.	Riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som har upphört 2021	90
Tabell b9.	Väsentliga förändringar av riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2021	92
Tabell b10.	Giltiga överenskommelser 2021 per utgiftsområde och departement	99
Tabell b11.	Regeringsuppdrag till statliga myndigheter enligt särskilt beslut under 2021 som vi bedömer påverkar kommuner eller regioner	101
Tabell b12.	Uppdrag i myndigheternas regleringsbrev 2021 som vi bedömer påverkar kommuner och regioner	111
Tabell b13.	Myndigheter som anger att de styr över verksamheter i kommuner och regioner	117
Tabell b14.	Förändring av myndigheternas styrmedel under 2021	118
Tabell b15.	Tillsatta utredningar 2021 vars uppdrag vi bedömt rör statens styrning av kommuner och regioner	121
Tabell b16.	Totalt antal styrsignaler per styrmedel, 2018–2021	123
Tabell b17.	Samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2021	128

Sammanfattning

Statskontoret har på regeringens uppdrag kartlagt statens styrning av kommuner och regioner under 2021. Kartläggningen omfattar styrning från riksdagen, regeringen och statliga myndigheter. Syftet med kartläggningen är att ge regeringen ett samlat underlag av hur omfattande den statliga styrningen är och hur den har utvecklats. Vi redogör för detta utifrån ett antal styrmedel som påverkar kommunsektorn. Kommunsektorn är den gemensamma beteckningen på kommuner och regioner.

Flera nya statsbidrag till vård- och omsorgsområdet 2021

Riksdagens och regeringens styrning med statsbidrag har en stark styreffekt på kommuner och regioner. Statsbidragen kan vara *generella* (mottagaren bestämmer hur pengarna ska användas), *riktade* (pengarna ska användas till en viss insats eller ett visst ändamål) eller *kostnadsersättningar* (ersättning för verksamhet som mottagaren är skyldig att genomföra).

Under 2021 har regeringen infört 21 nya statsbidrag till kommunsektorn, samtidigt som 20 bidrag har upphört att gälla. Sex av de nya statsbidragen syftar till att förstärka eller utveckla vård- och omsorgen av äldre, och omfattar tillsammans över sju miljarder kronor. Totalt omfattar de nya statsbidragen mer än 16 miljarder kronor.

Vår kartläggning visar att det under 2021 fanns 181 riktade statsbidrag och 23 kostnadsersättningar som går till kommunsektorn. Antalet riktade statsbidrag är ungefär lika många som under 2020, men något fler än 2019. Samtidigt har staten betalat ut mer medel i statsbidrag till kommunsektorn under 2021 än under något av de senaste tio åren. Hälften av dessa medel är generella bidrag, en dryg tredjedel är riktade statsbidrag och en sjättedel är kostnadsersättningar.

Färre nya styrsignaler 2021 än under 2020

Vår kartläggning visar att staten införde färre nya styrsignaler 2021 än den gjorde under 2020. Det gäller samtliga styrmedel som ingår i vår undersökning, förutom antalet väsentligt förändrade statsbidrag. Under 2021 har staten till exempel infört 35 nya eller förändrade lagar och förordningar som vi bedömer har en betydande påverkan på kommunsektorn. Det är färre än under 2020, men de nya och ändrade regleringarna är ungefär lika många och har en liknande karaktär som under 2019. I likhet med tidigare år innebär flera av regleringarna att staten ställer större krav på kommunsektorn eller ger den fler skyldigheter.

En anledning till att antalet nya styrsignaler 2021 är färre än under 2020 är att staten har infört färre styrsignaler som är åtgärder till följd av coronapandemin. Under 2020 identifierade Statskontoret över 100 åtgärder som staten genomförde på grund av pandemin. Under 2021 är antalet åtgärder drygt 60. Om vi bortser från styrsignaler som staten har infört till följd av coronapandemin så är statens styrning av kommunsektorn av ungefär samma omfattning under 2021 som 2020.

Tabell 1. Antal nya och väsentligt ändrade styrsignaler 2019–2021

Styrmedel	2019	2020	2021
Nya lagar och förordningar	10	17	16
Ändrade lagar och förordningar	23	25	19
Nya statsbidrag	13	29	21
Väsentligt ändrade statsbidrag	28	34	44
Nya regeringsuppdrag till myndigheter	110	175	153
Nya överenskommelser	2	4	3
Nya nationella samordnare	1	5	0
Nya inriktningsdokument	3	5	4
Nya statliga utredningar		39	30
Totalt	190	333	290

Anmärkning: Vi har kartlagt nya statliga utredningar från och med 2020. En tabell med antal styrsignaler exklusive styrning till följd av coronapandemin finns i bilaga 9.

Staten har under 2021 använt sig av i princip alla styrmedel som vi har kartlagt inom ramen för det här uppdraget. Undantaget är att staten under 2021 inte har tillsatt någon ny nationell samordnare som vi bedömer påverkar kommunsektorn.

Staten styr framför allt inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg

Antalet nya styrsignaler riktade mot kommunsektorn är flest inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg. Det gäller för de flesta av de styrmedel som vi har kartlagt. Utbildning är ett annat område där den statliga styrningen av kommuner och regioner är omfattande. Men i likhet med tidigare år har staten under 2021 i större eller mindre utsträckning styrt kommuner och regioner inom nästan samtliga politikområden.

Regeringen kan påverka kommunsektorn indirekt genom till exempel uppdrag till statliga myndigheter. Under 2021 har regeringen beslutat att ge drygt 150 regeringsuppdrag till myndigheter som vi bedömer påverkar kommuner och regioner. Socialstyrelsen, som arbetar inom vård- och omsorgsområdet, är den myndighet som har fått betydligt flest uppdrag. Även Statens skolverk, som arbetar inom utbildningsområdet, har fått många uppdrag. De flesta uppdrag som vi bedömer påverkar kommunsektorn handlar om att en myndighet ska kartlägga eller analysera en kommunal eller regional verksamhet.

1 Uppdrag och genomförande

Statskontoret har på regeringens uppdrag kartlagt hur staten styr kommuner och regioner. Denna rapport är vår femte redovisning och gäller styrningen under 2021.

I det här kapitlet beskriver vi bakgrunden till uppdraget, vilket syfte uppdraget har, och vilka indikatorer vi ska redovisa. Vi redogör också för hur vi har avgränsat och genomfört uppdraget.

1.1 Bakgrund

Den svenska förvaltningsmodellen kännetecknas av ett starkt kommunalt självstyre. Samtidigt är det riksdagen, regeringen, statliga myndigheter, och EU som sätter ramarna för kommunala verksamheter genom exempelvis lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter. Kommuner och regioner påverkas därmed av styrning från flera håll. Staten styr också inom olika politikområden och sektorer, vilket innebär att olika departement inom Regeringskansliet hanterar olika delar av styrningen.

Statskontoret har i tidigare rapporter konstaterat att statens styrning av kommunsektorn ökat i omfattning, blivit mer komplex och detaljerad.¹ För att ge kommunsektorn bättre möjligheter att planera sina verksamheter utifrån lokala behov och förutsättningar har regeringen sagt att den vill utveckla styrningen av kommuner och regioner.² Regeringen har, bland annat inom ramen för tillitsreformen, konstaterat att den vill att de styrsignaler som kommunsektorn får ska vara tydliga och innehålla så lite detaljreglering som möjligt. I stället för detaljstyrning vill regeringen styra strategiskt. Styrningen ska vara anpassad till kommunsektorns verksamhet och den ska bygga på tillit och en helhetssyn på de kommunala verksamheterna.

¹ Se t.ex. Statskontoret. (2016:24). *Statens styrning av kommunerna*.

² Prop. 2020/21:1. *Budgetpropositionen 2021*. Utgiftsområde 25. Allmänna bidrag till kommuner.

Statskontoret har sedan 2018 översiktligt redovisat och analyserat hur statens styrning av kommunsektorn förändras.³ Syftet med Statskontorets kartläggning är att den ska fungera som ett underlag för att regeringen ska kunna följa hur statens styrning av kommunsektorn förändras.

1.2 Syfte och hur vi tolkat uppdraget

Syftet med denna rapport är att ge regeringen ett underlag som visar hur den statliga styrningen av kommuner och regioner har förändrats under 2021. Vi tolkar uppdraget som att vi så långt det är möjligt ska beskriva hur omfattande både den nya styrning som tillkommit under 2021 har varit, och den styrning som väsentligt förändrats under 2021 har varit. Vi gör detta genom att kartlägga olika styrmedel som påverkar de verksamheter som kommuner och regioner ansvarar för. I vår kartläggning har vi sorterat dessa styrmedel under följande kategorier:

- lagar och förordningar
- statsbidrag
- överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument
- regeringsuppdrag till myndigheter
- myndigheternas styrning
- tillsatta utredningar.

1.2.1 Skillnader i Statskontorets redovisningar

Statskontorets nuvarande uppdrag att översiktligt redovisa och analysera hur statens styrning av kommunsektorn förändras under perioden 2020–2023 skiljer sig till viss del från Statskontorets redovisning för perioden 2017–2019. Sedan 2020 kartlägger vi även statliga offentliga utredningar som regeringen har tillsatt och som rör statens styrning av kommuner och regioner. Vi redovisar också hur mycket medel staten betalar ut till kommunsektorn inom ramen för respektive statsbidrag. Samtidigt har vi slutat att kartlägga publicerade utredningar samt riksdagens och Lagrådets yttranden.

³ Statskontoret (2018) *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting*. 2017.

Statskontoret (2019) *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting* 2018.

Statskontoret (2020). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner* 2019.

Statskontoret (2021). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner* 2020.

1.3 Vi beskriver utvecklingen med hjälp av tolv indikatorer

Vi redovisar hur statens styrning av kommuner och regioner har förändrats med hjälp av tolv indikatorer (tabell 2). Vi har sorterat indikatorerna utifrån vilken kategori av styrmedel de gäller. För att undersöka hur styrningen har förändrats har vi bland annat studerat olika slags dokument, till exempel regleringsbrev, samt bearbetat uppgifter från flera aktörer. I bilaga 2 beskriver vi våra metodval och avgränsningar mer utförligt.

Tabell 2. Styrmedel, indikatorer och metodval

Indikator	Metod och material
Lagar och förordningar	
Nya och väsentligt ändrade lagar och förordningar med betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt, samt i vilken utsträckning grunden för regleringen härrör från EU.	Dokumentstudier med utgångspunkt i Regeringskansliets publikation "Viktigare lagar och förordningar".
Statsbidrag	
Andel av statsbudgetens utgifter som utgörs av statsbidrag till kommuner och regioner	Egna beräkningar utifrån Ekonomistyrningsverkets (ESV) uppgifter om utfallet för statens budget 2021 och ESV:s uppgifter om utbetalda medel till kommunsektorn under 2021.
Nivån på utbetalda generella bidrag, riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner.	Egna beräkningar utifrån ESV:s uppgifter om utbetalda medel till kommunsektorn under 2021.
Andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag.*	Uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB) och räkenskapsammandraget för 2020, som bygger på uppgifter ur kommunernas och regionernas bokslut.
Nya eller väsentligt förändrade statsbidrag samt statsbidrag som upphört.	Genomgång av budgetpropositionerna. Vi har även hämtat information från myndigheters webbplatser, regleringsbrev och regeringens webbplats.
Totala antalet riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn, med uppgifter om fördelning efter utgiftsområde, storlek och eventuellt slutår, samt användningsområden för de riktade statsbidragen och eventuella villkor kopplade till dessa bidrag.	Genomgång av regleringsbreven för 2021 utifrån vår statsbidragsförteckning. Vi har även hämtat information från myndigheters webbplatser. Uppgifter om de riktade statsbidragens användningsområden och eventuella villkor bygger på de dokument som reglerar respektive statsbidrag (förordning, överenskommelse eller regeringsbeslut).
Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument	
Nya eller väsentligt förändrade överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument.	Sökning med hjälp av nyckelord i budgetpropositionen samt på regeringens och Sveriges Kommuner och Regioners webbplats.

Indikator	Metod och material
Regeringsuppdrag till myndigheter	
Regeringsbeslut om uppdrag till statliga myndigheter med direkt påverkan på kommuner och regioner.	Genomgång av samtliga regeringsuppdrag genom särskilda beslut från 2021 utifrån ärende förteckningarna för regeringens sammanträden. Genomgång av uppdrag i regleringsbrevet till ett urval av myndigheter.
Myndigheternas styrning	
Nya eller förändrade bemyndiganden att meddela föreskrifter riktade mot kommunsektorn.	Enkät till ett urval myndigheter.
Vilka statliga myndigheter som utövar styrning över verksamheter i kommuner och regioner och vilka styrmedel dessa myndigheter använder.	Statskontorets enkät till ett urval myndigheter 2020.
Nya eller väsentligt förändrade myndighets föreskrifter, allmänna råd och stöd och vägledningar, samt utvecklingsarbete som myndigheterna genomför och som gäller hur de styr kommunsektorn.	Enkät till ett urval myndigheter.
Tillsatta utredningar	
Tillsatta statliga offentliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner.	Genomgång av samtliga kommittédirektiv från 2021 och ärendeförteckningarna för regeringens sammanträden.

*För denna indikator redovisar vi utvecklingen under 2020 eftersom det inte finns tillgängliga uppgifter för 2021.

Anmärkning: Genomgången av kommittédirektiv är gjord utifrån www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv.

1.3.1 Åtgärder staten genomfört på grund av coronapandemin

Spridningen av sjukdomen covid-19 (hädanefter benämnt coronapandemin eller pandemin) har haft en stor påverkan på kommuner och regioner, inte minst i deras roller som ansvariga för vård och omsorg. Vi redovisar vilka åtgärder som staten har genomfört med anledning av pandemin och som gäller kommuner eller regioner. Vi tolkar det som att statens styrning beror på pandemin om regeringen har uttryckt att pandemin är en anledning till åtgärden i beslutsunderlag eller i övriga officiella dokument, som till exempel pressmeddelanden. Denna kartläggning gör vi för följande styrmedel: lagar och förordningar, statsbidrag, överenskommelser, nationella samordnare, inriktningsdokument, regeringsuppdrag till myndigheter och tillsatta statliga utredningar.

1.3.2 Vi jämför med tidigare år

Vårt uppdrag är att ta fram ett underlag som beskriver hur den statliga styrningen av kommuner och regioner har förändrats under 2021. När vi redovisar hur styrningen har förändrats under 2021 jämför vi med hur styrningen sett ut tidigare år, när det är relevant och möjligt. Men det går inte att dra några långtgående

slutsatser genom att bara jämföra hur antalet styrsignaler skiljer sig mellan olika år. Under såväl 2021 som 2020 har regeringens styrning av kommuner och regioner påverkats av coronapandemin. När det gäller tidigare år hade Sverige till exempel en övergångsregering från den 25 september 2018 till den 21 januari 2019. Detta påverkade regeringens möjligheter att fatta beslut om olika styråtgärder.

1.3.3 Förteckningen över samtliga statsbidrag kommer publiceras senast den 30 juni

Statskontoret ska också redovisa en förteckning över samtliga statsbidrag till kommunsektorn. Förteckningen ska bland annat innehålla uppgifter om hur mycket medel som betalats ut till kommunsektorn inom ramen för respektive statsbidrag, vilket det sista året som respektive statsbidrag betalas ut är, och en fördelningsnyckel som beskriver hur respektive bidrag ska fördelas. Vi kommer publicera den förteckningen genom att komplettera denna rapport med ytterligare en bilaga senast den 30 juni 2022.

Vi uppdaterar förteckningen varje år genom att lägga till nya statsbidrag som vi identifierat, ta bort statsbidrag som upphört, och uppdatera uppgifterna om de statsbidrag som finns kvar sedan tidigare år. Vi hämtar uppgifter om hur mycket medel som staten har betalat ut inom ramen för respektive bidrag dels från Ekonomistyrningsverkets (ESV) uppgifter om hur mycket medel som har betalats ut till kommunsektorn under 2021, dels genom kompletterande information från myndigheter som betalar ut bidrag.

1.4 Projektgruppen och kvalitetssäkring

Rapporten har utarbetats av en projektgrupp som har bestått av Matilda Loborg (projektledare), Marcus Koch och Andrea Hasselrot. Rapporten har kvalitetssäkrats enligt Statskontorets interna rutiner.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Regeringskansliet (Finansdepartementet) har fått möjlighet att faktagranska ett utkast på rapporten.

1.5 Disposition

I kapitel 2 beskriver vi hur riksdagen och regeringen styr kommuner och regioner med hjälp av lagar och förordningar.

I kapitel 3 beskriver vi riksdagens och regeringens styrning genom statsbidrag till kommunsektorn.

I kapitel 4 beskriver vi regeringens styrning med överenskommelser, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument.

I kapitel 5 beskriver vi regeringens styrning genom regeringsuppdrag till myndigheter.

I kapitel 6 beskriver vi myndigheternas styrning av kommuner och regioner.

I kapitel 7 beskriver vi vilka statliga offentliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner som regeringen har tillsatt under 2021.

2 Regelstyrning av kommuner och regioner

I detta kapitel redogör vi för hur riksdagens och regeringens styrning av kommuner och regioner med hjälp av lagar och förordningar (det som kallas regelstyrning) har förändrats under 2021. Regelstyrningen har en stark styreffekt på kommunsektorns verksamheter.

Sammanfattande iakttagelser

- Vi har identifierat 35 nya eller väsentligt ändrade lagar och förordningar som trätt i kraft under 2021 och som vi bedömer påverkar kommuner och regioner på ett betydande sätt.
- De nya och ändrade lagarna och förordningarna innebär i första hand större krav eller utökade skyldigheter för kommunsektorn. Vi bedömer att ett fåtal innebär ändrade befogenheter eller minskade skyldigheter för kommuner eller regioner.
- Under 2021 har något färre nya eller ändrade lagar och förordningar som påverkar kommunsektorn trätt i kraft jämfört med 2020. Däremot har ungefär lika många nya och ändrade regleringar av ungefär samma karaktär trätt i kraft som under 2019.
- Flest nya eller ändrade lagar och förordningar som påverkar kommunsektorn har trätt i kraft inom Utbildnings- och Socialdepartementets politikområden.
- Få nya regelverk har trätt i kraft under 2021 till följd av coronapandemin. Däremot har regeringen förlängt ett antal av de tillfälliga regleringar som trädde i kraft under 2020 till följd av pandemin.

2.1 Trettiofem nya eller ändrade regleringar under 2021

Enligt vår kartläggning har 16 nya lagar eller förordningar börjat gälla under 2021 som vi bedömer påverkar kommuner eller regioner på ett betydande sätt. Tio av de nya förordningarna gäller nya statsbidrag till kommunsektorn. Dessa beskriver vi närmare i kapitel 3. Vi har även identifierat 19 väsentliga förändringar i befintliga regleringar som vi bedömer får en betydande påverkan på kommunsektorn.⁴ Med betydande påverkan menar vi att regleringen har förändrat kommunsektorns kostnader, uppgifter eller vilka krav staten ställer på kommunsektorn. Det kan till

⁴ En ändring kan beröra flera lagar och förordningar.

exempel handla om att staten ger kommunerna ett större tillsynsansvar inom ett visst område.

2.1.1 Flest nya regleringar gäller Utbildnings- eller Socialdepartementets politikområden

Under 2021 har nya lagar eller förordningar som vi bedömer påverkar kommunsektorn trätt i kraft inom en handfull politikområden. Totalt har tio nya regleringar börjat gälla under 2021 som påverkar kommunsektorn inom Utbildnings- och Socialdepartementets politikområden. Om vi bortser från de förordningar som reglerar nya statsbidrag så har flest nya regleringar trätt i kraft inom Socialdepartementets politikområde. Nya lagar och förordningar har också börjat gälla inom Finans-, Justitie- och Miljödepartementets politikområden.

Flest förändringar i befintliga regelverk berör Socialdepartementets, Utbildningsdepartementets, Justitiedepartementets och Miljödepartementets politikområden.

2.1.2 Få nya eller förändrade regleringar härrör från EU

En av de nya regleringarna som började gälla 2021 och som vi bedömer påverkar kommunsektorn är ett resultat av EU-lagstiftning. Det gäller lagen om vissa utsläpp av växthusgaser (2020:1173) samt en förordning som hör till den lagen.

Regleringen ersätter lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter, och anpassar svensk rätt till ändringar som genomförts i EU:s direktiv för utsläppshandel. I samband med att regelverket träder i kraft har riksdagen även beslutat att göra följdändringar i regleringar som redan gäller. Vi bedömer att den nya regleringen kommer påverka de administrativa kraven på kommunala bolag som handlar med utsläppsrätter.

Därutöver bedömer vi att tre av de förändringar i befintliga regelverk som riksdagen har beslutat om under 2021 är ett resultat av ny lagstiftning som EU beslutat. Riksdagen har till exempel beslutat att ändra i lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer för att anpassa svensk lag till en ny EU-förordning om kemiska ämnen, vilket innebär en förändring i kommunernas tillsynsansvar.

2.1.3 Få nya eller förändrade regleringar på grund av pandemin

Riksdagen har beslutat om att inrätta en ny lag (2021:4), och regeringen en tillhörande förordning (2021:8), under 2021 till följd av coronapandemin som vi bedömer påverkar kommunsektorn.⁵ Den nya regleringen innebär bland annat att kommuner får rätt att utfärda föreskrifter om förbud mot att vistas på särskilt angivna platser, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. Under 2021 har regeringen gjort flera förändringar i förordningen för att anpassa regleringen till

⁵ Därutöver har regeringen inrättat två förordningar om statsbidrag med anledning av coronapandemin. Vi beskriver statsbidragen närmare i kapitel tre.

smittoläget. Därutöver har riksdagen även beslutat om förändringar i lagen (2012:453) om nationella vaccinationsprogram för att regleringarna ska omfatta vaccination mot covid-19.

Tre av de tillfälliga regleringar som började att gälla under 2020 till följd av coronapandemin och som har betydande påverkan på kommunsektorn har förlängts under 2021. Det gäller lagen (2020:526) och förordningen (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, förordningen (2020:201) om studiestöd vid spridning av viss smitta, samt en tillfällig ändring av socialförsäkringsbalken som innebär ett tilläggsbidrag till familjer inom bostadsbidraget. Vi räknar inte dessa som ny eller förändrad styrning, eftersom regleringarna enbart har förlängts.

2.2 Nya krav och skyldigheter för kommunsektorn

Den nya och ändrade regelstyrningen under 2021 är av ungefär samma karaktär som motsvarande styrning tidigare år. Det handlar till stor del om att staten har ökat kraven eller skyldigheterna för kommunsektorn. Vi ser bara ett fåtal exempel på att staten beslutat om regler som syftar till att göra det enklare för kommunerna och regionerna.

2.2.1 Främst mer krav och skyldigheter

Vi bedömer att ungefär två tredjedelar av de nya eller förändrade regleringarna som har börjat gälla under 2021 och som vi bedömer påverkar kommunsektorn innebär fler krav eller större skyldigheter. Flera av dessa nya eller förändrade regleringar gäller inom Justitiedepartementets politikområde. Kommunerna har till exempel fått skärpta krav på vad deras handlingsprogram för räddningstjänsten ska innehålla, och högre krav på att upprätthålla övergripande ledning för räddningstjänsten.⁶

Ett antal av förändringarna innebär att kommunerna får ett större tillstånds- och tillsynsansvar. Kommunerna har till exempel fått ett utökat uppdrag när det gäller arbetet med tillståndsprövning av explosiva varor och tillsyn över att gällande regleringar kring försäljning och märkning av sprängämnen följs inom kommunen.⁷

Kommunerna har fått en del nya uppgifter på utbildningsområdet. Regeringen har till exempel förändrat ett antal skolförordningar om läroplaner för att skolans undervisning om sexualkunskap, samtycke och relationer ska bli bättre. Därutöver har riksdagen beslutat om ändringar i skollagen (2010:800) som bland annat innebär att kommunerna ska pröva elevers kunskaper för betyg inom kommunal

⁶ Bland annat lagen (2003:778) och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.

⁷ Bland annat lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor respektive lagen (2020:861) om ändring i lagen (2014:799) om sprängämneprekursorer.

vuxenutbildning som särskild utbildning (särsvux). Tidigare har elever inom särsvux endast kunnat få sina kunskaper validerade, vilket inte resulterar i något betyg.⁸

De förändringar som innebär nya krav eller skyldigheter för regionerna gäller främst på Socialdepartementets område. Det handlar till exempel om nya krav på att inrätta en nationell läkemedelslista med uppgifter om vilka läkemedel patienter fått förskrivna och vilka de hämtat ut.

2.2.2 Enstaka förändrade befogenheter och minskade skyldigheter

Vi ser enstaka exempel på förändrad regelstyrning som vi bedömer innebär att kommunsektorn får ändrade befogenheter eller minskade skyldigheter.

Regeringen har gjort ändringar i två regleringar inom Socialdepartementets politikområde som innebär färre skyldigheter för kommunsektorn. Den ena förändrade regleringen innebär att visst tillsynsansvar flyttas från kommunerna till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Den andra ändrade regleringen innebär att kraven på signering av journalanteckningar i vården lättas upp.

Ett exempel som innebär ändrade befogenheter för kommunerna är de ändrade reglerna i bland annat livsmedelslagen (2006:804) för kontrollmyndigheter i livsmedelskedjan. De innebär att kommunerna får köpa in livsmedel med dold identitet för att kontrollera att den som säljer livsmedlet följer livsmedelslagen. Ett annat exempel är att skollagen (2010:800) och skolförordningen (2011:158) har ändrats så att rektorer får besluta om att införa betygssättning från årskurs 4 i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och från årskurs 5 i specialskolan.

2.3 Vissa ändringar får ekonomiska konsekvenser

Vissa av de nya eller ändrade lagarna och förordningarna som har trätt i kraft under 2021 får olika typer av ekonomiska konsekvenser för kommuner och regioner. När staten beslutar om att kommunsektorn ska få nya eller ändrade skyldigheter så ska den kommunala finansieringsprincipen gälla, det vill säga att staten ska finansiera de kostnader som kommuner och regioner får till följd av sådana ändringar. Vår kartläggning visar att kommunsektorn blir kompenserad för tre av de nya eller ändrade regelverken som trätt i kraft under 2021, och som vi bedömer påverkar kommunsektorn på ett betydande sätt.

Ett exempel är de ändrade regelverk som bland annat innebär att kommunerna får skärpta krav på att ständigt upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänsten. Regeringen har ökat det kommunalekonomiska utjämningsbidraget med

⁸ Prop. 2019/20:105. *Komvux för stärkt kompetensförsörjning*.

45 miljoner kronor för att kompensera kommunerna för det utökade åtagandet som den förändrade regleringen innebär.⁹

Regeringen bedömer att ytterligare sex av de nya eller ändrade lagarna och förordningarna kommer att medföra ökade kostnader för kommunsektorn. I dessa fall får de ingen kompensation, bland annat eftersom regeringen bedömer att kostnaderna bara ökar marginellt, eller att kommunerna har möjlighet att ta ut avgifter för att täcka kostnaderna. Därutöver handlar tio nya förordningar om riktade statsbidrag till kommunsektorn. Vi beskriver dessa närmare i kapitel tre.

2.4 Regelstyrningen riktar sig främst till verksamhetsnivån

Staten kan med hjälp av lagar och förordningar styra kommunsektorn på olika nivåer. Denna regelstyrning kan rikta sig till kommunerna och regionerna som organisationer, till verksamheterna de ansvarar för, eller direkt till personalen som arbetar i verksamheterna.

Vi bedömer att de nya eller ändrade reglerna under 2021 framför allt riktar sig till verksamheter som kommunsektorn ansvarar för. Det gäller bland annat den nya lagen (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning som innebär att socialnämnderna ska utse en särskild handläggare för den som döms till övervakning. Vi ser också några exempel på att staten styr kommuner och regioner som organisationer. Ett exempel är de förändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585) som bland annat innebär utökade krav på kommunsektorn att teckna säkerhetsskyddsavtal när de ska samarbeta eller samverka i säkerhetskänsliga verksamheter. Däremot ser vi bara enstaka exempel på ny eller förändrad regelstyrning under 2021 som riktar sig direkt mot personalen i kommunsektorns verksamheter.

⁹ Prop. 2020/21:1 *Budgetpropositionen 2021*. Utgiftsområde 25. Allmänna bidrag till kommuner.

3 Statsbidrag till kommuner och regioner

I detta kapitel redovisar vi hur riksdagens och regeringens styrning genom statsbidrag till kommunsektorn har förändrats under 2021. Det är frivilligt för kommuner och regioner att ansöka om de flesta statsbidrag. Men trots det har denna styrning i praktiken en stark styreffekt jämfört med andra styrmedel.

Sammanfattande iakttagelser

- Staten har betalat ut drygt 304 miljarder kronor i bidrag till kommunsektorn under 2021. Staten har betalat ut mer medel i riktade statsbidrag jämfört med tidigare år. Ökningen beror framför allt på att staten har tillfört drygt 55 miljarder kronor i bidrag med anledning av coronapandemin.
- Vi har identifierat och bedömt att det under 2021 fanns 181 riktade statsbidrag och 23 kostnadsersättningar till kommunsektorn. Antalet riktade statsbidrag är ungefär lika många som under 2020, men något fler än 2019. De flesta riktade statsbidrag finns inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg samt utbildning.
- Vår kartläggning visar att 21 nya statsbidrag riktade till kommunsektorn har börjat att gälla under 2021. Dessutom har 44 bidrag väsentligt förändrats, och 20 bidrag har upphört.
- Flest nya statsbidrag har tillkommit på vård- och omsorgsområdet under 2021, till följd av regeringens satsning på äldreomsorgen.
- Vi bedömer att tolv nya statsbidrag har införts under 2021 till följd av coronapandemin. Samtidigt har sex av de tillfälliga statsbidrag som regeringen införde under 2020 till följd av pandemin upphört under 2021. Pandemin har också orsakat att flera bidrag har förändrats väsentligt, framför allt genom att bidragsramen har ökat.

I avsnitt 3.2 redovisar vi hur mycket medel som staten har betalat ut till kommuner och regioner. I avsnitt 3.3 redovisar vi uppgifter om samtliga statsbidrag till kommunsektorn. I avsnitt 3.4 redovisar vi antalet nya statsbidrag till kommunsektorn, statsbidrag som upphört, och statsbidrag som är väsentligt förändrade.

3.1 Vi kartlägger tre olika typer av statsbidrag

Riksdagen och regeringen ger generella statsbidrag till kommunsektorn via det kommunalekonomiska utjämnningssystemet. De tillför också riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn. Vi har använt oss av följande definitioner av de olika typerna av bidrag:

Generella statsbidrag får kommunerna och regionerna själva bestämma över när det gäller vilka insatser och verksamheter som de ska använda pengarna till. Staten har då inga krav på hur bidragen ska användas eller på någon viss prestation. Generella statsbidrag syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan olika kommuner och regioner. Dessa bidrag är framför allt medel som betalas ut och fördelas genom det kommunalekonomiska utjämnningssystemet.

Riktade statsbidrag måste kommuner eller regioner använda till en viss insats eller ett visst ändamål. Det är frivilligt för kommuner och regioner att ansöka om eller ta emot riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen har olika syften, men generellt ska de stödja bestämda kommunala eller regionala verksamheter.

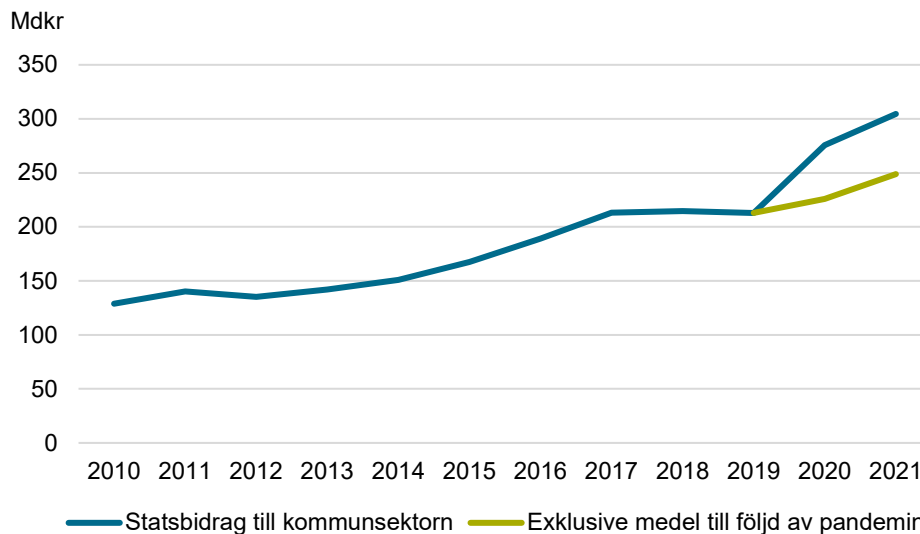
Kostnadsersättningar är ersättningar för specifika kostnader som kommuner eller regioner har på grund av att staten har beslutat att kommunerna eller regionerna är skyldiga att utföra eller tillhandahålla något, till exempel en viss tjänst. Men till skillnad från de riktade statsbidragen är kommunerna och regionerna skyldiga att utföra detta, oavsett om de får någon ersättning för det eller inte.

3.2 Staten har betalat ut mer medel till kommunsektorn under 2021 än under tidigare år

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut drygt 304 miljarder kronor i statsbidrag till kommunsektorn under 2021.¹⁰ Vi bedömer att staten har betalat ut minst 55 miljarder kronor av dessa medel med anledning av coronapandemin. Staten har betalat ut mer medel under 2021 än under något av de senaste tio åren. Sedan 2011 har summan av utbetalda medel till kommunsektorn mer än fördubblats (figur 1). Även om vi bortser från de medel som är tillskott med anledning av coronapandemin har staten under 2021 betalat ut mer medel till kommunsektorn än under tidigare år.

¹⁰ I våra uppgifter ingår endast medel som staten har betalat ut under 2021. De medel som staten har avsatt för 2021 men som har betalats ut efter årsskiftet ingår inte i vårt underlag.

Figur 1. Utbetalda statsbidrag till kommunsektorn 2010–2021 (miljarder kronor)

Anmärkning: Figuren gäller alla typer av statsbidrag till kommuner och regioner. I statsbidragen ingår inga medel som staten betalar ut direkt till fristående huvudmän eller andra privata utförare. Utbetalningarna under ett visst år kan också gälla bidrag för andra år.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt egna beräkningar.

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut 103 miljarder kronor i riktade statsbidrag till kommunsektorn under 2021. Det är ungefär 37 miljarder mer än vad staten betalade ut i riktade statsbidrag under 2020. Ökningen av de riktade statsbidragen beror till stor del på de tillfälliga riktade bidrag som staten betalar ut med anledning av coronapandemin.

Staten har samtidigt betalat ut mindre medel i generella bidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn under 2021 än under 2020. De generella bidragen har minskat från knappt 158 miljarder 2020 till drygt 153 miljarder 2021. Att de generella bidragen är mindre i år än 2020 beror främst på att staten har börjat att sänka de tillfälliga tillskott till kommunsektorn som de införde till följd av pandemin.¹¹ Men staten har ändå betalat ut mer medel i generella bidrag till kommunsektorn under 2021 än under åren före 2020.

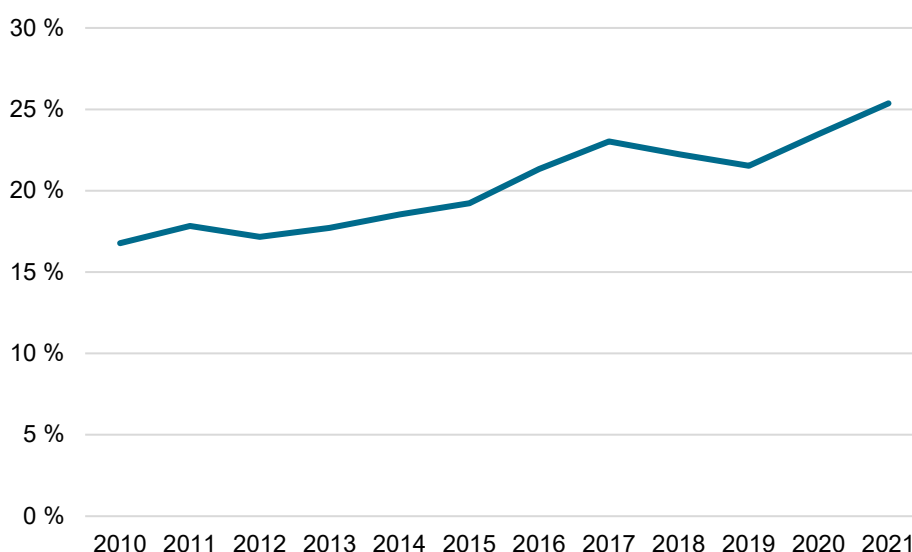
Under 2021 har staten även betalat ut drygt 2 miljarder kronor i bidrag till kommunala bolag samt 1,5 miljarder kronor i bidrag till organisationer som har en nära kommunal anknytning, till exempel SKR.

¹¹ Prop. 2020/21:1 *Budgetproposition för 2021*. Utgiftsområde 25. Allmänna bidrag till kommuner.

3.2.1 Statsbidrag till kommunsektorn står för en fjärdedel av statsbudgetens totala utgifter

Statsbidragen till kommuner och regioner står för en fjärdedel av statsbudgetens totala utgifter 2021. Andelen har ökat över tid (figur 2). Bortsett från åren 2018 och 2019 har statsbidragens andel av statens utgifter ökat kontinuerligt under perioden 2012–2021. I jämförelse med 2020 har statsbidragens andel av statens utgifter under 2021 ökat med ungefär två procentenheter.

Figur 2. Andel av statsbudgetens totala utgifter som utgjordes av statsbidrag till kommuner och regioner 2010–2021

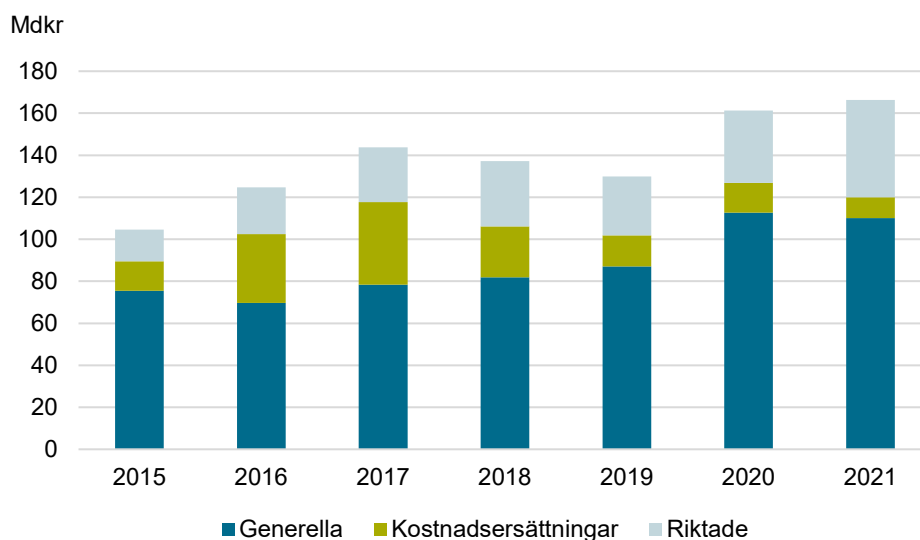
Anmärkning: Figuren gäller alla typer av statsbidrag till kommuner och regioner. I statsbidragen ingår även utbetalda medel till kommunala bolag samt ideella föreningar och organisationer med nära kommunal anknytning, det vill säga organisationer där kommunen finansierar och fastställer verksamheten (t.ex. SKR). Däremot ingår inga medel som staten betalar ut direkt till fristående huvudmän och andra privata utförare. Med statsbudgetens totala utgifter menar vi utgifterna inom utgiftsområdena 1 till 27. Vi har inte tagit med kassamässiga korrigeringar, myndigheters in- och utlåning i Riksgäldskontoret eller utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt uppgifter från ESV om utfallet för statens budget.

3.2.2 Staten har betalat ut drygt 166 miljarder till kommunerna under 2021

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut drygt 166 miljarder kronor i statsbidrag till kommunerna under 2021. Merparten av de medel som staten har betalat ut till kommunerna under 2021 är generella bidrag – 110 miljarder. Det är något mindre än under 2020. Även kostnadsersättningarna har minskat jämfört med föregående år, från ungefär 14 till 9 miljarder. Det beror främst på att ersättningarna för att ta emot asylsökande och vissa kostnader för nyanlända personer har minskat kontinuerligt sedan 2018.

Figur 3. Utbetalda statsbidrag till kommuner 2015–2021 per kategori av statsbidrag (miljoner kronor)

Anmärkning: Utbetalningarna under ett visst år kan gälla bidrag för andra år. I bilaga 2 redovisar vi vilka anslag och utgiftsområden i statens budget som vi baserar summan av respektive kategori av statsbidrag på. Bland de riktade statsbidragen ingår omkring tio bidrag som staten betalar ut till kommuner i egenskap av arbetsgivare. Dessa skiljer sig något från övriga riktade statsbidrag, men vi har valt att inkludera dem eftersom det handlar om medel för specifika ändamål och för att det sammantaget rör sig om stora belopp. Bland kostnadsersättningarna 2021 ingår en ny ersättning – subventionering av familjehemsplaceringar – som inte handlar om ekonomisk kompensation till följd av att staten har beslutat om en ny eller utökad skyldighet för kommunsektorn. Men vi bedömer ändå att den bör placeras inom kategorin kostnadsersättningar eftersom det handlar om ersättning för specifika kostnader som kommunerna har, oavsett om de får ersättning från staten eller inte.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt egna beräkningar.

Staten har betalat ut mer i riktade statsbidrag till kommunerna under 2021 än tidigare år. Under 2021 betalade staten ut 46 miljarder i riktade statsbidrag till kommunerna, i jämförelse med 34 miljarder under 2020. En anledning till att de riktade statsbidragen har ökat är den satsning som staten har gjort på äldreomsorgen till följd av coronapandemin. Staten har betalat ut närmare sju miljarder i riktade statsbidrag till äldreomsorgen under 2021.

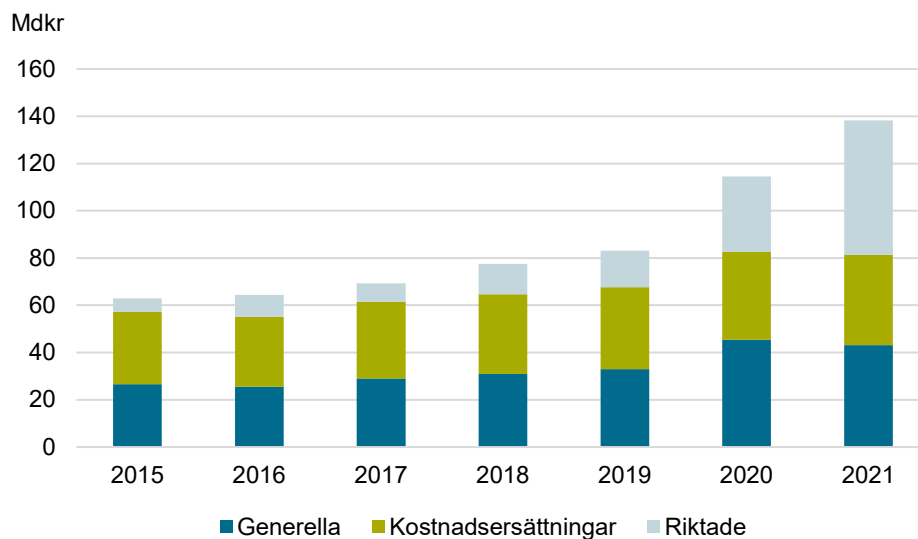
Majoriteten av de riktade medlen, 89 procent, har betalats ut inom följande tre områden:

- Utbildning (47 procent)
- Hälsovård, sjukvård och social omsorg (28 procent)
- Arbetsmarknad (14 procent).

3.2.3 Staten har betalat ut drygt 138 miljarder kronor till regionerna under 2021

Vår kartläggning visar att staten har betalat ut drygt 138 miljarder kronor i statsbidrag till regionerna under 2021. Det är betydligt mer än vad staten har betalat ut till regionerna under tidigare år. Ökningen beror till stor del på att staten har betalat ut närmare 38 miljarder i riktade statsbidrag till regionerna med anledning av coronapandemin. Staten har till exempel betalat ut över 20 miljarder kronor till regionerna för testning, smittspårning och vaccinering mot covid-19. Däremot har staten betalat ut ungefär lika mycket medel i generella bidrag och kostnadsersättningar till regionerna under 2021 som under 2020.

Figur 4. Utbetalda statsbidrag till regioner 2015–2021 per kategori av statsbidrag (miljarder kronor)

Anmärkning: Utbetalningarna under ett visst år kan gälla bidrag för andra år. I bilaga 2 redovisar vi vilka anslag och utgiftsområden i statens budget som vi baserar summan av respektive kategori av statsbidrag på. Bland de riktade statsbidragen ingår omkring tio bidrag som staten betalar ut till kommuner i egenskap av arbetsgivare. Dessa skiljer sig något från övriga riktade statsbidrag, men vi har valt att inkludera dem eftersom det handlar om medel för specifika ändamål och för att det sammantaget rör sig om stora belopp.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt egna beräkningar.

Staten har betalat ut riktade statsbidrag till regionerna inom flera områden. Ungefär 94 procent av medlen finns inom följande två områden:

- Hälsovård, sjukvård och social omsorg (85 procent)
- Kommunikationer (9 procent).

Kostnadsersättningarna finns bara inom ett fåtal områden. För regionerna har i princip hela beloppet från kostnadsersättningar betalats ut till sjukvårdsområdet.

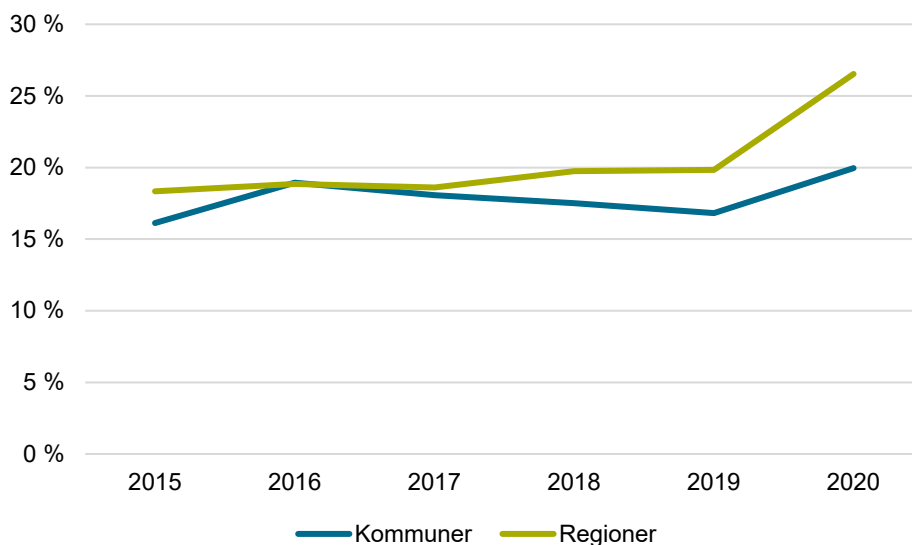
3.2.4 Statsbidragen har varit en särskilt viktig inkomstkälla för kommuner och regioner under pandemin

Statsbidragen är den näst största inkomstkällan för kommuner och regioner. Den största inkomstkällan är kommun- respektive regionskatten, som står för omkring två tredjedelar av intäkterna.

Under 2020 har statsbidragen stått för en större del av kommunsektorns intäkter än de gjort tidigare år.¹² Det beror till stor del på coronapandemin. Statskontorets kartläggning för 2020 visade att staten betalade ut ungefär 50 miljarder kronor i statsbidrag till följd av pandemin.¹³

Andelen av intäkterna som är statsbidrag har framför allt ökat för regionerna, där statsbidragen utgjorde drygt en fjärdedel av deras intäkter under 2020. För kommunerna utgjorde bidragen en femtedel av intäkterna. Under tidigare år har andelen av kommunernas och regionernas intäkter som är statsbidrag varierat mellan ungefär 15 och 20 procent (figur 5).

Figur 5. Andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag 2015–2020

Anmärkning: I figuren ingår inte momsersättningen. Den kommunala fastighetsavgiften räknas inte som ett statsbidrag till kommunerna.

Källa: SCB Räkenskapssammandraget 2015–2020 och egna beräkningar.

¹² Uppgifterna gäller 2020 eftersom det inte finns tillgängliga uppgifter för 2021 vid rapportens publicering.

¹³ Statskontoret (2021). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020*.

3.3 181 riktade statsbidrag till kommunsektorn 2021

Vår kartläggning visar att det under 2021 fanns totalt 181 riktade statsbidrag och 23 kostnadsersättningar till kommuner och regioner. Det är två färre riktade statsbidrag än 2020.

Tabell 3. Antal riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner 2018–2021

	2018	2019	2020	2021
Antal riktade statsbidrag	186	171	183	181
Antal kostnadsersättningar	20	23	23	23
Totalt antal bidrag	206	194	206	204

Anmärkning: När flera bidrag eller kostnadsersättningar lyder under samma förordning eller annan form av reglering räknar vi det som ett riktat statsbidrag eller en kostnadsersättning. Under 2020 års kartläggning gjordes vissa justeringar som även påverkade uppgifterna om antal bidrag 2018 och 2019. Uppgifterna i denna tabell överensstämmer därför inte med publikationerna från 2018 och 2019.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna beräkningar. Se bilaga 2.

3.3.1 Flest statsbidrag finns inom områdena utbildning, vård och omsorg

De riktade statsbidragen förekommer inom 17 av de 27 utgiftsområdena. Men de flesta är riktade till ett fåtal områden. Ungefär hälften av de riktade statsbidragen finns inom områdena utbildning samt vård och omsorg. Det är också inom dessa områden som flest statsbidrag har tillkommit och upphört.

Det fanns något färre riktade statsbidrag på utbildningsområdet 2021 än 2020. Det beror delvis på att regeringen har valt att slå ihop mindre statsbidrag till större bidrag. Regeringen planerar att fortsätta slå ihop vissa bidrag på området. Till exempel slår regeringen ihop statsbidraget för mindre barngrupper (förordning 2015:404) och statsbidraget för kvalitetssäkrande åtgärder (förordning 2001:161) till ett samlat förskolebidrag för mindre barngrupper och ökad kvalitet från och med 2022.¹⁴

Kostnadsersättningarna finns inom 7 utgiftsområden. Även här finns det något fler bidrag inom områdena utbildning samt vård och omsorg jämfört med inom andra politikområden.

3.3.2 Fler stora statsbidrag till kommunsektorn 2021

De riktade statsbidragen och kostnadsersättningarna varierar mycket i omfattning. Vår kartläggning visar att ungefär vart fjärde statsbidrag till kommunsektorn

¹⁴ Utbildningsdepartementet. (2021-11-09). Pressmeddelande. *Nytt samlat förskolebidrag för mindre barngrupper och ökad kvalitet*.

omfattar 30 miljoner eller mindre. Ungefär hälften av bidragen har en bidragsram på mellan 30 miljoner och 1 miljard.

Bland de bidrag där vi har kunnat identifiera exakt hur mycket medel bidraget omfattar så finns det 38 riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som omfattar en miljard kronor eller mer.¹⁵ Det är fler än under 2020, när antalet var drygt 20 bidrag. Att det finns fler stora statsbidrag 2021 beror delvis på att några av de nya statsbidragen omfattar mer än en miljard kronor, och delvis på att många statsbidrag har ökat i omfattning under 2021. Flera av de bidrag som omfattar en miljard kronor eller mer finns inom vård- och omsorgsområdet, och flera riktas till vård eller omsorg av äldre. Ett exempel på ett nytt, stort statsbidrag som har börjat gälla 2021 är ett riktat statsbidrag till kommuner för att säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer. Bidraget omfattar fyra miljarder kronor.

Några exempel på bidrag som har ökat mycket i omfattning under 2021 är:

- Medlen för att öka tillgängligheten och jämlikheten i mödrahälsovården och förlossningsvården samt för att förstärka insatser för kvinnors hälsa har ökat med ungefär en halv miljard.
- Stödet för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer (förordning 2016:848) har ökat med en knapp miljard.
- Äldreomsorgslyftet har ökat med knappt tre miljarder.

3.3.3 En tredjedel av de riktade statsbidragen syftar till att förstärka eller utveckla kommunsektorns verksamheter

De riktade statsbidragen har många olika syften. Vissa bidrag har breda användningsområden, medan andra bidrag har en snävare inriktning.

Vi ser inga tydliga skillnader i vad bidragen ska användas till under 2021 jämfört med tidigare år. Det vanligaste användningsområdet för riktade statsbidrag fortsätter att vara att förstärka kapaciteten eller utveckla arbetssätten i en viss verksamhet. Det gäller för en dryg tredjedel av de riktade statsbidragen (drygt 60 bidrag). Ett exempel är statsbidraget för att utveckla Svenska Demensregistret.¹⁶ Det är även vanligt att bidragen ska användas till att investera i eller köpa in olika former av materiella resurser, till exempel lokaler, utrustning, maskiner och läromedel. Ungefär 35 riktade statsbidrag får användas helt eller delvis i det syftet.

¹⁵ För vissa bidrag finns det inte en angiven bidragsram i regleringsbrevet, utan endast anvisningar om att anslaget bland annat får användas till att fördela bidraget.

¹⁶ Regeringsbeslut 2021-02-04 (dnr S2020/09409) om medel för att utveckla Svenska Demensregistret.

Ungefär 40 bidrag får användas för att förbättra bemanningen eller kompetensutveckla personalen i verksamheten. Ett sådant exempel är statsbidraget för anställning av lärarassistenter (2019:551), som riktar sig till skolhuvudmän.

Därutöver får en handfull bidrag användas till lönesatsningar i kommunsektorn. Det är ungefär lika många bidrag som syftar till att starta en ny verksamhet eller en försöksverksamhet. Det är något fler bidrag som får användas till forskning eller olika former av kunskapscentrum, ungefär tio stycken.

Utöver dessa bidrag finns det drygt 20 bidrag som fungerar som ersättning till kommuner eller regioner för att de tillhandahåller en tjänst eller service åt en specifik målgrupp.¹⁷ Ett exempel är statsbidraget för yrkesintroduktionsanställningar (2013:1157). Vi har även identifierat drygt 20 bidrag som är avsedda för ett visst område, men som kan användas till flera typer av insatser. Sådana exempel är statsbidragen till kommuner med högt flyktningmottagande och till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden.

3.3.4 Många bidrag ställer krav på samverkan eller medfinansiering

För ungefär en tredjedel av de riktade statsbidragen har vi identifierat särskilda villkor som är kopplade till bidraget. Vi kartlägger dels om statsbidragen ställer krav på medfinansiering, det vill säga att den som söker bidraget ska finansiera delar av det som bidraget ska användas till. Vi kartlägger även om statsbidragen ställer krav på att den som får bidraget ska samverka med andra aktörer. Men det är ovanligt att regeringen både ställer krav på samverkan och medfinansiering för ett och samma statsbidrag.

Ungefär 40 riktade statsbidrag ställer krav på medfinansiering. Flera av dessa finns inom områdena miljö- och naturvård, samt utbildning. Två exempel är statsbidraget (2020:1202) för gröna och trygga samhällen, och statsbidraget (2015:579) för att främja hållbara stadsmiljöer. Båda stöden ställer krav på att den sökande står för minst 50 procent av kostnaderna för att planera och genomföra de åtgärderna som stödet gäller. Antalet bidrag som kräver medfinansiering har ökat något under 2021 jämfört med året innan, då krav på medfinansiering fanns för ungefär 30 bidrag.

Vi bedömer att det finns 15 riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som ställer krav på samverkan under 2021. Det förekommer framför allt inom områdena vård och omsorg, samt utbildning. Ett sådant exempel är statsbidraget (2016:937) för regional yrkesinriktad vuxenutbildning.

¹⁷ Dessa riktade statsbidrag ersätter kommunerna och regionerna för tjänster som de inte är skyldiga att tillhandahålla, till skillnad från kostnadsersättningar som ersätter kommunerna och regionerna för tjänster som de är skyldiga att tillhandahålla.

3.4 Ungefär lika många statsbidrag har upphört och tillkommit under 2021

Vi har identifierat totalt 21 nya riktade statsbidrag under 2021. Vi bedömer att regeringen har infört tolv av dessa bidrag till följd av pandemin. Vi har också identifierat att 20 statsbidrag har upphört under 2021, och att 44 riktade statsbidrag och kostnadsersättningar har förändrats väsentligt. I bilaga 4 redovisar vi vilka statsbidrag som är nya, vilka som har förändrats väsentligt, och vilka som har upphört under 2021.

Det är något fler statsbidrag som har förändrats väsentligt under 2021 än under tidigare år. Antalet bidrag som har tillkommit under 2021 är något fler än antalet nya bidrag 2019, men färre än antalet nya statsbidrag under 2020.

Sedan Statskontoret började kartlägga statens styrning av kommunsektorn 2017 har flera statsbidrag tillkommit, upphört eller förändrats varje år. Vissa statsbidrag upphör och återkommer senare i liknande form. Till exempel upphörde statsbidraget (2017:1337) för gröna städer under 2019, men under 2021 infördes ett nytt statsbidrag (2021:1202) för gröna och trygga samhällen. Vi ser också enstaka exempel på statsbidrag som finns under en kort period. I oktober 2021 inrättade staten ett nytt statsbidrag (2021:664) för energieffektivisering i flerbostadshus, som upphörde tre månader senare.¹⁸

3.4.1 Under 2021 tillkom 21 nya riktade statsbidrag

I vår kartläggning har vi identifierat 21 riktade statsbidrag som har börjat att gälla under 2021. De flesta av bidragen har tillkommit inom vård och omsorg, och syftar till att förstärka äldreomsorgen. Flera av bidragen riktar sig därmed huvudsakligen till kommuner. Några exempel på detta är:

- bidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg 2021
- bidrag för att öka specialistundersköterskekompetens inom vård och omsorg om äldre samt vård och omsorg om personer med demenssjukdom
- bidrag för utökad läkarkompetens i äldreomsorgen
- bidrag för att säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer.

Regeringen har dessutom infört två nya prestationsbaserade statsbidrag till kommunerna för att minska andelen timanställda inom äldreomsorgen och för att utöka bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden.¹⁹ Tillsammans omfattar dessa sex nya statsbidrag ungefär 7,6 miljarder kronor under 2021.

¹⁸ Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU1. *Statens budget 2022 – Rambeslutet*.

¹⁹ Medlen kommer inte att betalas ut förrän under 2022, men kommunerna har behövt ansöka om bidraget under 2021. Kommunerna får använda medlen under 2022 och 2023.

3.4.2 Under 2021 har 20 statsbidrag upphört

Vår kartläggning visar att 19 riktade statsbidrag och en kostnadsersättning har upphört under 2021. Ungefär hälften av bidragen som har upphört finns inom utgiftsområdet vård och omsorg. Därutöver har fyra riktade bidrag upphört på utbildningsområdet. Några exempel på bidrag som har upphört är:

- bidrag för säkerhetshöjande åtgärder i skolor
- bidrag för ökad bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården
- bidrag för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa.

Det är inte ovanligt att statsbidrag som upphör ersätts av nya liknande bidrag. Till exempel upphörde ett riktat statsbidrag för kompetensutvecklingsinsatser inom den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården under 2021. Samtidigt inrättades ett nytt statsbidrag för att öka läkarkompetens i äldreomsorgen, och ett nytt bidrag för att öka specialistundersköterskekompetens inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med demenssjukdom.

3.4.3 Flera statsbidrag har förändrats väsentligt under 2021

Vi bedömer att 44 riktade statsbidrag och kostnadsersättningar har förändrats väsentligt under 2021. Drygt hälften av de förändringar som vi har identifierat handlar om att regeringen har ökat bidragsramen väsentligt.²⁰ Regeringen har framför allt ökat bidragsramarna för bidrag inom områdena för utbildning samt vård och omsorg. De allra flesta bidrag som har ökat i omfattning är riktade statsbidrag.

I vår kartläggning har vi identifierat att regleringarna har förändrats för elva statsbidrag under 2021. De flesta av dessa förändringar har skett inom områdena utbildning, jämställdhet och nyanlända invandrares etablering. Att regleringen för bidraget förändras väsentligt kan till exempel innebära att bidraget nu får användas till nya verksamheter eller målgrupper, eller att regeringen förändrat villkoren för att redovisa hur bidraget har använts. Ett exempel på en förändring gäller statsbidraget för fortbildning i specialpedagogik (2015:938). Från och med 2021 får bidraget användas till förskola, förskoleklass, gymnasieskola och komvux, utöver att det tidigare fick användas till grundskola, sameskola och särskilda ungdomshem.²¹

Därutöver har tio statsbidrag minskat väsentligt i omfattning under 2021. De är spridda inom olika utgiftsområden. Två exempel på bidrag som har minskat

²⁰ Vi bedömer att bidragsramar som har ökat eller minskat med minst 50 miljoner och 10 procent av bidragsramen har förändrats väsentligt.

²¹ Förordning (SFS 2020:1016) om ändring i förordningen (2015:938) om statsbidrag för handledare i specialpedagogik

väsentligt är kostnadsersättningar till kommunerna för asylsökande (2017:193) och för att erbjuda hälso- och sjukvård till asylsökande (1996:1357).

3.4.4 Många förändringar har skett på grund av pandemin

Vi bedömer att flera av de nya statsbidragen, statsbidrag som upphört och de statsbidrag som väsentligt förändrats är åtgärder som regeringen har genomfört till följd av coronapandemin.

Vi har identifierat och bedömt att en tredjedel av de bidrag som har upphört under 2021 var tillfälliga stöd som regeringen riktade till kommunsektorn under coronapandemin. Några exempel på sådana bidrag som har upphört är:

- bidrag till regionerna för en särskild satsning på krisstöd, samtalsstöd, traumastöd med mera till hälso- och sjukvårdspersonal med anledning av spridningen av covid-19
- bidrag för att förbättra kontaktmöjligheterna till verksamheter som möter personer med psykisk ohälsa till följd av spridningen av covid-19
- bidrag till kommunerna för att bidra till att motverka konsekvenserna av isolering för äldre med anledning av spridningen av covid-19.

Flera bidrag har väsentligt förändrats till följd av pandemin. Regeringen har till exempel beslutat om att öka bidragsramen under 2021 för flera av de tillfälliga bidrag som började att gälla under 2020 som en följd av pandemin. Det gäller till exempel bidraget till kommuner och regioner för att genomföra tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, och det statliga stödet när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran.

Andra förändringar handlar i stället om att tillfälliga regleringar som gällde för statsbidrag under pandemin nu tas bort. Till exempel har den särskilda förordningen (2020:195) om vissa sjukpenningförmåner med anledning av sjukdomen covid-19 upphört att gälla under 2021. Det innebär att reglerna för ersättning för höga sjuklönekostnader återgått till det tidigare regelverket igen.²²

Vi bedömer att tolv av de nya statsbidrag som har börjat gälla under 2021 är åtgärder som regeringen genomfört till följd av coronapandemin. Det gäller till exempel statsbidraget som syftar till att kommuner ska kunna anordna smittsäkra och avgiftsfria lovaktiviteter för barn och unga, samt den så kallade skolmiljarden som bland annat syftar till att skolhuvudmän ska kunna smittsäkra verksamheten.²³

²² Förordning (SFS 2021:721) om upphävande av förordningen (2020:195) om vissa sjukpenningförmåner med anledning av sjukdomen covid-19.

²³ Prop. 2020/21:99. *Vårändringsbudgeten 2021*. Utgiftsområde 16. Utbildning och universitetsforskning.

Därutöver har regeringen infört flera nya statsbidrag som riktar sig till äldreomsorgen under 2021. Regeringen beskriver att ett av syftena med bidragen har varit att åtgärda brister som har blivit synliga under pandemin, men att de också syftar till att åtgärda strukturella brister som har varit kända under en längre tid. Dessa bidrag skiljer sig alltså delvis i karaktär från de tillfälliga bidrag som regeringen har infört för att bistå kommunsektorn under coronapandemin.

4 Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument

I detta kapitel redovisar vi hur regeringen under 2021 har styrt kommuner och regioner genom överenskommelser, genom nationella samordnare, och genom nationella inriktningsdokument.

Regeringen använder dessa styrmedel bland annat för att påverka områden som staten har ett begränsat inflytande över och därför måste samverka kring. Denna typ av styrning är inte tvingande för kommuner och regioner, men det är verktyg som staten kan använda för att påverka områden som kommunsektorn ansvarar för.

Sammanfattande iaktagelser:

- Totalt gällde 23 överenskommelser 2021. Det är ungefär lika många som under tidigare år. Samtidigt omfattar överenskommelserna mer medel än tidigare år.
- För 2021 har regeringen ingått tre nya och tio omförhandlade överenskommelser. Regeringen och SKR har under året gjort många ändringar av de överenskommelser som de har ingått med anledning av pandemin, och har även gjort många tillägg till dem.
- De flesta överenskommelser finns inom områdena hälso- och sjukvård, och social omsorg.
- Regeringen har inte tillsatt några nya nationella samordnare under 2021.
- Regeringen har under 2021 beslutat om fem nya eller väsentligt förändrade strategier och handlingsplaner som påverkar kommunsektorn.

4.1 Mjukare styrformer kompletterar den tvingande styrningen

Regeringen använder överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument bland annat för att sätta fokus på ett visst område eller för att få olika aktörer att samverka kring en fråga. Regeringen får då möjlighet att påverka inriktningen och prioriteringarna inom ett område utan att använda tvingande styrmedel. Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument omfattar i de flesta fall konkreta åtgärder och finansiering, till exempel uppdrag till myndigheter och riktade statsbidrag.

4.2 Ungefär lika många överenskommelser 2021 jämfört med tidigare år

Överenskommelser träffas mellan två parter, och innebär att de kommit överens om att åstadkomma något tillsammans.²⁴ Vår kartläggning visar att de flesta överenskommelserna finns inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg under 2021. Dessa har träffats mellan regeringen och SKR. Det överensstämmer väl med mönstret från tidigare år.

Totalt fanns 23 överenskommelser mellan SKR och regeringen eller en statlig myndighet under 2021. Av dessa fanns tretton inom hälso- och sjukvård eller social omsorg, två inom kultur, två inom arbetsmarknad, två inom utbildning, en inom näring och tre inom justitieområdet med fokus på krisberedskap och civilt försvar. Under 2020 var antalet överenskommelser 24.²⁵

4.2.1 Stora skillnader mellan överenskommelserna

Det är stora skillnader när det gäller hur länge överenskommelserna gäller och hur mycket medel de omfattar. En del överenskommelser omfattar inga medel alls. De flesta överenskommelser är tidsbegränsade och omförhandlas varje år. De ettåriga överenskommelserna omfattar ofta miljardbelopp. Ett exempel är överenskommelsen mellan staten och SKR om att öka tillgängligheten i hälso- och sjukvården 2021, som omfattar nästan tre miljarder.

Ett antal överenskommelser gäller över flera år, i regel 3–5 år. Andra gäller tills vidare. Dessa omfattar i regel mindre pengar eller inga pengar alls. Ett exempel är överenskommelsen Vision e-hälsa 2025, där regeringen och SKR har beslutat att ställa sig bakom en gemensam vision för e-hälsoarbetet fram till 2025. Överenskommelsen syftar till att göra ansvarsförhållanden mellan olika aktörer tydligt, och att se till att samordningen inom e-hälsoområdet fungerar bra, men omfattar inga medel.

4.2.2 Tre överenskommelser har tillkommit och fyra har upphört

Tre nya överenskommelser har börjat att gälla under 2021. De är:

- *Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2021*, som syftar till att förbättra och vidareutveckla motståndskraften i hälso- och sjukvården i dess roll som en del av det civila försvaret. Överenskommelsen omfattar 200 miljoner kronor.
- *Överenskommelse om genomförande av vaccinering mot covid-19, 2021*, som syftar till att erbjuda vaccinering mot covid-19 till de grupper som omfattas av Folkhälsomyndighetens rekommendation. Överenskommelsen omfattar

²⁴ Statskontoret. (2014). *Överenskommelser som styrmedel*.

²⁵ Därutöver fanns det även två tilläggsöverenskommelser 2020.

omkring 6 miljarder kronor. Utöver det kommer staten att löpande ersätta regionerna med ett schablonbelopp per given dos vaccin.

- *Överenskommelse om delfinansiering av projektet Uppdrag fullföljd utbildning*, som syftar till att öka andelen ungdomar som fullföljer sina gymnasiestudier. Överenskommelsen omfattar 8 miljoner kronor till SKR.

Därutöver gäller 20 överenskommelser som är omförhandlade eller är tillägg till tidigare överenskommelser. Med omförhandlade överenskommelser menar vi nya överenskommelser som bygger vidare på tidigare överenskommelser. Tilläggsöverenskommelser är överenskommelser som reviderats under året, till exempel att mer medel skjuts till eller att villkoren förändras på något sätt.

Ett exempel på en överenskommelse som har förändrats väsentligt under 2021 är en mindre överenskommelse mellan SKR och regeringen som har övergått i en större. *Patientsäkerhet, nationella kvalitetsregister m.m.*, som fanns mellan 2012 och 2020 ingår nu i överenskommelsen *Sammanhållen, jämlik och säker vård 2021*.²⁶

Fyra överenskommelser som fanns 2020 har upphört helt. De är:

- *Överenskommelse om öppen förskola och stöd i språkinlärning och etablering i arbets- och samhällslivet*
- *Kompetenslyft för ökad digital kompetens hos ledning i kommuner och landsting*
- *Överenskommelse för att stärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå*
- *En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess.*

4.2.3 Flera tillägg och ändringar under året när det gäller överenskommelser som gjorts till följd av pandemin

Vi bedömer att två överenskommelser som gällde under 2021 är åtgärder som genomförts på grund av coronapandemin. Det gäller överenskommelsen för nationell testning och smittspårning och överenskommelsen om vaccinering mot covid-19. Utöver det har regeringen och SKR träffat flera tilläggs- och ändringsöverenskommelser för dessa överenskommelser. Två tilläggs- och en ändringsöverenskommelse har träffats mellan regeringen och SKR när det gäller överenskommelsen om ökad nationell testning och smittspårning. Tilläggen handlar om att inkludera antigen tester och tillfrisknandebevis i ersättnings-

²⁶ Den inriktning och de medel som tidigare har avsatts i överenskommelsen *Patientsäkerhet, nationella kvalitetsregister m.m.* 2020 ingår nu i överenskommelsen *Sammanhållen, jämlik och säker vård 2021*.

modellen. Ändringsöverenskommelsen innebär att datumet för slutjustering och utbetalning av medel ändras.

Den ursprungliga överenskommelsen om genomförande av vaccinering mot covid-19 har ändrats vid två tillfällen. Dessutom har parterna träffat en tilläggsöverenskommelse. Justeringarna gäller till exempel målsättningen om hur många som ska vara vaccinerade vid en viss tidpunkt, vaccinationsbevis samt ökat fokus på riktade informationsinsatser.

4.3 Inga nya samordnare under 2021

En nationell samordnare är en person som är utsedd av regeringen och som verkar utanför myndighetsstrukturerna för att genomföra regeringens politik. Regeringen använder sig av nationella samordnare när det är många aktörer som måste samlas för att lösa komplexa problem. Nationella samordnare kan också vara ett flexibelt sätt för regeringen att kraftsamla kring en akut situation. Våra kartläggningar från tidigare år har visat att nationella samordnare har varit vanliga framför allt inom Socialdepartementets och Näringsdepartementets områden.

Regeringen har inte utsett någon ny nationell samordnare under 2021 som har påverkat kommunsektorn. Under 2020 tillsattes fem nya nationella samordnare och året dessförinnan tillsattes en.

Den nationella vaccinsamordnare som regeringen tillsatte under 2020 har fått ett väsentligt förändrat uppdrag under 2021. Regeringen har förlängt uppdraget och har förändrat dess inriktning. Samordnaren ska nu verka för att säkra Sveriges tillgång till vaccin mot covid-19, bland annat genom EU-gemensamma förhandlingar.²⁷

4.4 Strategier, handlingsplaner och handlingsprogram

Nationella inriktningsdokument är ett samlingsnamn för strategier, handlingsplaner och handlingsprogram. De är dokument där regeringen meddelar vad den vill uppnå inom ett visst område. I vår kartläggning redovisar vi de dokument som kallas strategier och de som kallas handlingsplaner samlat.

4.4.1 Fem nya eller väsentligt förändrade strategier och handlingsplaner

Vår kartläggning visar att det har tillkommit fyra nya strategier eller handlingsplaner som påverkar kommuner och regioner under 2021, och att regeringen väsentligt förändrat en sådan strategi.

²⁷ Regeringen. *Tilläggsdirektiv till Utredningen om tillgång till vaccin mot covid-19*. (Dir. 2021:106).

De nya strategierna är:

- *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.* Strategin pekar ut inriktningen för regeringens mål om att möjligheterna till boende, arbete och välfärd ska vara likvärdiga i hela landet, kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet, innovation, förnyelse, entreprenörskap och företagande i hela landet, samt tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem.
- *Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderpolitiken under 2021–2023.* Syftet med strategin är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. Regioner och kommuner får stöd med till exempel kompetensöverföring, utveckling av uppföljningssystem och statistik om funktionshinder.
- *Handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter.* Handlingsplanen riktar sig till flera aktörer, däribland kommuner och regioner. Det finns till exempel möjlighet att söka bidrag för att öka kunskapen om hbtqi-personers situation för att främja målgruppens rättigheter och möjligheter i kontakten med kommuner och regioner.
- *Cirkulär ekonomi – handlingsplan för omställning av Sverige.* Handlingsplanen utgår från strategin för cirkulär ekonomi som regeringen beslutade om 2020. Handlingsplanen riktar sig bland annat till kommuners avfallshantering och upphandlingsorganisation. Handlingsplanen innehåller fler åtgärder som påverkar kommuner än tidigare handlingsplan, till exempel statsbidrag för att informera om nedskräpning.

Regeringen har också beslutat om att väsentligt förändra en strategi under 2021. Det gäller *Strategin för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021–2025*. Den nya strategin bygger på en tidigare överenskommelse, men omfattar nu även narkotikaklassade förskrivna och icke-förskrivna läkemedel, en utvidgning av tobaksbegreppet till att även inkludera nikotinprodukter, samt spel om pengar. Det förebyggande arbetet, som både kommuner som regioner bedriver, har också lyfts fram tydligare än i den tidigare strategin.²⁸

²⁸ Regeringen. *En förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021–2025*. Prop. 2020/21:132.

5 Regeringens uppdrag till myndigheter

I detta kapitel redovisar vi översiktligt de uppdrag som regeringen har gett till statliga myndigheter under 2021 som vi bedömer påverkar kommuner och regioner. Vi har kartlagt uppdrag som regeringen har gett till myndigheter genom särskilda regeringsbeslut och i myndigheternas regleringsbrev. Genom uppdrag till myndigheter kan regeringen påverka kommunsektorn indirekt.

Sammanfattande iakttagelser:

- Regeringen har under 2021 gett myndigheter drygt 150 uppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner. Det är färre än förra året. En förklaring till det är att antalet uppdrag som regeringen har beslutat om med anledning av coronapandemin är färre 2021 än 2020.
- De flesta av uppdragen handlar om att en myndighet ska kartlägga eller analysera en kommunal eller regional verksamhet, eller att en myndighet på olika sätt ska sprida kunskap till kommuner eller regioner.
- Socialstyrelsen är den myndighet som har fått flest uppdrag som påverkar kommunsektorn. Skolverket, Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna är andra myndigheter som har fått många uppdrag. Sammanlagt har drygt 50 olika myndigheter fått uppdrag som påverkar kommuner och regioner.
- Vi bedömer att ungefär en femtedel av uppdragen (33 stycken) är åtgärder som regeringen har beslutat om med anledning av coronapandemin.

5.1 Vi kartlägger uppdrag som påverkar kommuner och regioner

Regeringens uppdrag till myndigheter har överlag en begränsad styreffekt på kommuner och regioner, och det är ovanligt att enskilda uppdrag i sig får en stor påverkan på kommunsektorn. Däremot kan den samlade effekten av samtliga uppdrag tydligt påverka kommunsektorn. Vi har därför kartlagt uppdrag som vi bedömer på något sätt har en direkt påverkan på kommuner eller regioner.

Vi har kategoriserat de nya uppdragen utifrån på vilket sätt vi bedömer att de i första hand påverkar kommuner och regioner. Vi delar in uppdragen i följande kategorier:

- kartläggning eller analys av en kommunal eller regional verksamhet

- kunskapsspridning – att tillhandahålla kunskapsstöd, utbilda och samordna frågor
- tillhandahålla operativt eller praktiskt stöd
- fördela och följa upp statsbidrag
- ta fram nya föreskrifter eller andra styrande kriterier
- en kombination av flera åtgärder.

Kategorierna är breda, och innehåller insatser som påverkar kommunerna och regionerna i olika grad. Det betyder också att de har olika styreffekt.

Vi bedömer också vilka uppdrag som lägger särskild tonvikt vid samordning eller samverkan. Det kan handla om att en myndighet får i uppdrag att samordna berörda aktörer kring en viss fråga, eller att myndigheten ska genomföra uppdraget i samverkan med bland annat kommuner och regioner.

5.2 Drygt 150 uppdrag påverkar kommunsektorn

Vi bedömer att 106 av totalt cirka 430 *särskilda regeringsuppdrag* till myndigheter under 2021 påverkar kommuner och regioner. Vi bedömer även att 47 nya *uppdrag i myndigheternas regleringsbrev* påverkar kommuner och regioner.²⁹

Antalet uppdrag som påverkar kommuner och regioner har minskat i jämförelse med 2020, då vi bedömde att nästan 180 uppdrag påverkade kommuner och regioner. Jämfört med åren dessförinnan har antalet uppdrag ökat. Men uppgifterna är inte helt jämförbara över tid, eftersom vi i samband med 2020 års kartläggning förändrade hur vi bedömer uppdrag. Från och med 2020 tar vi endast med uppdrag som vi bedömer har en *direkt* påverkan på kommuner och regioner, vilket innebär att antalet uppdrag som vi bedömer påverkar kommunsektorn blir färre.

Regeringen har gett uppdrag som vi bedömer påverkar kommunsektorn till ett stort antal myndigheter (52 stycken) och inom nästan samtliga politikområden. Nästan hälften av de nya uppdragen kommer från Socialdepartementet.

5.2.1 Uppdragen handlar oftast om att analysera en kommunal eller regional verksamhet eller att sprida kunskap

De uppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner handlar för det mesta om att en myndighet ska kartlägga eller analysera en kommunal eller regional verksamhet. Det är sammanlagt 51 uppdrag som hör till den kategorin. Nästan lika många uppdrag handlar om att en myndighet ska sprida kunskap till kommunsektorn.

²⁹ En lista över samtliga nya uppdrag som påverkar kommuner och regioner finns i bilaga 6.

Tabell 4. Antal uppdrag till myndigheter som påverkar kommuner och regioner 2021, efter uppdragstyp. Uppdragen är både särskilda uppdrag och uppdrag i regleringsbrev

Kategori	Antal uppdrag totalt
Kartläggning eller analys av en kommunal eller regional verksamhet	51
Kunskapsspridning (tillhandahålla kunskapsstöd, utbilda, samordna m.m.)	45
Fördela och följa upp statsbidrag	14
Tillhandahålla operativt/praktiskt stöd	13
Ta fram nya föreskrifter eller andra styrande kriterier	4
Kombination av flera	26
Summa totalt	153

Källa: Ärendeförteckningar till regeringssammanträden under 2021 på regeringens webbplats, information om uppdragen på regeringens och myndigheternas webbplatser. Myndigheternas regleringsbrev för 2021, inklusive ändringsbeslut.

I de uppdrag som handlar om att kartlägga eller analysera en kommunal eller regional verksamhet är det vanligt att myndigheterna också ska lämna förslag på åtgärder. Ett antal myndigheter har till exempel fått i uppdrag att gemensamt redovisa en lägesbild över illegal avfallshantering samt lämna förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra brottslighet inom avfallsområdet.³⁰ Ett annat exempel är Statskontorets uppdrag att kartlägga och analysera de administrativa kostnader för kommuner och regioner som följer av den statliga styrningen som riksdagen, regeringen och de statliga myndigheterna utövar inom kommunala verksamhetsområden. Statskontoret ska inom ramen för uppdraget föreslå åtgärder som staten kan genomföra för att minska dessa kostnader.³¹

De uppdrag som handlar om kunskapsspridning innebär ofta att en myndighet ska ta fram ett kunskaps- eller informationsmaterial till kommunala eller regionala verksamheter. De kan även handla om att en myndighet ska utbilda personal inom en kommunal eller regional verksamhet, eller ta fram en vägledning som är riktad mot kommuner eller regioner. Regeringen har till exempel gett i uppdrag till Boverket att ta fram en vägledning för vilka uppgifter som bör finnas på en kommuns webbplats när en kommun tar fram en detaljplan.³²

5.2.2 30 uppdrag har särskilt tonvikt på samordning eller samverkan

Vi har identifierat totalt 30 uppdrag under 2021 där regeringen har lagt särskild tonvikt på att en myndighet ska samordna berörda aktörer inom ett område eller

³⁰ Regeringsbeslut 2021-02-25. *Uppdrag om förstärkta insatser mot brottslighet inom avfallsområdet.*

³¹ Regeringsbeslut 2021-02-18. *Uppdrag att kartlägga och analysera administrativa kostnader för kommuner och regioner.*

³² Regeringsbeslut 2021-05-06. *Uppdrag om att ta fram en vägledning för vilka uppgifter som bör finnas på en kommuns webbplats när en detaljplan tas fram.*

samverka med kommuner och regioner. Regeringen har till exempel gett i uppdrag till länsstyrelserna att se till att kommuner samverkar för att motverka att kommuner aktivt arbetar för att personer med ekonomiskt bistånd ska bosätta sig i någon annan kommun, så kallad social dumpning. Länsstyrelsen i Östergötlands län har fått ansvar att samordna uppdraget.³³

5.2.3 Socialstyrelsen har fått flest uppdrag

Socialstyrelsen är den myndighet som har fått flest regeringsuppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner (totalt 35 uppdrag). Så har det även sett ut i tidigare års kartläggningar. De flesta av myndighetens uppdrag är av utredande karaktär. Ett exempel är att myndigheten ska kartlägga och analysera hur hälso- och sjukvården samt socialtjänsten uppfyller behov som är specifika för adopterade.³⁴ Socialstyrelsen har även fått flera uppdrag som handlar om att sprida kunskap samt om att fördela och följa upp statsbidrag.

I likhet med föregående år har även Skolverket, Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna fått många uppdrag under 2021 som påverkar kommunsektorn. Skolverkets uppdrag handlar i de flesta fall om att myndigheten ska sprida kunskap till aktörer inom skolans område. Majoriteten av uppdragen till Folkhälso-myndigheten handlar om att de ska genomföra olika åtgärder på grund av coronapandemin. Länsstyrelserna har fått många olika typer av uppdrag, bland annat utredande och stödjande uppdrag. Övriga myndigheter har fått enstaka eller ett fåtal uppdrag var.

Tabell 5. Antal särskilda regeringsuppdrag och uppdrag i regleringsbrev som påverkar kommuner och regioner, uppdelat per myndighet

Myndighet	Antal uppdrag totalt
Socialstyrelsen	35
Statens skolverk	15
Folkhälsomyndigheten	15
Länsstyrelserna	14
Övriga myndigheter	74
Summa totalt	153

Källa: Ärendeförteckningar till regeringssammanträden under 2021 på regeringens webbplats, information om uppdragen på regeringens och myndigheternas webbplatser. Myndigheternas regleringsbrev för 2021, inklusive ändringsbeslut.

Regeringen har även gett ett flertal gemensamma uppdrag till myndigheter. Ett exempel är uppdraget till Brottsförebyggande rådet, Polismyndigheten och

³³ Regeringsbeslut 2021-05-06. *Uppdrag att motverka aktiv medverkan till bosättning i annan kommun.*

³⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Socialstyrelsen.

Kriminalvården om att sprida en strategi för att minska grovt våld i kriminella miljöer till fler orter i Sverige.³⁵

5.3 Färre uppdrag med anledning av pandemin jämfört med förra året

Vi bedömer att regeringen under 2021 har gett totalt 33 uppdrag till myndigheter med anledning av pandemin. Det är lite drygt en femtedel av samtliga regeringsuppdrag som vi har bedömt påverkar kommuner och regioner.

Regeringen har i år gett färre uppdrag med anledning av pandemin än den gjorde 2020. Under 2020 bedömde vi att ungefär en tredjedel av samtliga uppdrag som påverkade kommunsektorn var sådana som regeringen beslutat om med anledning av pandemin. Totalt rörde det sig om 60 uppdrag.

Regeringen har gett flest uppdrag som är kopplade till coronapandemin till Folkhälsomyndigheten. De har fått 9 av de totalt 33 uppdragen under 2021. Även Socialstyrelsen har fått många uppdrag som har att göra med pandemin.

5.3.1 Många uppdrag handlar om att samla kunskap eller stödja kommunsektorn

Många av de uppdrag som regeringen har beslutat om med anledning av pandemin handlar om att en myndighet ska kartlägga eller analysera en kommunal eller regional verksamhet för att öka regeringens kunskap. Socialstyrelsen har exempelvis fått i uppdrag att analysera utvecklingen av nya, förändrade och utökade vårdbehov inom hälso- och sjukvården som uppstått som en konsekvens av coronapandemin.³⁶

Det finns även många uppdrag som handlar om att en myndighet ska stödja kommuner och regioner i deras hantering av coronapandemin. Länsstyrelserna har till exempel fått i uppdrag att tillsammans med Folkhälsomyndigheten redovisa och vidareutveckla formerna för hur regionala och lokala aktörer kan samverka inför eventuella smittutbrott av covid-19. Myndigheterna ska löpande se till att bland annat de regionala smittskyddsenheterna och kommunerna inom respektive län har en gemensam lägesbild när det gäller smittspridningen.³⁷

Ett antal uppdrag handlar om att en myndighet ska granska hur olika aktörer har bedrivit sin verksamhet med anledning av pandemin. Ett sådant exempel är

³⁵ Regeringsbeslut 2021-09-23. *Uppdrag att sprida strategin bakom Sluta skjut till fler orter i Sverige.*

³⁶ Regeringsbeslut 2021-03-18. *Uppdrag att analysera uppdämda vårdbehov inom hälso- och sjukvården.*

³⁷ Regeringsbeslut 2021-03-18. *Uppdrag att redovisa och vidareutveckla formerna för regional och lokal samverkan inför eventuella smittutbrott av covid-19.*

Skolinspektionens uppdrag att granska den fjärr- och distansundervisning som skolor har bedrivit med anledning av coronapandemin.³⁸

³⁸ Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Skolinspektionen.

6 Statliga myndigheters styrning

I detta kapitel redovisar vi hur många statliga myndigheter som styr kommuner och regioner, vilka styrmedel de använder samt hur deras styrning har förändrats under 2021. I bilaga 7 redovisar vi också vilka dessa myndigheter är.

När staten vill påverka kommunsektorn gör den ofta det genom de statliga myndigheterna. Myndigheterna kan till exempel utfärda föreskrifter, utöva tillsyn, eller ta fram stöd och vägledningar som berör kommunala verksamheter. Det är regeringen som bestämmer ramarna för hur myndigheterna styr kommunsektorn och vilka uppgifter som myndigheterna har. Regeringen gör det genom bemyndiganden, instruktioner och regleringsbrev. Men myndigheterna är ofta relativt fria att själva bestämma hur de ska styra inom de givna ramarna.

Sammanfattande iakttagelser:

- Totalt 40 statliga myndigheter styr kommuner och regioner.
- Alla kommunala verksamhetsområden påverkas av styrning från flera olika myndigheter.
- Myndigheterna styr kommunsektorn med både tvingande styrmedel som föreskrifter och tillsyn, samt med mjukare styrmedel som stöd och vägledningar.
- 34 myndigheter har förändrat sin styrning av kommunsektorn under 2021. Det kan till exempel handla om att de har tagit fram nytt stödmaterial eller att de har beslutat om en ny föreskrift.

6.1 Det är 40 myndigheter som styr kommuner och regioner

Av de 104 statliga myndigheter som vi frågat säger 40 att de utövar någon form av styrning över verksamheter i kommuner eller regioner.³⁹ Det framgår av Statskontorets enkätundersökning hösten 2020. Alla dessa utövar styrning över verksamheter som kommunerna ansvarar för, och 23 av myndigheterna utövar dessutom styrning över verksamheter som regionerna ansvarar för.

³⁹ Länsstyrelserna är räknade som en myndighet. Se bilaga 2 för en närmare beskrivning av vår undersökning.

I bilaga 7 finns en förteckning över vilka myndigheter som styr med respektive styrmedel, och en förteckning över vilka förändringar i myndigheternas styrning som skett under 2021.

6.1.1 Alla kommunala verksamhetsområden styrs av flera myndigheter

Kommunala verksamhetsområden hanterar styrning från flera olika myndigheter (tabell 6). Myndigheterna använder sig av olika typer av styrmedel. Det innebär att kommunsektorns verksamheter måste förhålla sig till olika typer av styrsignaler från flera olika håll.

Tabell 6. Antal statliga myndigheter som uppger att de styr kommunsektorn med olika styrmedel 2020

Verksamhetsområden	Rätt att utfärda föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd & vägledning	Totalt antal myndigheter som styr
Skola, bibliotek och samhällsorientering	5	2	6	3	8	11
Hälso- och sjukvård	6	4	4	4	6	11
Social omsorg	2	2	4	3	7	11
Plan- och byggfrågor	4	2	3	3	6	9
Hälso- och miljöskydd	8	5	4	5	7	11
Renhållning och avfallshantering	3	4	3	4	5	7
Räddningstjänst och krisberedskap	4	3	2	3	8	9
Kollektivtrafik och övrig transport infrastruktur	3	1	3	1	4	6
Mottagning av ensamkommande barn & vissa nyanlända	3	1	2	0	5	5
Regional utveckling	2	0	3	1	3	6
Annat	12	6	10	0	15	21
Totalt	25	15	20	13	34	40

Anmärkning: I denna tabell har länsstyrelserna räknats som en enda myndighet. Många myndigheter utövar flera typer av styrning, ibland inom flera områden. Totalsiffrorna anger antalet unika myndigheter.

Källa: Statskontorets enkät hösten 2020 samt kompletterande uppgifter från Statskontorets enkät våren 2018.

6.1.2 Myndigheterna styr kommunsektorn på olika sätt

Myndigheterna använder en rad olika styrmedel för att styra kommuner och regioner (se bilaga 7). De flesta myndigheter som styr kommuner och regioner har flera uppgifter, och kombinerar tvingande styrning med mjukare styrmedel som exempelvis stöd och vägledningar.

Flera myndigheter utövar tvingande styrning, som att utfärda föreskrifter eller utöva tillsyn över verksamheter i kommuner och regioner. I Statskontorets enkätundersökning från 2020 svarade 25 myndigheter att de utfärdade sådana föreskrifter, och 15 myndigheter att de utövar tillsyn över verksamheter i kommuner och regioner.

Myndigheterna utövar också icke-bindande styrning. Totalt 20 myndigheter svarade i undersökningen 2020 att de fördelar statsbidrag till kommuner och regioner. Något färre myndigheter (13 stycken) svarade att de gav ut allmänna råd till kommunsektorns verksamheter. Därutöver svarade totalt 34 myndigheter att de ger ut stöd och vägledningar riktade mot kommunsektorn. Denna typ av mjukare styrning kan vara exempelvis nationella riktlinjer och handböcker.

Ett fåtal myndigheter använder sig av samtliga styrmedel. Det gäller till exempel Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), och Naturvårdsverket. Även vissa länsstyrelser använder sig av alla de styrmedel som ingick i vår enkätundersökning.

6.2 Det är 34 myndigheter som har förändrat sin styrning av kommunsektorn under 2021

Totalt uppger 34 myndigheter att de har förändrat sin styrning av kommuner och regioner i något avseende under 2021. Om vi bortser från länsstyrelserna är det 24 myndigheter som säger att de gjort sådana förändringar.

De flesta förändringar handlar om att myndigheterna har tagit fram nya stöd och vägledningar som riktar sig till kommunsektorn. Det gäller för 21 myndigheter (tabell 7). De flesta av myndigheterna har tagit fram flera nya stöd eller vägledningar. Ett exempel på ett nytt stöd som riktar sig till kommunsektorn är Skolverkets stöd för skolchefer och rektorer för att de ska kunna följa upp hur pandemin har påverkat verksamheten.⁴⁰ Ett annat exempel är Naturvårdsverkets vägledning om definitionen av kommunalt avfall.⁴¹

Tabell 7. Nya och väsentligt förändrade styrmedel under 2021 (antal myndigheter)

Styrmedel	Har utfärdat eller tagit fram nya	Har väsentligt förändrat i befintliga	Har upphävt
Föreskrifter	13	9	7
Allmänna råd	3	3	-
Stöd och vägledning	21	9	-

Anmärkning: Länsstyrelserna är inkluderade som enskilda myndigheter i tabellen.

Källa: Statskontorets enkät hösten 2021.

⁴⁰ Skolverket. (2021). *Koll på pandemins påverkan*.

⁴¹ Naturvårdsverket. (2021). *Kommunalt avfall, vägledning*.

Sammanlagt säger 17 myndigheter att de har tagit fram nya föreskrifter eller väsentligt förändrat befintliga föreskrifter under 2021. De flesta har utfärdat eller ändrat flera föreskrifter. Till exempel har Skolverket tagit fram eller förändrat 57 föreskrifter. De handlar exempelvis om ämnesplaner i gymnasieskolan. Socialstyrelsen, Naturvårdsverket och övriga länsstyrelser har också tagit fram flera nya eller ändrat i befintliga föreskrifter.

Det har även skett förändringar när det gäller myndigheternas bemyndiganden att utfärda föreskrifter under 2021. Totalt elva myndigheter, varav fyra länsstyrelser, säger att de har fått nya bemyndiganden att utfärda föreskrifter under 2021. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har till exempel fått ett nytt bemyndigande att utfärda föreskrifter när det gäller de handlingsprogram för att förebygga olyckor som kommuner ska ta fram enligt 3 kap. 3 och 8 §§ i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.⁴² Länsstyrelserna har fått nya bemyndiganden utifrån lagen (2021:4) och förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.

Fyra myndigheter säger att de har fått ett förändrat bemyndigande att utfärda föreskrifter under 2021. Till exempel har regeringen förändrat Boverkets bemyndigande utifrån plan- och byggförordningen (2011:338) att utfärda föreskrifter som förtydligar tillämpningen av regelverket om ärenden om lov, förhandsbesked och anmälan. Dessutom har fyra myndigheter haft bemyndiganden som har upphört under 2021.

6.2.1 Flera myndigheter har utvecklat sin verksamhet på ett sätt som påverkar kommunsektorn

Totalt 15 myndigheter svarar i vår enkät att de har genomfört någon form av utvecklingsarbete under 2021 som väsentligt påverkar deras styrning av kommuner eller regioner. Länsstyrelserna räknas i detta sammanhang som en enda myndighet. Med utvecklingsarbete menar vi att myndigheten utvecklar sitt eget arbete med till exempel tillsyn, uppföljning, utbetalning av statsbidrag eller andra styrmedel. Det kan till exempel handla om att de har ändrat arbetssätt, börjat använda nya digitala verktyg, eller på något annat sätt utvecklat de verktyg och metoder som myndigheten redan använder.

Ungefär hälften av myndigheterna som har bedrivit ett utvecklingsarbete beskriver att de har utvecklat sin tillsynsverksamhet eller vägledningar som rör tillsynen. En stor del av myndigheternas utvecklingsarbete handlar också om digitala verktyg och arbetssätt. Till exempel så beskriver Länsstyrelsen i Västra Götaland att de inom sitt tillsynsansvar som gäller alkohol och tobak har infört en e-tjänst för de beslut som kommuner tidigare behövt mejla in, inom ramen för ett nationellt

⁴² Förordning (2020:883) om ändring i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.

arbete. Skolinspektionen beskriver att de har genomfört fler digitala distansinspektioner under 2021 än tidigare på grund av coronapandemin.

7 Tillsatta utredningar

I detta kapitel beskriver vi översiktligt de statliga utredningar som regeringen har tillsatt under 2021 och som vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner. Att regeringen tillsätter en utredning innebär inte en direkt styrning av kommuner och regioner. Men de förslag som en utredning lämnar kan resultera i en direkt styrning av kommunsektorn, om förslagen förverkligas. Dessutom kan utredningar som behöver hämta in underlag från kommuner och regioner öka kommunsektorns börda att lämna uppgifter till staten.

Sammanfattande iakttagelser:

- Regeringen har tillsatt 30 utredningar under 2021 som rör statens styrning av kommuner och regioner. Det är färre än antalet utredningar som regeringen tillsatte under 2020.
- Regeringen har tillsatt flest utredningar inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg samt inom skolområdet.
- Regeringen har tillsatt två utredningar under 2021 med anledning av coronapandemin.

7.1 Regeringen har tillsatt 30 utredningar under 2021 som rör kommunsektorn

Vi har identifierat 30 statliga utredningar 2021 som vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner.⁴³ Det är något färre än 2020, då vi bedömde att regeringen tillsatt 39 utredningar som påverkade kommunsektorn. Andelen utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner 2021 utgör ungefär en fjärdedel av det totala antalet utredningsdirektiv som regeringen beslutat om under året. Det är ungefär samma andel som under 2020.

7.1.1 Flest utredningsdirektiv kommer från Socialdepartementet

Flest direktiv för utredningar som rör statens styrning av kommunsektorn kommer från Socialdepartementet. Det kom även flera utredningsdirektiv från Justitie-

⁴³ Se bilaga 8 för en lista på samtliga utredningar vars uppdrag vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner. I kartläggningen 2021 ingår både nya utredningar (totalt 26 st) och tilläggsdirektiv i befintliga utredningsuppdrag (4 st) där vi bedömt att regeringen gett en ny styrsignal som rör styrning av kommunsektorn.

departementet, Utbildningsdepartementet och Finansdepartementet. Utredningarna har i genomsnitt knappt ett och ett halvt år på sig att genomföra uppdraget.

Tabell 8. Antal tillsatta utredningar 2021 som rör statens styrning av kommuner och regioner per departement

Departement	Antal utredningar
Socialdepartementet	11
Justitiedepartementet	6
Utbildningsdepartementet	5
Finansdepartementet	4
Näringsdepartementet	1
Miljödepartementet	1
Kulturdepartementet	1
Arbetsmarknadsdepartementet	1
Totalt	30

Källa: Genomgång av samtliga direktiv från 2021 som publicerats på <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/> och av samtliga ärendeförteckningar för regeringssammanträden under 2021.

7.1.2 De flesta av utredningarna har i uppdrag att analysera eller se över ett område eller ett regelverk

De flesta av de utredningar som vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner ska analysera eller se över en kommunal eller regional verksamhet eller dess regelverk. Samtliga utredningar ska lämna förslag på åtgärder. Åtgärderna kan bland annat syfta till att förbättra olika verksamheters kvalitet, förenkla eller förtydliga regelverk, eller se över och förtydliga ansvarsförhållanden mellan olika aktörer inom ett område.

Regeringen har tillsatt flest utredningar inom områdena hälso- och sjukvård, social omsorg samt inom skolområdet. Men utredningarna handlar om många av de verksamhetsområden som kommuner och regioner helt eller delvis ansvarar för. Andra exempel på sådana verksamheter är plan- och byggfrågor, och brottsförebyggande arbete. Regeringen har dessutom tillsatt en utredning som ska främja så kallade försöksverksamheter i kommuner och regioner. Syftet med utredningen är att öka kommunernas och regionernas kapacitet att hantera de samhällsutmaningar de står inför, genom att till exempel identifiera nya sätt att samverka på eller bidra till att etablera nya arbetssätt.⁴⁴

Många utredningar handlar om att analysera frågor inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg

Utredningarna inom Socialdepartementets område handlar uteslutande om att kartlägga eller analysera frågor inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg. En särskild utredare har till exempel fått i uppdrag att göra en översyn av regelverket som styr den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska

⁴⁴ Kommittédirektiv 2021:110. *Försöksverksamhet i kommuner och regioner.*

vården. Utredningen ska bland annat analysera om det finns behov av förändringar och förtydliganden av regelverket.⁴⁵ Ett annat exempel är en utredning som ska se över hur det går till när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och HVB-hem och föreslå åtgärder för att öka kvaliteten i den vården.⁴⁶

Fem utredningar tillsatta inom skolområdet

Vi har identifierat fem statliga utredningar inom skolområdet. Ett exempel är en utredning som fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning.⁴⁷ Ett annat exempel är en utredning som ska ta ställning till om rätten att delta i utbildning i fritidshem bör utökas till att omfatta fler elever än vad som gäller i nuläget.⁴⁸

7.2 Två utredningar är kopplade till pandemin

Vi bedömer att regeringen har tillsatt två statliga utredningar under 2021 som rör statens styrning av kommuner och regioner med anledning av coronapandemin.

En av utredningarna ska analysera och föreslå en funktion som ska ha ansvar för den nationella samordningen av Sveriges försörjningsberedskap. Försörjningsberedskap innebär samhällets förmåga att vid krig och kris kunna upprätthålla samhällsviktiga funktioner och förse befolkningen med nödvändiga varor och tjänster. Bakgrunden till utredningen är bland annat att coronapandemin har gjort behovet av att säkerställa försörjningsberedskap för framtida kriser tydligare.⁴⁹ Kommuner och regioner är centrala aktörer när det gäller landets kris- och försörjningsberedskap.

Regeringen har även tillsatt en utredning som ska se över smittskyddslagen och analysera behovet av nya bestämmelser inför framtida pandemier. Utredningen ska även utreda frågor om smittbärrapenning och smittskydd för vissa grupper inom socialtjänsten. Syftet med utredningen är att dra lärdomar från de åtgärder som genomförts med anledning av coronapandemin, och att hitta möjliga lösningar inför eventuella framtida pandemier.⁵⁰

⁴⁵ Kommittédirektiv 2021:36. *Översyn av vissa frågor gällande den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården.*

⁴⁶ Kommittédirektiv 2021:84. *Barn och unga i samhällets vård.*

⁴⁷ Kommittédirektiv 2021:23. *Fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning.*

⁴⁸ Kommittédirektiv 2021:101. *Utökad rätt till fritidshem?*

⁴⁹ Kommittédirektiv 2021:65. *Nationell samordning av försörjningsberedskapen.*

⁵⁰ Kommittédirektiv 2021:68. *Författningsberedskap inför framtida pandemier.*

Referenser

Finansutskottets betänkande. 2021/22:FiU1. *Statens budget 2022 – Rambeslutet*

Naturvårdsverket. (2021). *Kommunalt avfall, vägledning.*

<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/kommunalt-avfall>

(Hämtad 2022-02-08)

Proposition 2019/20:105. *Komvux för stärkt kompetensförsörjning.*

Proposition 2020/21:1. *Budgetpropositionen 2021.* Utgiftsområde 25. Allmänna bidrag till kommuner.

Proposition 2020/21:99. *Vårändringsbudgeten 2021.* Utgiftsområde 16. Utbildning och universitetsforskning.

Skolverket. (2021). *Koll på pandemins påverkan.*

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-pandemins-paverkan> (Hämtad 2022-02-08).

Statskontoret. (2014). *Överenskommelser som styrmedel.* (Om offentlig sektor)

Statskontoret. (2014:26). *Informationsförsörjning om kommuner*

Statskontoret. (2016:24). *Statens styrning av kommunerna.*

Statskontoret. (2018). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2017.*

Statskontoret. (2019). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018.*

Statskontoret (2019:2). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys.*

Statskontoret (2020). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2019.*

Statskontoret. (2021). *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020.*

Utbildningsdepartementet. (2021-11-09). Pressmeddelande. *Nytt samlat förskolebidrag för mindre barngrupper och ökad kvalitet.*

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/09/nytt-samlat-forskolebidrag-for-mindre-barngrupper-och-okad-kvalitet> (Hämtad 2022-02-08).

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

Regeringskansliet

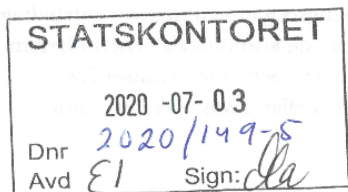
Regeringsbeslut

III 7

2020-06-25
Fi2020/02999/K

Finansdepartementet

Statskontoret
Torsgatan 11
101 27 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att följa utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att 2020 – 2023 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner och deras verksamheter.

Ekonomistyrningsverket ska bistå Statskontoret med de uppgifter som behövs för uppdragets genomförande.

Statskontoret ska årligen, senast den 31 mars, till regeringen (Finansdepartementet) lämna en redovisning för det föregående året. Slutredovisningen av denna del av uppdraget, som även ska innehålla en fördjupad analys av utvecklingen, ska ske senast den 31 mars 2023. En redovisning av användningen för samtliga riktade statsbidrag ska därutöver årligen lämnas senast den 30 juni. Slutredovisningen av denna del av uppdraget ska ske senast den 30 juni 2023.

Bakgrund

Sverige är en enhetsstat, med en långtgående kommunal självstyrelse, vilket medför att statens styrning måste utformas efter en avvägning mellan behovet av nationell styrning och utrymmet för den kommunala självstyrelsen. Staten har behov av att styra kommuner och regioner för att säkerställa att nationella mål och ambitioner får genomslag i de kommunala verksamheterna. Styrningen av den kommunala sektorn sker genom lag och med tillämpning av en proportionalitetsprincip (8 kap. 2 § första stycket 3 och 14 kap. 3 § regeringsformen). Viss föreskriftsrätt kan delegeras genom bemyndiganden från riksdagen till regeringen, eller den myndighet som

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgränd 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

regeringen bestämmer. Det är också vanligt förekommande med annan styrning, t.ex. överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), handlingsplaner, nationella inriktningsdokument, riktade statsbidrag, uppföljning, samt tillsyn och utvärdering av de kommunala verksamheterna. Dessutom förekommer rådgivning, utbildning och andra insatser för kunskapsspridning samt erfarenhetsutbyte mellan statliga aktörer samt kommuner och regioner.

Regeringen anser att det finns anledning att på ett samlat och strukturerat sätt följa utvecklingen av statens styrning av kommunsektorn. Statskontoret fick mot den bakgrunden den 13 december 2017 (Fi/2017/04702/K) i uppdrag att fr.o.m. 2018 t.o.m. 2020 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner och deras verksamheter. Uppdraget slutredovisades den 28 februari 2020.

Regeringen följer utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner i syfte att ge sektorn goda förutsättningar att hantera sina uppgifter, utveckla sin verksamhet och stärka sin kapacitet att möta olika utmaningar. Det är väsentligt att statens styrning ger avsedd effekt och att staten väljer effektiva sätt, för både staten och kommunsektorn, att utöva styrningen. I detta ingår att beakta styrningens samlade omfattning, både när det gäller enskilda verksamhetsområden och utifrån ett kommunalt helhetsperspektiv. Det är viktigt, eftersom kommunala verksamheter ofta påverkas av styrning från flera håll, medan statliga utvärderingar av en viss styrnings effekter främst genomförs inom respektive verksamhetsområde. Kommunerna och regionerna måste hantera styrningen samlat vid resursfördelning, kompetensförsörjning och eventuella anpassningar av organisationen. För att kunna utveckla den statliga styrningen av kommuner och regioner behöver regeringen även fortsättningsvis ett samlat kunskapsunderlag om hur styrningen utvecklas över tid.

Närmare om uppdraget

Årlig redovisning

Statskontoret ges i uppdrag att följa utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner och deras verksamheter. Uppdraget omfattar all statlig styrning, dvs. av både obligatoriska och frivilliga verksamheter, samt styrning som sker som en följd av EU-medlemskapet. Syftet är att årligen ge

regeringen ett samlat underlag om styrningens utveckling. Inom ramen för detta uppdrag ska Statskontoret särskilt redovisa:

- nya eller väsentligt förändrade lagar och förordningar, med betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt, samt i vilken utsträckning grunden för regleringen härrör från EU,
- omfattningen och nivån på generella bidrag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner,
- samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar, med uppgift om bl.a. storlek, fördelning efter utgiftsområde, eventuellt slutår samt uppgifter om utfall på aggregerad nivå och för enskilda bidrag, användningsområden och eventuellt särskilt styrande bidragsvillkor (t.ex. medfinansierings- och samverkanskrav) och, i förekommande fall, typ av fördelningsnyckel,
- nya eller förändrade bemyndiganden att meddela föreskrifter riktade mot kommunsektorn,
- vilka statliga myndigheter som utövar styrning över verksamheter i kommuner och regioner och vilken roll dessa myndigheter har (t.ex. tillsynsmyndigheter eller stödjande myndigheter),
- regeringsbeslut om uppdrag till statliga myndigheter med betydande påverkan på kommuner och regioner,
- nya eller väsentligt förändrade myndighetsföreskrifter, allmänna råd och liknande styr- och stödåtgärder, samt pågående utvecklingsarbete hos myndigheterna avseende styrning av kommuner och regioner,
- ny eller väsentligt förändrad annan statlig styrning, t.ex. genom överenskommelser med SKR, handlingsplaner, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument, samt
- tillsätta statliga offentliga utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner.

Redovisningen ska innehålla en kort översiktlig beskrivning av förändringarna och, i den utsträckning som det är möjligt utifrån tidigare årsredovisningar, jämförelser med tidigare år. Statskontoret ska även

genomföra en sammanfattande analys, baserad på de uppgifter som samlas in enligt ovan, t.ex. skillnader mellan olika verksamhetsområden avseende användning av styrmedel och varifrån den statliga styrningen kommer.

Särskilt om åtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19

För redovisningen avseende 2020 ska Statskontoret särskilt redovisa vilka tidsbegränsade åtgärder staten vidtagit gentemot kommuner och regioner med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19.

Fördjupad analys

Statskontoret ska göra en fördjupad analys av den samlade styrningens utveckling, bl.a. utifrån de årliga redovisningarna, lämnade utredningar, större utvärderingar och uppföljningsrapporter, principiella yttranden och uttalanden från Lagrådet och riksdagen samt relevant forskning.

Statskontoret ska analysera konsekvenserna av den samlade statliga styrningen för kommuner och regioner, t.ex. när det gäller prioriteringar och möjligheter att utveckla verksamheterna. Inom ramen för analysen ska Statskontoret inhämta synpunkter från SKR samt enskilda kommuner och regioner.

Inom ramen för denna del av uppdraget ska Statskontoret analysera i vilken utsträckning som möjligheten att ta tillvara verksamhetsnära kompetens och erfarenhet i kommuner och regioner påverkas av den statliga styrningen. Uppdraget omfattar all statlig styrning och styrning som sker från EU. I uppdraget ingår inte att värdera enskilda styrmedel eller styrningen inom enskilda verksamhetsområden.

Genomförande

Statskontoret ska särskilt beakta möjligheterna att använda befintlig information, t.ex. information inom olika verksamhetsområden eller information som SKR samlar in. Om Statskontoret konstaterar att viss information saknas som är av sådan karaktär att myndigheten bedömer den som nödvändig för att säkerställa en relevant uppföljning av styrningens utveckling ska Statskontoret, i dialog med Regeringskansliet (Finansdepartementet), lämna förslag till hur denna information kan inhämtas. Statskontoret ska vid genomförandet av uppdraget föra en dialog med SKR och berörda statliga myndigheter.

På regeringens vägnar

Lena Micko

Henrik Källsbo

Kopia till

Statsrådsberedningen/EU och SAM EU
Justitiedepartementet/L6 och SSK
Socialdepartementet/ FS, SAM, SF och SOF
Finansdepartementet/BA, BB, E2, SFÖ, OU och SPN
Utbildningsdepartementet/ GV, S och UH
Miljödepartementet/KE, KL, MK och NM
Näringsdepartementet/JL, MK och RTL
Kulturdepartementet/KL, KO och MD
Arbetsmarknadsdepartementet/A, IAS och JÄM
Infrastrukturdepartementet/D, DF, US, YM och TP,
Förvaltningsavdelningen/FCK
Ekonomistyrningsverket
Länsstyrelserna
Riksantikvarieämbetet
Statens kulturråd
Sveriges Kommuner och Regioner

Bilaga 2

Metodbeskrivning

I denna bilaga redovisar vi hur Statskontoret har genomfört uppdraget att översiktligt redovisa den statliga styrningens utveckling under 2021.

Redovisning av lagar och förordningar

Enligt uppdraget ska Statskontoret redovisa nya eller väsentligt ändrade lagar och förordningar under 2021 som har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt. Vi har genomfört redovisningen i följande steg:

1. Statskontoret har sammanställt en bruttolista över alla de regleringar som började att gälla under 2021 och som nämns i regeringens publikationer med viktigare lagar och förordningar⁵¹ samt utgiftsområde 25 i budgetpropositionen för 2021.
2. Statskontoret har bedömt om lagarna eller förordningarna har en betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt. Vi har bedömt detta mot bakgrund av vilka som är kommunernas och regionernas obligatoriska och frivilliga uppgifter och om ändringarna i regleringarna kan ha stor inverkan på dessa uppgifter, exempelvis genom att öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden (till exempel att det tillkommer nya krav på en verksamhet eller att kommuner och regioner ska utföra nya uppgifter).

I urvalet ingår inte nya och ändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar och förtydliganden i sak, eller frågor av semantisk karaktär. Kartläggningen omfattar inte heller generella lagar och förordningar som gäller för kommunsektorn på grund av att de är arbetsgivare eller uppgiftslämnare. Det gäller till exempel skatte- och redovisningsregler samt regler om arbetsmiljö som gäller alla arbetsgivare på arbetsmarknaden.

För de regleringar som vi bedömer har en betydande påverkan på kommunsektorn har vi sammanställt information om:

- regleringen är en ny eller ändrad lag eller förordning
- regleringen härrör från EU
- vilket departement och område som regleringen rör
- hur regleringen påverkar kommunerna eller regionerna.

⁵¹ Regeringskansliet *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2019/20, halvårsskiftet 2020 och inför årsskiftet 2020/21*.

Om regleringarna är nya eller ändrade framgick redan i samband med insamlingen. Vi har hämtat in information om regleringen kommer från EU eller inte genom en sökning i bakomliggande förarbeten, exempelvis propositionen och lagrådsremissen. Beskrivningarna av regleringarna och hur de påverkar kommuner eller regioner har vi hämtat från regeringens publikationer, propositioner och lagrådsremisser.

Redovisning av statsbidrag till kommuner och regioner

Enligt uppdraget ska Statskontoret redovisa omfattningen och nivån på generella bidrag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Vi ska också redovisa flera uppgifter om samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner: storlek, fördelning efter utgiftsområde, eventuellt slutår, typ av fördelningsnyckel, utbetalda medel på aggregerad nivå och för enskilda bidrag samt användningsområden för de riktade statsbidragen och eventuella villkor kopplade till dessa bidrag. Vi har använt flera källor för att kartlägga detta.

Uppgifter från ESV över nivåerna

Vi redovisar nivån på utbetalda statsbidrag utifrån uppgifter från Ekonomi-
styrningsverket (ESV) över medel från staten till kommuner och regioner
(transfereringar) för såväl konsumtion som investeringar.

Anslagen i statens budget har grupperats till olika kategorier av statsbidrag

De uppgifter som vi har fått från ESV är fördelade på olika anslag inom olika utgiftsområden i statens budget. Vi har grupperat de utbetalda medlen till tre olika kategorier av statsbidrag, utifrån de olika anslagen och utgiftsområdena. Dessa tre kategorier är generella statsbidrag, kostnadsersättningar och riktade statsbidrag.

Generella statsbidrag får kommunerna och regionerna själva bestämma över vad de ska använda pengarna till. Riktade statsbidrag är i stället öronmärkta för vissa insatser eller en viss verksamhet. Det är frivilligt för kommunerna och regionerna att ansöka om eller ta del av de riktade statsbidragen. Kostnadsersättningar kan ses som riktade medel eftersom ersättningarna är för vissa insatser eller en viss verksamhet. Men till skillnad från de riktade statsbidragen är kommunerna och regionerna skyldiga att utföra eller tillhandahålla det som kostnadsersättningarna är till för, oavsett om de får någon ersättning eller inte.

Nedan redovisar vi vilka anslag som ingår i respektive kategori.

Generella statsbidrag: Alla anslag inom utgiftsområde 25 (Allmänna bidrag till kommuner). Denna kategori utgörs framför allt av medel som betalas ut och fördelas genom det kommunalekonomiska utjämnningssystemet (anslag 1:1).

Kostnadsersättningar:

- anslagen *Länsstyrelserna m.m. och Åtgärder för nationella minoriteter* inom utgiftsområde 1 (Rikets styrelse)
- anslagen *Ersättning för räddningstjänst m.m. och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* inom utgiftsområde 6 (Försvaret och samhällets krisberedskap)
- anslaget *Ersättningar och bostadskostnader* inom utgiftsområde 8 (Migration)
- anslagen *Tandvårdsförmåner*⁵² (för statligt tandvårdsstöd, anslagspost 001), *Bidrag för läkemedelsförmåner*, *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* (för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, del av anslagspost 001 och 015), *Sjukvård i internationella förhållanden* och *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* (för subventionering av familjehemsplaceringar, anslagspost 001) inom utgiftsområde 9 (Hälsövård, sjukvård och social omsorg)
- anslagen *Bidrag för sjukskrivningsprocessen* (för försäkringsmedicinska utredningar, anslagspost 009) och *Ersättning för höga sjuklönekostnader* inom utgiftsområde 10 (Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning)
- anslagen *Etableringsåtgärder* (för flyktingguider och familjekontakter, anslagspost 004) och *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* inom utgiftsområde 13 (Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering)
- anslagen *Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan*, *Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet m.m.* (för skolgång för barn som vistas i landet utan tillstånd, anslagspost 003) och *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* inom utgiftsområde 16 (Utbildning och universitetsforskning)
- anslaget *Ersättning avseende icke statliga flygplatser* (för beredskapsflygplatser, anslagspost 003) inom utgiftsområde 22 (Kommunikationer).⁵³

Riktade statsbidrag: Alla andra anslag i statens budget som vi inte har nämnt under generella statsbidrag respektive kostnadsersättningar ingår i summan av de riktade statsbidragen.

⁵² Det statliga tandvårdsstödet kan ses som en subvention till individer (patienterna). Men vi har tagit med detta stöd eftersom det ska ersätta vårdgivare (både Folktandvården och privata tandläkare som är anslutna till Försäkringskassans elektroniska system) för utförd tandvård enligt lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

⁵³ Det finns några ytterligare kostnadsersättningar enligt vår statsbidragsförteckning, men för dessa har vi ingen uppgift om hur mycket som faktiskt har betalats ut.

Statsbudgetens totala utgifter

I rapporten jämför vi också de utbetalda statsbidragen till kommunerna och regionerna med statsbudgetens totala utgifter. Uppgifter över statsbudgetens totala utgifter har vi fått från ESV. Med statsbudgetens totala utgifter menar vi summan av utgiftsområdena 1–27. Vi har inte tagit med några andra utgifter eftersom vi bara vill ta med utgifter som bygger på att regeringen har gjort en fördelning av vad statens budget ska användas till inom och mellan utgiftsområdena.

Uppgifter från SCB över nivåerna i relation till kommunsektorns intäkter

Vi har använt oss av uppgifter från räkenskapssammandraget vid Statistiska centralbyrån (SCB) för att redovisa hur stor andel av kommunernas och regionernas intäkter som utgörs av statsbidrag. Dessa uppgifter finns inte tillgängliga för 2021 när rapporten publiceras och därför kan vi endast redovisa uppgifter för 2020. Uppgifterna i räkenskapssammandraget är bokföringsmässiga, vilket betyder att bidrag och ersättningar redovisas på det år som de har förbrukats. Det kan skilja sig från de uppgifter som vi har hämtat från ESV som är kassamässiga, vilket betyder att utbetalningar ett visst år kan vara för bidrag och ersättningar för ett annat år.

För både kommuner och regioner utgörs de totala intäkterna i denna beräkning av verksamhetens intäkter (där även riktade statsbidrag och kostnadsersättningar ingår), skatteintäkter, finansiella intäkter, eventuella så kallade extraordinära intäkter och generella statsbidrag. De generella statsbidragen beräknas som generella bidrag från staten samt skillnaden mellan bidrag och avgifter i det kommunalekonomiska utjämnningssystemet. I kategorin statsbidrag ingår inte bidrag från EU, bidrag för personlig assistans, posten ”övriga bidrag” eller momsersättningen. Vi räknar inte heller den kommunala fastighetsavgiften som statsbidrag i vår redovisning.

Uppgifter om samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar

Kartläggningen utgår från en förteckning över samtliga statsbidrag till kommunsektorn som konsulten EY tog fram på uppdrag av Statskontoret under 2018. Förteckningen bygger i sin tur på utbetalda transfereringar till kommuner och/eller regioner från olika anslagposter i statens budget 2017. Statskontoret har sedan dess uppdaterat förteckningen med följande uppgifter: statsbidragens bidragsram, statsbidragens slutår, nya statsbidrag, väsentligt förändrade statsbidrag, upphörda statsbidrag, de riktade statsbidragens användningsområden och eventuella villkor kopplade till de riktade statsbidragen.

Uppdatering av statsbidragens bidragsramar

Vi har gått igenom regleringsbrevet för 2021 på ESV:s webbplats för berörda anslag eller anslagposter inom de olika utgiftsområdena i statens budget för att urskilja bidragens bidragsramar.

Uppdatering av statsbidragens slutår

Vi har angett slutår i de fall vi har kunnat utläsa det i budgetpropositionen för 2021 eller 2022, i det officiella dokument (överenskommelse, förordning eller särskilt regeringsuppdrag) som reglerar statsbidraget eller i några fall från information från myndigheters webbplatser.

Nya, upphörda och väsentligt förändrade statsbidrag 2021

Vi har gått igenom budgetpropositionen för 2021, vårandringsbudgeten 2021, höständringsbudgeten 2021 och de extra ändringsbudgetar som regeringen lagt fram under 2021. Vi har också använt svaren från en enkät till ett urval av myndigheter för att få uppgifter om nya och upphörda statsbidrag under 2021. Vi beskriver vår enkät närmare nedan i ett eget delavsnitt. Vi har också fått uppgifter från vår genomgång av regleringsbrev för 2021 på ESV:s webbplats och vår genomgång av samtliga ärendeförteckningar till regeringssammanträdena under 2021 på regeringens webbplats.

Utifrån uppgifterna från ESV, budgetpropositionerna och enkätsvaren har vi gått igenom rättsdokument, regleringsbrev och olika myndigheters webbplatser. Där har vi fått fram ytterligare information om de berörda nya och väsentligt förändrade statsbidragen. Med väsentlig förändring menar vi exempelvis att bidragsramen för bidraget har ökat eller minskat relativt mycket jämfört med året innan eller att en befintlig statsbidragsförordning har utvidgats med nya bidrag eller användningsområden. Som utgångspunkt för vad som är en väsentligt förändrad bidragsram har vi använt oss av tumregeln att bidragen ska ha ökat eller minskat med minst 50 miljoner kronor och 10 procent av bidragsramen.

Uppgifter om de riktade statsbidragens användningsområden

Vi har uppdaterat förra årets kartläggning av de riktade statsbidragens användningsområden genom att kategorisera de bidrag som har tillkommit under 2021 utifrån användningsområde. Uppgifter om bidragens användningsområde bygger på de dokument (förordning, överenskommelse eller regeringsbeslut) som reglerar de riktade statsbidragen.

Vi har använt samma kategorisering som vid förra årets kartläggning. Vi har således kategoriserat bidragen utifrån nio användningsområden:

1. Bidrag för att förstärka viss kommunal verksamhet eller utveckla arbetssätt i en verksamhet
2. Lönesatsningar
3. Kompetensutveckling
4. Bemanning
5. Materiella resurser
6. Bidrag specifika till ett område, men till flera insatser
7. Ersättning för tillhandahållande av tjänst/service åt en specifik målgrupp

8. Etablering av ny verksamhet och försöksverksamhet
9. Kunskapscentrum och forskning

I likhet med förra året ger vi endast en grov uppskattning av hur många riktade statsbidrag det finns inom respektive kategori. Detta beror delvis på att det är svårt att dra skarpa gränser mellan olika användningsområden, och även på att många riktade statsbidrag kan användas till flera insatser. Därmed finns det ett visst tolkningsutrymme av hur vissa bidrag ska användas och vilket syfte de har.

Uppgifter om villkor för de riktade statsbidragen

Vi har kartlagt om det finns särskilda villkor kopplade till de riktade statsbidragen. Det handlar dels om krav på medfinansiering från den som söker bidraget, dels om krav på samverkan med andra aktörer. Uppgifter om eventuella villkor bygger på de dokument (förordning, överenskommelse eller regeringsbeslut) som reglerar de riktade statsbidragen.

Redovisning av överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument

Enligt uppdraget ska Statskontoret även redovisa ny eller väsentligt förändrad styrning genom överenskommelser, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument. Våra definitioner av dessa begrepp finns i kapitel 5. Här beskriver vi vilken eller vilka metoder vi har använt för att få fram underlag om dessa styrmedel.

Överenskommelser

Vi har gått igenom styrelsebeslut på SKR:s webbplats samt sökt på avtal och överenskommelser på regeringens webbplats för att få fram uppdaterade uppgifter om vilka överenskommelser som har slutits under 2021, för vilken period dessa överenskommelser gäller, om de omfattar medel samt vilket departement som är ansvarigt. Därutöver har vi utifrån förra årets förteckning gått igenom vilka tidigare beslutade överenskommelser som även har gällt under 2021.

Nationella samordnare

Vi har gjort egna sökningar på regeringens webbplats och i budgetpropositionen för 2021 (sökord: samordnare, koordinator, förhandlingsperson) för att hitta nya eller förändrade uppdrag som vi bedömer påverkar kommuner och regioner.

Nationella inriktningsdokument

Vi har gjort egna sökningar på regeringens webbplats och i budgetpropositionen för 2021 (sökord: handlingsplan, handlingsprogram, strategi) för att hitta nya nationella inriktningsdokument. För att ingå i vår sammanställning ska strategin eller handlingsplanen innehålla åtgärder som direkt rör kommuner och regioner. Dokumentet ska också ha dokumenterats i en proposition, riksdagsskrivelse,

departementspromemoria eller något annat dokument som regeringen eller Regeringskansliet har offentliggjort. I urvalet ingår inte övergripande strategier som uttrycker en politisk vilja utan att nämna specifika åtgärder.

Redovisning av särskilda regeringsuppdrag och nya uppdrag i myndigheternas regleringsbrev

Enligt uppdraget ska vi redovisa regeringsbeslut om uppdrag till statliga myndigheter med betydande påverkan på kommuner och regioner. Uppdrag till myndigheter har överlag en begränsad styreffekt på kommuner och regioner, och det är ovanligt med enskilda uppdrag som i sig har en betydande påverkan på kommunsektorn. Däremot kan den samlade effekten av samtliga uppdrag tydligt påverka kommunsektorn. Vi har därför kartlagt uppdrag som vi bedömer på något sätt påverkar kommuner eller regioner direkt. Detta har vi gjort genom att kartlägga särskilda regeringsuppdrag och nya uppdrag i myndigheternas regleringsbrev.

Regeringsuppdrag enligt särskilt beslut är uppdrag som myndigheter får utanför sitt regleringsbrev. För att identifiera regeringsuppdrag enligt särskilt beslut har vi utgått från ärendeförteckningar till regeringssammanträdena som normalt hålls varje vecka, och som innehåller information om vilka ärenden som regeringen tänker behandla. Enstaka särskilda regeringsuppdrag återkommer varje år. Sådana uppdrag räknar vi inte som ny styrning och de ingår därför inte i vår kartläggning. Vi har dessutom inte inkluderat ändringar eller förlängningar av redan befintliga uppdrag.

Vi har även identifierat nya uppdrag i myndigheternas regleringsbrev. Vi har utgått från regleringsbreven för de myndigheter som i tidigare enkäter (våren 2016, 2018 eller hösten 2020) svarat att de utövar någon typ av styrning av den kommunala sektorn. I de fall det inte har framgått tydligt vilka uppdrag som är nya för året har vi jämfört regleringsbrevet med regleringsbrevet för året innan. Vi har inte inkluderat uppdrag som är för lika uppdrag från förra året, förutsatt att de inte har ändrats på så vis att det innebär en ny styrsignal riktad mot kommuner eller regioner. Vi har heller inte inkluderat mål och återsrapporteringskrav från regleringsbreven.

Enkätundersökning till myndigheter om deras styrning

För att redovisa förändringar i myndigheternas styrning av kommuner och regioner under 2021 har vi genomfört en enkät. Enkäten skickades ut till de 57 myndigheter som i tidigare enkätutskick (hösten 2020) har svarat att de utövar styrning av kommuner och regioner.⁵⁴ Under 2021 har regeringen inte inrättat någon ny myndighet.

Vi genomförde årets enkätundersökning under november-december 2021. Totalt svarade 54 myndigheter på enkäten, vilket innebär en svarsfrekvens på 95 procent. Vi har med hjälp av tillgängliga registeruppgifter jämfört de myndigheter som har svarat på enkäten med de som inte har svarat för att se om de skiljer sig åt i några väsentliga avseenden (tabell b1).

Tabell b1. Bortfallsanalys

	Antal i urval	Svarsfrekvens (%)
Små myndigheter (<99 åa)	9	100
Medel myndigheter (100–499 åa)	12	92
Stora myndigheter (500– åa)	21	100
Länsstyrelser	15	87
Totalt	57	95

Anmärkning: Myndigheterna är indelade efter antal årsarbetskrafter (åa).

Skillnaderna i svarsfrekvens utifrån storleksklass och typ av myndighet är små. Vi bedömer att bortfallet inte snedvrider resultaten.

I årets enkät valde vi att inte ännu en gång fråga efter myndigheternas roller, eftersom de rimligtvis inte förändras särskilt mycket mellan enskilda år. För att besvara frågan om vilka myndigheter som styr kommuner och regioner samt deras roller har vi använt resultaten från vår enkät från hösten 2020.

I en del sammanhang behandlar vi länsstyrelserna som en myndighet. Detta beror på att länsstyrelserna i flera fall har liknande roller och uppgifter, men agerar i olika delar av landet.

Redovisning av tillsatta utredningar

Vi har gått igenom samtliga ärendeförteckningar till regeringssammanträdena under 2021 och samtliga direktiv från 2021 som publicerats på www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv för att identifiera tillsatta utredningar som rör statens styrning av kommuner och regioner. Vi har kartlagt

⁵⁴ Enkäten 2020 skickades ut till 115 myndigheter. I urvalet ingick varken utlandsmyndigheter, domstolar eller AP-fonder.

både nya utredningar och utredningar som det skett väsentliga förändringar i genom tilläggsdirektiv.

Kort om bedömningen av de olika styrmedlens påverkan på kommunsektorn

En central del av vårt uppdrag är att bedöma ifall olika styrsignaler har en betydande påverkan på kommuner och regioner. Vi har genomfört en sådan bedömning för de flesta av de styrmedel som vi har kartlagt: lagar och förordningar, nationella samordnare och inriktningsdokument, regeringsuppdrag till myndigheter och tillsatta utredningar.

Vi har utgått från flera källor för att bedöma hur styrmedlen påverkar kommunsektorn. Det kan till exempel vara bakomliggande propositioner, lagrådsremisser eller remissvar när det gäller lagar och förordningar, eller information på myndigheternas webbsidor när det gäller regeringsuppdrag till myndigheter.

Därutöver har vi diskuterat bedömningar såväl inom årets projektgrupp som med tidigare års projektgrupper för Statskontorets kartläggning av den statliga styrningen av kommunsektorn. Syftet med dessa diskussioner är att bedömningarna av vad betydande påverkan innebär ska bli så konsekventa som möjligt.

Bilaga 3

Lagar och förordningar

I denna bilaga redogör vi för lagar och förordningar som är nya och har börjat gälla 2021 (tabell b2) och väsentligt ändrade lagar och förordningar som har börjat gälla 2021 (tabell b3).

Tabell b2. Nya lagar och förordningar med betydande påverkan på kommuner och regioner som har börjat gälla under 2021

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommun-sektorn	Åtgärd till följd av pandemin (reglering upphör ¹)
Förordning (2020:1202) om stöd för gröna och trygga samhällen	Finans	Ett nytt riktat statsbidrag till kommuner eller andra fastighetsägare för att långsiktigt främja stadsgrönska och ekosystemtjänster i områden med socioekonomiska utmaningar i städer och tätorter.	
Förordning (2021:820) om tillfälligt statsbidrag för kommunala åtgärder för en ekonomi i balans	Finans	Ett nytt riktat statsbidrag införs till kommuner och regioner med svag ekonomi för att vidta åtgärder i syfte att främja en ekonomi i balans och en god ekonomisk hushållning hos mottagaren. Statsbidraget betalas ut från och med 2022.	
Förordning (2021:664) om stöd till energi effektivisering i flerbostadshus	Finans	Ett nytt riktat statsbidrag infördes från och med oktober 2021 för energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus. Bidraget gick bland annat till kommuner. Bidraget upphörde vid utgången av 2021.	
Lag (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning, förordning om verkställighet av ungdomsövervakning	Justitie	Införandet av ungdomsövervakning innebär en ny uppgift för kommunerna. Socialnämnden ska utse en särskild handläggare för den unge under verkställigheten. De ska också samverka med Kriminalvården i planering och uppföljning av verkställighetsplanen.	

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommun-sektorn	Åtgärd till följd av pandemin (reglering upphör ¹)
Lag (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser, förordning (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser	Miljö	Ändringarna förväntas innebära konsekvenser för kommunala bolag eller kommuner som bedriver utsläppshandelsrelaterad verksamhet i förvaltningsform. I dessa fall kan ändringsdirektivet innebära ökade kostnader i form av höjda priser på utsläppsrätter och ökad administration.	
Lag (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar, förordning (2021:367) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar	Social	Den nya lagen och förordningen innebär bl.a. att kommunernas tillsyn över verksamheter som erbjuder bl.a. fillerbehandlingar kommer att övergå till Inspektionen för vård och omsorg.	
Förordning (2021:313) om statsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg	Social	Ett nytt riktat statsbidrag till kommuner och regioner för insatser som bidrar till att främja ett hållbart arbetsliv för personal inom hälso- och sjukvårdsverksamhet samt social tjänstverksamhet avseende omsorg om äldre personer (återhämtnings bonusen).	
Lagen (2018:1212) om nationell läkemedelslista, förordningen (2021:67) om nationell läkemedelslista	Social	Regleringen innebär att en ny nationell läkemedelslista införs. För regioner och andra vårdgivare innebär det initialt att investeringar behöver göras i form av systemanpassningar, främst när det gäller journalmoduler som används för ordination och förskrivning av läkemedel.	
Lag (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, förordning (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19	Social	Begränsningsförordningen bemyndigar kommuner att meddela föreskrifter om förbud mot att vistas på särskilt angivna platser, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. Därutöver kan verksamheter som kommuner och regioner bedriver komma att åläggas krav på smittskyddsåtgärder med stöd av covid-19-lagen. Detta har inverkan på den kommunala självstyrelsen.	Ja (2022-05-31)

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommun-sektorn	Åtgärd till följd av pandemin (reglering upphör ¹)
Förordning (2021:18) om statsbidrag för utveckling av den prehospitla akutsjukvården för patienter med psykisk ohälsa	Social	Ett nytt riktat statsbidrag till regioner med syfte att stimulera och främja verksamhet som utvecklar effektiva och kvalitativa regionala prehospitla akutsjukvårdslösningar för patienter med psykisk ohälsa eller suicidalitet.	
Förordning (2021:454) om försöksverksamhet med anställning under viss utbildning i svenska som andraspråk	Utbildning	Den nya regleringen innebär ett förtydligande av uppgifter som kommunerna redan har, men förväntas innebära att huvudmän i högre grad uppmärksammar huvudmännens ansvar för att lärare och andra anställda hos utbildningsanordnare som bedriver skolverksamhet på entreprenad får förutsättningar att delta i kompetensutveckling.	
Förordning (2021:237) om statsbidrag för främjande av forskning och utvecklingsarbete i skolväsendet	Utbildning	Ett nytt riktat statsbidrag till bl.a. kommunala skolhuvudmän med syfte att främja forskning och utvecklingsarbete i skolväsendet.	
Förordning (2021:151) om statsbidrag för fortbildning av förskollärare	Utbildning	Ett nytt riktat statsbidrag till bl.a. kommunala skolhuvudmän med syfte att kompetensutveckla förskollärare som undervisar i förskoleklass.	
Förordning (2021:316) om statsbidrag till huvudmän för förskoleklasser och grundskolor med socioekonomiska utmaningar	Utbildning	Ett nytt riktat statsbidrag till bl.a. kommunala skolhuvudmän för åtgärder för förbättrad arbetsmiljö och förbättrade arbetsvillkor för lärare i skolenheter med förskoleklass eller grundskola med socioekonomiska utmaningar.	
Förordning (2021:848) om statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan	Utbildning	Ett nytt riktat statsbidrag till kommuner för insatser som syftar till kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Statsbidraget betalas ut från och med 2022.	
Förordning (2021:744) om statsbidrag för kartläggning och validering inom kommunal vuxenutbildning	Utbildning	Ett nytt riktat statsbidrag till kommuner med syfte att stimulera utvecklandet av kartläggning och validering inom ramen för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning för att öka antalet valideringar som genomförs och därigenom förbättra möjligheterna för	

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin (reglering upphör ¹)
		studerande att genomgå kompletterande utbildning.	

¹ Vår kartläggning omfattar beslut till och med 2020-12-31. Riksdag och regering kan ha fattat beslut om att förlänga giltigheten för lagen eller förordningen efter detta.

Anmärkning: I vår redovisning ingår endast de regleringar som vi bedömer har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt, till exempel genom att de kan öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden. I vårt urval ingår därmed inte exempelvis nya och förändrade regleringar som endast innebär mindre förändringar, förtydliganden i sak eller frågor av semantisk karaktär. Bilaga 2 beskriver våra definitioner och avgränsningar närmare.

Källa: Dokumentstudier, av bland annat Regeringskansliets publikationer *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2020/2021*, *halvårsskiftet 2021* och *årsskiftet 2021/2022*.

Tabell b3. Väsentliga förändringar i lagar och förordningar under 2021 med betydande påverkan på kommuner och regioner

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
Socialtjänstlagen (2001:453), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), patientsäkerhetslagen (2010:659), hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), socialtjänstförordningen (2001:937)	Arbetsmarknad	Ändringarna innebär bland annat nya krav på att socialnämnden ska verka för att personer som utsätter andra för våld ska ändra sitt beteende. Även regionerna får nya skyldigheter att särskilt beakta barns behov av information, råd och stöd.		2021:645–649
Plan- och bygglagen (2010:900)	Finans	Ändringen innebär en ny uppgift för kommunerna att i ett positivt planbesked redovisa vilket planeringsunderlag som kan behövas vid detaljplanläggning, om en planintressant har begärt det.		2021:752
Folkbokföringslagen (1991:481), lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret, m.fl.	Finans	Ändringen i lagarna innebär att det införs en skyldighet för samtliga myndigheter, inklusive kommunala, att underrätta Skatteverket om det kan antas att en uppgift i folkbokföringen om en person som är eller har varit folkbokförd är oriktig eller ofullständig. Ändringarna kan innebära visst merarbete och		2021:375–380

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
		vissa kostnader för kommunerna inledningsvis.		
Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor, m.fl.	Justitie	Ändringarna innebär att tillståndsprövningen som kommuner beslutar om explosiva varor blir mer omfattande. Det sker bland annat eftersom giltighetstiden begränsas till högst tre år, vilket förväntas leda till fler ansökningar om förlängda tillstånd. Kommunerna ska vidare beakta fler aspekter vid kravställningen på byggnader, andra anläggningar och anordningar.		2021:657–660
Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor, förordningen (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor och förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Justitie	Ändringen innebär en starkare statlig styrning av kommunernas förebyggande verksamhet och räddningstjänst genom ett nytt nationellt mål för den förebyggande verksamheten. Kommunerna får nya skyldigheter, bland annat att ta fram förebyggande och upprätt hålla en övergripande ledning av räddningstjänsten. Samtidigt får MSB utökad föreskriftsrätt och möjlighet att förelägga kommunerna att avhjälpa brister.		2020:882–885
Föräldrabalken, äktenskapsbalken, rättegångsbalken och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	Justitie	Ändringarna innebär förändrade uppgifter för kommunerna i och med att barnens rätt till delaktighet tydliggörs i föräldrabalken och socialnämnden ges möjlighet att höra ett barn utan vårdnadshavares samtycke och närvaro.		2021:528–529, 2021:532–533
Lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer m.fl.	Justitie	Ändringarna innebär bland annat att kommunernas tillsynsansvar utökas till att också omfatta enskilda. Kommunerna har möjlighet att ta ut avgifter för den kostnad som den utökade tillsynen innebär.		2020:860–861

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
Säkerhetsskyddslagen (2018:585) med flera lagar och förordningar	Justitie	Ändringarna innebär bland annat att kommunerna och regionerna, i likhet med andra verksamhetsutövare, får utvidgade krav på att exempelvis ingå säkerhetsskyddsavtal och göra särskilda säkerhetsskydds bedömningar. Ändringarna kan därmed leda till ökade kostnader och administrativa bördor för kommunsektorn.		2021:952–965
Förordning om ändring i förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation	Miljö	Ändringen av förordningen innebär att kommuner får ett nytt informationsansvar som innefattar skyldigheten att tillgängliggöra detaljplaner och planbeskrivningar enligt PBL.		2020:905
Miljöbalken	Miljö	Ändringarna innebär bland annat att kommunerna ska få meddela föreskrifter om att renhållningsavgift ska betalas för åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för om avfallshantering.		2021:881
Livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter, lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel m.fl.	Näring	Ändringarna innebär bland annat att kommunerna, i egenskap av kontrollmyndighet, får nya befogenheter att göra inköp av livsmedel, jordbruks produkter, foder och animaliska biprodukter under dold identitet.		2021:167–175
Lagen (2018:1996) om ändring i patient säkerhetslagen (2010:659), lagen (2020:311) om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659), lagen (2021:000) om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659) m.fl.	Social	Ändringarna innebär bland annat att regionernas skyldigheter förändras när kravet på att anordna bastjänstgöring införs, och kravet på att tillhandahålla platser för läkarnas allmän tjänstgöring tas bort.		2018:1996–1997, 2020:311–312, 2020:1098–1099, 2021:448–449

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och patientdatalagen (2008:355)	Social	Regleringen innebär att definitionen av primärvård ändras. Ändringen innebär att regionerna kan behöva styra om vissa insatser så att de sker inom primärvården. Samtidigt lättas signeringskravet upp så att journalanteckningar inte måste signeras om det är obehövt.		2020:1042–1043
Lagen (2012:453) om register över nationella vaccinationsprogram	Social	Ändringen innebär att register över nationella vaccinationsprogram ska utvidgas till att även omfatta vaccinationer mot sjukdomen covid-19. Sjukvårds huvudmännen får ett nytt åtagande att lämna uppgift om vaccinationens dosnummer till vaccinationsregistret.	Ja	2020:1194
Socialförsäkringsbalken och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	Social	Ändringarna innebär bland annat en ny skyldighet för kommunerna att informera Inspektionen för vård och omsorg när en enskild kan antas bedriva verksamhet för personlig assistans utan tillstånd. Kommunerna blir också skyldiga att informera den assistansberättigade om att ett tillstånd har dragits in. Därutöver kan kommunernas basansvar att anordna personlig assistans aktualiseras oftare än förut.		2021:877–878
Förordningar om läroplaner för grundskolan, specialskolan, sameskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, vuxenutbildningen och gymnasiesärskolan (SKOLFS 2010:37, 2010:250, 2010:251, 2010:255, 2011:144, 2012:101 och 2013:148)	Utbildning	Ändringarna i läroplanerna innebär att skolhuvudmän ska undervisa mer återkommande i sexualitet, samtycke och relationer. Förändringarna avser också att stärka skolans arbete med att bekämpa heders relaterat våld och förtryck, och gymnasieskolans, gymnasie särskolans och vuxen utbildningens arbete med jämställdhetsuppdraget.		SKOLFS 2021:5–11

Lag/förordning	Departement	Hur regleringen påverkar kommunsektorn	Åtgärd till följd av pandemin	SFS-nummer
Skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185)	Utbildning	Ändringarna innebär ett förändrat ansvar för kommunala skolhuvudmän i och med att en rektor för sin skolenhet får möjlighet att besluta att betyg ska sättas från och med årskurs 4 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan och från och med årskurs 5 i specialskolan. Huvudmännen får också i uppgift att anmäla rektorns beslut till Statens skolverk.		2021:191–192
Skollagen (2010:800), förordningen om vuxenutbildning (2011:1108) och förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning	Utbildning	Ändringarna innebär bland annat att kommunerna får en ny uppgift att genomföra prövning för betyg inom komvux som särskild utbildning. Kommunerna har möjlighet att täcka kostnaden för prövningen genom att ta ut en avgift.		2020:447, 2021:96, 2021:101
Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, förordning (SKOLFS 2011:118) om kursplan i ämnet judiska studier i grundskolan och förordningen (SKOLFS 2010:261) om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena	Utbildning	Ändringarna innebär att kursplanerna i grundskolan och vissa ämnesplaner på gymnasial nivå ändras med syfte att kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen ska förbättras och att betygen ska bli mer rättvisande för eleverna.		2020:93–95, 2021:3–4

Anmärkning: I vår redovisning ingår endast de regleringar som vi bedömer har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt, till exempel genom att de kan öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden. I vårt urval ingår därmed inte exempelvis nya och förändrade regleringar som endast innebär mindre förändringar, förtydliganden i sak eller frågor av semantisk karaktär. Bilaga 2 beskriver våra definitioner och avgränsningar närmare.

Källa: Dokumentstudier, av bland annat Regeringskansliets publikationer *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2020/2021*, *halvårsskiftet 2021* och *årsskiftet 2021/2022*.

Bilaga 4

Statsbidrag

I denna bilaga redogör vi för:

- Utbetalda kostnadsersättningar och riktade statsbidrag per utgiftsområde under 2021 (tabell b4 och b5)
- Antalet kostnadsersättningar och riktade statsbidrag per utgiftsområde (tabell b6)
- Vilka statsbidrag som är nya (tabell b7), upphörda (b8) och väsentligt förändrade (b9) under 2021.

Tabell b4. Utbetalda kostnadsersättningar till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2021 samt procentuell förändring 2020–2021

Utgiftsområde	Kommuner		Regioner	
	Miljoner kronor 2021	Procentuell förändring 2020–2021	Miljoner kronor 2021	Procentuell förändring 2020–2021
1. Rikets styrelse	83	-1	127	72
6. Försvar och samhällets krisberedskap	12	-15		
8. Migration	1 059	-28	595	-30
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	429	50	33 742	6
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	3 752	-31	831	-50
13. Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	4 189	-38	235	-13
16. Utbildning och universitetsforskning	280	0	2 645	2
22. Kommunikationer	3	15		
Totalsumma	9 806	-31	38 175	3

Anmärkning: Utbetalningarna ett visst år kan också gälla ersättningar och bidrag för andra år. Inom vissa utgiftsområden har det inte betalats ut några kostnadsersättningar till regioner. Siffrorna i tabellerna är avrundade. I utbetalda medel inom utgiftsområde 9 ingår en ny ersättning (subventionering av familjehemsplaceringar) som inte handlar om ekonomisk kompensation till följd av att staten har beslutat om en ny eller utökad skyldighet för kommunsektorn. Men vi bedömer ändå att den bör placeras inom kategorin kostnadsersättning eftersom det handlar om ersättning för specifika kostnader som kommunerna/regionerna har oavsett om de får ersättning från staten eller inte.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar till kommuner och regioner samt egna beräkningar.

Tabell b5. Utbetalda riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner inom olika utgiftsområden 2021 samt procentuell förändring 2020–2021

Utgiftsområde	Kommuner		Regioner	
	Miljoner kronor 2021	Procentuell förändring 2020–2021	Miljoner kronor 2021	Procentuell förändring 2020–2021
1. Rikets styrelse	0,05	-96	0,01	640
4. Rättsväsendet	22	103	0,4	0
5. Internationell samverkan	0,29	-61	0,4	100
6. Försvar- och samhällets krisberedskap	496	-7	64	1
7. Internationellt bistånd	1	-20	0	-100
8. Migration	45	101	0	0
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	12 841	128	48 186	92
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	22	-11	809	1
13. Jämställhet och nyanlända invandras etablering	640	15	14	-22
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	6 316	24	383	3
16. Utbildning och universitetsforskning	22 002	18	156	4
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	618	6	1 563	10
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	2	-91	0	0
19. Regional tillväxt	296	-2	419	20
20. Allmän miljö och naturvård	1 428	73	71	Inga medel 2020
21. Energi	157	7	9	-63
22. Kommunikationer	1 161	-31	5 189	50
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	154	-5	3	-5
24. Näringsliv	144	51	113	11
Totalsumma	46 344	35	57 027	79

Anmärkning: Utbetalningarna ett visst år kan också gälla ersättningar och bidrag för andra år. Inom vissa utgiftsområden har det inte betalats ut några medel till regioner. Siffrorna i tabellen är avrundade. I beloppen ingår inte medel till andra aktörer som fristående skolhuvudmän, privata vårdgivare, SKR eller kommunala bolag eller organisationer såsom allmännyttiga bostadsföretag. I utbetalda medel inom utgiftsområde 10 och 14 ingår ersättningar som staten betalar ut till kommuner och regioner i form av arbetsgivare. Dessa skiljer sig lite från övriga riktade statsbidrag, men vi har valt att inkludera dem eftersom det handlar om medel för specifika ändamål och för att det sammantaget rör sig om stora belopp.

Statskontoret har gjort en mindre korrigering av den procentuella förändringen av bidragen till regioner inom allmän miljö och naturvård. Den skiljer sig därmed från den version som var publicerad mellan 28 mars 2022 och 8 juni 2022 på Statskontorets hemsida.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar till kommuner och regioner samt egna beräkningar.

Tabell b6. Antal kostnadsersättningar och riktade statsbidrag till kommuner respektive regioner efter utgiftsområde 2021

Utgiftsområde	Totalt antal unika statsbidrag	Kommuner		Regioner	
		Kostnads- ersättningar	Riktade statsbidrag	Kostnads- ersättningar	Riktade statsbidrag
1. Rikets styrelse	3	1	1	2	-
4. Rättsväsendet	2	-	2	-	1
6. Försvar och samhällets krisberedskap	7	2	4	-	2
8. Migration	3	1	1	2	1
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	53	1	20	4	34
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	3	1	1	2	1
13. Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	9	1	7	1	5
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	12	-	12	-	9
16. Utbildning och universitetsforskning	49	5	41	3	2
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	14	-	10	-	10
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	4	-	4	-	-
19. Regional tillväxt	3	-	3	-	2
20. Allmän miljö och naturvård	19	-	19	-	4
21. Energi	5	-	5	-	4
22. Kommunikationer	11	2	8	-	7
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	3	-	3	-	-
24. Näringsliv	3	-	3	-	3
Totalt	203	14	144	14	85

Anmärkning: Kolumnen antal unika bidrag gäller antalet statsbidrag oavsett kategori av statsbidrag och oavsett om målgruppen är kommuner eller regioner. En del bidrag kan rikta sig till både kommuner och regioner. Då redovisar vi statsbidraget både i siffran för kommuner och för regioner. Därför är det totala antalet unika statsbidrag lägre än summan av resterande kolumner. I sammanställningen ingår inga statsbidrag som bara har betalats ut till SKR.

Statskontoret har gjort en mindre korrigering i denna tabell. Den skiljer sig därmed från den version som var publicerad mellan 28 mars 2022 och 8 juni 2022 på Statskontorets hemsida.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar. Se bilaga 2.

Tabell b7. Nya riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2021.

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats bidrag	Målgrupp	Medel 2021 (mnkr)	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg 2021 (2021:313)	9	Riktat statsbidrag	Kommuner och regioner (vård- och omsorgs-verksamhet)	295	Ja
Stödja den fortsatta uppbyggnaden av hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar.	9	Riktat statsbidrag	Regioner och SKR	205	
Utbildningar för nyanlända och asylsökande med erfarenhet av arbete inom hälso- och sjukvård eller utländsk vårdutbildning	9	Riktat statsbidrag	Privata och offentliga aktörer som anordnar utbildningar i svenska språket samt annan teoretisk och praktisk vård utbildning för nyanlända och asylsökande.	4	Ja
Avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter ¹	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	200	Ja
Uppskjuten och covid-19-relaterad vård	9	Riktat statsbidrag	Regioner	6 000	Ja
Prestationsbaserade medel i syfte att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	2 000	Ja
Prestationsbaserat statsbidrag till kommuner i syfte att utöka bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	100	Ja
Statsbidrag till kommunerna för att öka specialistundersköterske-kompetens inom vård och omsorg om äldre samt vård och omsorg om personer med demenssjukdom	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	22	Ja
Statsbidrag för utökad läarkompetens i äldreomsorgen	9	Riktat statsbidrag	Regioner	300	Ja

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats bidrag	Målgrupp	Medel 2021 (mnkr)	Åtgärd till följd av pandemin
Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	4 000	Ja
Statsbidrag för 2021 för subventioner av familjehemsplaceringar	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	250	
Statsbidrag för utveckling av den prehospitla akutsjukvården för patienter med psykisk ohälsa (2021:18)	9	Riktat statsbidrag	Regioner	37,5	
Medel för utvecklingsprojekt för tidig upptäckt av cancer	9	Riktat statsbidrag	Regionalt cancercentrum Norr	5	
Statsbidrag för praktisknära forskning och utveckling (2021:237)	16	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän och skolhuvudmän som har överlämnat undervisning på entreprenad	13	
Statsbidrag för fortbildning av förskollärare (2021:151)	16	Riktat statsbidrag	Kommunala, fristående och statliga huvudmän för förskoleklass	100	
Statsbidrag för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socio-ekonomiskt utsatta områden (2021:316)	16	Riktat statsbidrag	Vissa socio ekonomiskt utsatta huvudmän/skolenheter	385	
Skolmiljarden	16	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän	1 250	Ja
Statsbidrag för kartläggning och validering (2021:744)	16	Riktat statsbidrag	Kommunala huvudmän och kommunal-förbund	35	Ja
Statsbidrag för ökade kostnader i samband med prövning för högre betyg	16	Riktat statsbidrag	Kommuner	15	Ja
Stöd till energi effektivisering i flerbostadshus (2021:664) ²	18	Riktat statsbidrag	Allmännyttiga bostadsföretag, privata bostadsföretag, bostadsrättsföreningar, stiftelser och kooperativa bostadsföreningar	240	

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats bidrag	Målgrupp	Medel 2021 (mnkr)	Åtgärd till följd av pandemin
Stöd för gröna och trygga samhällen (2020:1202) ¹	20	Riktat statsbidrag	Kommuner, andra fastighetsägare och tomträtts havare	150	

¹ Liknande statsbidrag har funnits i tidigare år. Ett statsbidrag för lovaktiviteter fanns 2016–2019. Ett statsbidrag för gröna städer fanns enligt förordningen (2017:1337) fram tills 2019.

² Statsbidraget upphörde vid årsskiftet 2021/2022.

Anmärkning: Uppgifterna om medel gäller budgeterade medel i miljoner kronor.

Statskontoret har gjort en mindre korrigering i denna tabell. Den skiljer sig därmed från den version som var publicerad mellan 28 mars 2022 och 8 juni 2022 på Statskontorets hemsida.

Källa: Budgetpropositionen för 2021, vårandringsbudgeten 2021, höständringsbudgeten 2021 samt de extra ändringsbudgetar som regeringen lagt fram under 2021, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheters webbplatser.

Tabell b8. Riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som har upphört 2021

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Åtgärd till följd av pandemin
Stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	
Medel till kommunerna för kompetensutvecklingsinsatser inom den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	Ja
Medel till regionerna för en särskild satsning på krisstöd, samtalsstöd, traumastöd m.m. till hälso- och sjukvårdspersonal med anledning av spridningen av covid-19	9	Riktat statsbidrag	Regioner	Ja
Medel för att utveckla och stärka kontaktmöjligheterna till följd av spridningen av covid-19 till verksamheter som möter personer med psykisk ohälsa	9	Riktat statsbidrag	Regioner	Ja
Medel till kommunerna för att bidra till att motverka konsekvenserna av isolering för äldre med anledning av spridningen av covid-19	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	Ja
Statsbidrag för att vid psykisk ohälsa förebygga och behandla ohälsosamma levnadsvanor	9	Riktat statsbidrag	Regioner	
Statsbidrag för ökade möjligheter till tolktjänst i arbetslivet	9	Riktat statsbidrag	Regioner	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Åtgärd till följt av pandemin
Medel till kommunerna för en särskild satsning på krisstöd, samtalsstöd, traumastöd m.m. till personal inom vård och omsorg om äldre med anledning av spridningen av covid-19	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	Ja
Subventionering av LVU-placeringar	9	Kostnads- ersättning	Kommuner	
Statsbidrag för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa	9	Riktat statsbidrag	Kommuner	
En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (överenskommelse)	10	Riktat statsbidrag	Regioner, SKR och myndigheter	
Statsbidrag för utbildning som kombineras med traineejobb och bidrag till utbildning för personer med tidsbegränsad anställning inom äldreomsorg eller hälso- och sjukvård (2015:504)	16	Riktat statsbidrag	Kommunala huvudmän för vuxenutbildning på gymnasial nivå	
Extra statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2020:592)	16	Riktat statsbidrag	Samverkande kommunala huvudmän för kommunal vuxenutbildning	Ja
Statsbidrag för gymnasieskolans introduktionsprogram (2017:622)	16	Riktat statsbidrag	Huvudmän som har minst 15 elever på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan	
Statligt stöd för säkerhetshöjande åtgärder i skolor (2018:527)	16	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän med skolor där det finns påtaglig risk för brott	
Statsbidrag till de regionala biblioteksverksamheterna som kompetensnoder	17	Riktat statsbidrag	Regioner och Malmö kommun	
Statsbidrag till Malmö kommun avseende rörelsernas museum	17	Riktat statsbidrag	Malmö kommun	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Målgrupp	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag för kunskapshöjande insatser mot övergödning	20	Riktat statsbidrag	Universitet och högskolor, ideella intresseorganisationer, kommuner och länsstyrelser	
Lokal och regional kapacitetsutveckling för energiomställning och minskad klimatpåverkan	21	Riktat statsbidrag	Lokala och regionala offentliga aktörer, t.ex. energikontor, regionalt utvecklingsansvariga, kommun förbund, läns styrelser, kommuner och regioner	
Statligt stöd till solceller (2009:689) ¹	21	Riktat statsbidrag	Offentliga organisationer, företag och privatpersoner	

Anmärkning: Statskontoret har gjort en mindre korrigering i denna tabell. Den skiljer sig därmed från den version som var publicerad mellan 28 mars 2022 och 8 juni 2022 på Statskontorets hemsida.

Källa: Budgetpropositionen för 2021, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheters webbplatser.

¹ Bidragsramen har tillförts medel under 2021 för att kunna betala ut stöd till solceller till kommuner och företag som ansökt om stöd under tidigare år. Kommuner har inte kunnat ansöka om bidraget under 2021.

Tabell b9. Väsentliga förändringar av riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2021

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor	6	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande (1996:1357)	8	Kostnadsersättning	Bidragsramen har minskat.	
Statlig ersättning för asylsökande m.fl. (2017:193)	8	Kostnadsersättning	Bidragsramen har minskat.	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer (2016:848)	9	Riktat statsbidrag	Bidagsramen har ökat.	Ja
Medel till kommuner och regioner för tillsyn av tillfälliga smittskydds-åtgärder på serveringsställen	9	Kostnads-ersättning	Bidagsramen har ökat.	Ja
Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa (överenskommelse)	9	Riktat statsbidrag	Bidagsramen har ökat.	
Äldreomsorgslyftet (medel för att öka kompetensen bland äldreomsorgens personal)	9	Riktat statsbidrag	Bidagsramen har ökat. Regeringen har utvidgat stödet dels till fler kompetenshöjande utbildningar än de som angetts tidigare, dels till målgruppen första linjens chefer.	Ja
Statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19 (2020:193)	9	Riktat statsbidrag	Bidagsramen har minskat, eftersom bidraget är ett tillfälligt stöd för 2020, och under 2021 betalas endast stöd för december månad 2020 ut.	Ja
Ökad nationell testning för covid19, 2021 (överenskommelse)	9	Riktat statsbidrag	Bidagsramen har ökat.	Ja
Överenskommelse om genomförande av vaccinering mot covid-19	9	Riktat statsbidrag	Bidagsramen har ökat. Under 2020 omfattade medlen förberedelser för vaccinering, medan de under 2021 går till ersättning för vaccinering. En ny överenskommelse har tecknats med SKR.	Ja

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Sammanhållen, jämlik och säker vård	9	Riktat statsbidrag	Medel betalas ut enligt en ny överenskommelse, <i>Sammanhållen, jämlik och säker vård 2021</i> , som bygger vidare på arbetet inom överenskommelsen <i>Patientsäkerhet, nationella kvalitets- register m.m. 2020</i> .	
Ersättning för höga sjuklönekostnader (2020:195)	10	Kostnads- ersättning	En tillfällig förordning som gällde under covid- 19 har upphört att gälla. Ersättning ges fr.o.m. oktober 2021 enligt ordinarie regelverk.	¹
Statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar (2010:1122)	13	Kostnads- ersättning	Bidragsramen har minskat.	
Statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden (2018:151)	13	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat. Bidraget betalas nu ut av Delegationen mot Segregation i stället för Tillväxtverket.	
Bidrag till kommuner med högt flyktingmottagande	13	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Utvecklingsmedel förebyggande insatser mäns våld mot kvinnor	13	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Främja utvecklingen i riktning mot de jämsällldhetspolitiska målen med fokus på att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck	13	Riktat statsbidrag	Överenskommelsen mellan staten och SKR för att <i>stärka jämsällldhets arbetet på lokal och regional nivå 2018–2020</i> har upphört. Från och med 2021 går medlen till att stödja kommuner och regioner att utveckla arbetet för jämsällldhet och kvinnofrid med särskilt fokus på att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck.	
Stöd för nystartsjobb (2018:43)	14	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Nationellt socialfonds- program för perioden 2021–2027	14	Riktat statsbidrag	En ny period har inletts jämfört med tidigare nationella socialfonds- program för investeringar för tillväxt och syssel sättning 2014–2020.	
Bidrag till kommunerna för att skapa jobb för ungdomar	14	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat. Under tidigare år har medlen för detta bidrag och bidraget till kommuner för att skapa sommajobb för ungdomar gått att använda till båda bidragssyftena. Från och med 2021 är det inte längre tillåtet.	Ja
Bidrag till kommunerna för att skapa sommarjobb för ungdomar	14	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat. Under tidigare år har medlen för detta bidragen och bidraget till kommuner för att skapa jobb för ungdomar gått att använda till båda bidragssyftena. Från och med 2021 är det inte längre tillåtet.	Ja
Statsbidrag för fortbildning i specialpedagogik (2015:938)	16	Riktat statsbidrag	Fler skolformer nu får ta del av stödet. Fr.o.m. 2021 inkluderas förskola, förskoleklass, gymnasie- skola och komvux, utöver tidigare inkluderade grundskola, sameskola och särskilda ungdoms hem.	
Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling (2018:49)	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Ersättningar för klinisk utbildning och forskning, för den verksamhets- förlagda utbildningen av läkare (ALF-avtal)	16	Kostnads- ersättning	Bidragsramen har ökat.	

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag för vidare utbildning i form av ett fjärde tekniskt år (2014:854)	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Statsbidrag för mindre barngrupper i förskolan (2015:404)	16	Riktat statsbidrag	Under hösten 2021 lämnas bidraget halvårsvis i stället för helårsvis. Från och med 2022 kommer bidraget att upphöra och i stället ingå i Statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan.	
Statsbidrag för lärcentrum (2017:1303)	16	Riktat statsbidrag	Ändringen innebär att huvudmännen kan söka för fler än ett projekt som bedöms fristående från varandra.	
Statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid (2014:144)	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan (2019:558)	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxen utbildning (2016:937)	16	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat. Regeringen har gjort ett antal ändringar i regleringen av bidraget, bland annat gällande graden av medfinansiering.	
Statsbidrag till kommuner som bedriver kultur-skoleverksamhet (2019:470)	17	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:2012)	17	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	Ja
Statsbidrag till regional kulturverksamhet (1996:1598)	17	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	Ja

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan (2007:1436)	17	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat. Målgruppen för bidraget har begränsats till att enbart omfatta förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer. Bidrag får inte längre lämnas till förskolan.	
Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande (2016:881)	18	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Europeiska regionala utvecklingsfonden (2014:1383)	19	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Regionala tillväxtåtgärder	19	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	
Bidrag för skredsäkring vid Göta älv (2018:213)	20	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Ersättning till regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under utbrottet av covid-19 (2020:713)	22	Riktat statsbidrag	Förordningen har ändrats för att reglera hur medel ska betalas ut om ersättningen som de sökande efterfrågar överstiger den totala bidragsramen.	²
Statsbidrag till icke statliga flygplatser (2006:1577)	22	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat.	³
Stöd för att främja hållbara stadsmiljöer (2015:579)	22	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur (2020:266)	22	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.	
Statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran (2020:237)	24	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat. En ny förordning reglerar tidsperioden 2021, eftersom den tidigare förordningen enbart reglerade tidsperioden 2020.	Ja

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen	Åtgärd till följd av pandemin
Statsbidrag till kommuner för att flytta fordonsvrak som skrotas	20	Riktat statsbidrag	Statsbidraget enligt förordningen (2021:823) om bidrag till kommuner för att flytta fordonsvrak som skrotas ersätter det tidigare statsbidraget enligt förordningen (2018:1594) om bidrag till kommuner för kostnader för flyttning, uppställning och skrotning av vissa fordon.	

¹ Ändringen innebär en återgång från tillfälliga regler som gällde på grund av coronapandemin.

² Bidraget infördes till följd av coronapandemin 2020. Förändringen av bidragets reglering 2021 beror inte särskilt på pandemin.

³ Bidraget ökade under 2020 till följd av coronapandemin. Under 2021 har bidraget återigen minskats.

Anmärkning: Med väsentlig förändring menar vi exempelvis att bidragsramen för bidraget har förändrats relativt mycket eller att en befintlig statsbidragsförordning har utökats till nya användningsområden. Som utgångspunkt för vad som är en väsentligt förändrad bidragsram har vi använt oss av tumregeln att bidragen ska ha förändrats med minst 50 miljoner kronor och 10 procent av bidragsramen.

Anmärkning: Åtgärd till följd av pandemin kan här både innebära att regeringen har ändrat i ett tillfälligt bidrag som infördes 2020 till följd av pandemin, eller att regeringen har ändrat i tidigare befintliga statsbidrag till följd av pandemin.

Statskontoret har gjort en mindre korrigering gällande ett statsbidrag i denna tabell. Den skiljer sig därmed från den version som var publicerad mellan 28 mars 2022 och 8 juni 2022 på Statskontorets hemsida.

Källa: Budgetpropositionen för 2021, vårandringsbudgeten 2021, höstandringsbudgeten 2021, de extra ändringsbudgetar som regeringen lagt fram under 2021, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheternas webbplatser.

Bilaga 5

Överenskommelser

I denna bilaga redogör vi för överenskommelser mellan SKR och regeringen eller statliga myndigheter som har gällt under 2021.

Tabell b10. Giltiga överenskommelser 2021 per utgiftsområde och departement

Utgifts- område	Överenskommelse	Slutår	Ny/om- förhandlad	Ingår medel?
1. Rikets styrelse (Kultur)				
	Stärka arbetet med mänskliga rättigheter	2021		Ja (endast SKR)
	Överenskommelse mellan regeringen och SKR om samverkan för en uthållig demokrati med stärkta förutsättningar för deltagande och delaktighet	2022		Ja (endast SKR)
6. Försvar och samhällets krisberedskap (Justitie)				
	Förlängd och justerad överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar (<i>överenskommelse mellan SKR och MSB om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar</i>)	2021	Omför- handlad	Ja
	Förlängd och justerad överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar (<i>överenskommelse mellan SKR och MSB</i>)	2021	Omför- handlad	Ja
	Kommunernas krisberedskap (<i>överenskommelse mellan SKR och MSB</i>)	2022		Ja
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg (Social)				
	En god och nära vård 2020. En omställning av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården	2021	Omför- handlad	Ja
	Vision e-hälsa 2025 – gemensamma utgångspunkter för digitalisering i socialtjänst och hälso- och sjukvård	2025		Nej
	Insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention	2022	Omför- handlad	Ja
	Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2021	2021	Omför- handlad	Ja
	Sammanhållen, jämlik och säker vård 2021 ¹	2021	Omför- handlad	Ja
	Statens bidrag till regionerna för kostnader för läkemedelsförmånerna m.m. 2021	2021	Omför- handlad	Ja
	Vision e-hälsa 2025	2025		
	Ökad nationell testning för covid-19, 2021. (<i>under året träffades två tilläggsöverenskommelser och en ändringsöverenskommelse mellan regeringen och SKR</i>) ²	2021	Omför- handlad	Ja
	Genomförande av vaccinering mot covid-19, 2021 (<i>under året träffades två ändringsöverenskommelser</i>)	2021	Ny	Ja

Utgifts- område	Överenskommelse	Slutår	Ny/om- förhandlad	Ingår medel?
	<i>och en tilläggsöverenskommelse mellan regeringen och SKR)³</i>			
	Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2021	2021	Ny	Ja
	Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2021	2021	Omför- handlad	Ja
	Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa	2021		Ja
	Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus	2021	Omför- handlad	Ja
13. Jämställdhet och nyanländas etablering				
	Nyanlända invandrades etablering på arbetsmarknaden (tre överenskommelser mellan SKR, arbetsmarknadens parter och Arbetsförmedlingen om snabbspår för lärare och förskollärare, reglerade hälso- och sjukvårdsyrken samt inom socialt arbete) (Arbetsmarknad)	Tills- vidare		Nej
14. Arbetsmarknad och arbetsliv (Arbetsmarknad)				
	Nationell överenskommelse om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Sveriges Kommuner och Landsting	Tills- vidare		Nej
16. Utbildning och universitetsforskning (Utbildning)				
	Digitaliseringens möjligheter för att främja kunskapsutveckling och likvärdighet i skolväsendet	2022		Ja (endast SKR)
	Uppdrag fullföljd utbildning	2022	Ny	Ja (endast SKR)
18. Näringsliv (Näring)				
	Stärkt innovationsförmåga i offentlig verksamhet (överenskommelse mellan SKR och Vinnova)	Tills- vidare		Nej

¹ Denna överenskommelse hette tidigare Patientsäkerhet, nationella kvalitetsregister m.m.

² Under 2021 har två tilläggs- och en ändringsöverenskommelse träffats mellan regeringen och SKR. Tilläggsöverenskommelserna rör digitala covidbevis respektive tillfrisknandebevis. Ändringsöverenskommelsen rör förändringar i utbetalningsdatum.

³ Under 2021 har två ändringsöverenskommelser och en tilläggsöverenskommelse träffats mellan regeringen och SKR. Den första ändringen berodde på förändrade förutsättningar avseende leverans av vaccin. Den andra ingicks med anledning av förändrade rekommendationer om vaccination av barn. Tilläggsöverenskommelsen gällde riktade åtgärder för ökad vaccinationstäckning.

Anmärkning: Överenskommelser är de som har slutits mellan regeringen eller statliga myndigheter och SKR samt i vissa fall någon eller några ytterligare parter. Sammanställningen omfattar överenskommelser som har gällt under 2021. Vissa överenskommelser omförhandlas årligen. Slutåret kan därmed komma att skjutas fram.

Källa: SKR:s webbplats (egen sökning) och regeringens webbplats (egen sökning).

Bilaga 6

Regeringsuppdrag till myndigheter

I denna bilaga redovisar vi en förteckning över de särskilda regeringsuppdrag som vi har identifierat och som vi bedömer påverkar kommuner eller regioner (tabell b11). Vi redovisar även en förteckning över de nya uppdrag som myndigheterna fått i sina regleringsbrev och som vi bedömer påverkar kommuner eller regioner (tabell b12).

Tabell b11. Regeringsuppdrag till statliga myndigheter enligt särskilt beslut under 2021 som vi bedömer påverkar kommuner eller regioner

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Arbetsförmedlingen om kompetensförsörjning vid stora företagsetableringar och företags-expansioner	Arbetsförmedlingen	Operativt stöd (samordning)	
Uppdrag till Boverket att koordinera Sveriges deltagande i ett nytt europeiskt Bauhaus	Boverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Boverket att sammanställa en vägledning om tillämpningen av barnkonventionen vid fysisk planering och stads-utveckling	Boverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Boverket att undersöka förutsättningarna för stärkt platssamverkan i Sverige	Boverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Boverket om att ta fram en vägledning för vilka uppgifter som bör finnas på en kommuns webbplats när en detaljplan tas fram	Boverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Boverket om bostadsanpassningsbidrag	Boverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Boverket om lösningar som främjar en enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900) i en digital miljö	Boverket	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Brottsförebyggande rådet att genomföra förberedande åtgärder avseende införandet av ett lagstadgat ansvar för kommunerna för brottsförebyggande arbete	Brottsförebyggande rådet	Kartläggning/analys	
Uppdrag till E-hälsomyndigheten att föreslå hur sammanhållen	E-hälsomyndigheten	Kartläggning/analys	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
journalföring kan nyttjas i större utsträckning			
Uppdrag till E-hälsomyndigheten att genomföra en förstudie om digital nationell infrastruktur för nationella kvalitetsregister	E-hälsomyndigheten	Operativt stöd	
Uppdrag till E-hälsomyndigheten att tillhandahålla en manuell rutin för utfärdande av covidbevis samt kompletterande funktionalitet för inrapportering	E-hälsomyndigheten	Operativt stöd	Ja
Uppdrag till E-hälsomyndigheten om utveckling och förvaltning av digital infrastruktur och tjänster för utfärdande av bevis om negativa test och bevis om tillfrisknande från sjukdomen covid-19	E-hälsomyndigheten	Kombination	Ja
Uppdrag till E-hälsomyndigheten om utveckling och förvaltning av en tjänst för utfärdande av vaccinationsbevis efter vaccination mot covid-19	E-hälsomyndigheten	Kombination	Ja
Uppdrag om förstärkta insatser mot brottslighet inom avfallsområdet	Flera myndigheter	Kartläggning/analys (samordning)	
Uppdrag om information och vägledning i det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Myndigheten för digital förvaltning och Skatteverket att främja offentlig förvaltnings förmåga att använda artificiell intelligens	Flera myndigheter	Operativt stöd (samordning)	
Uppdrag till Brottsförebyggande rådet, Polismyndigheten och Kriminalvården att sprida strategin bakom sluta skjut till fler orter i Sverige	Flera myndigheter	Kunskapsspridning (samordning)	
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten och Livsmedelsverket om insatser för hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion	Flera myndigheter	Kombination	
Uppdrag till Länsstyrelsen i Uppsala län, Naturvårdsverket och Statens energimyndighet att ta fram underlag om lokal och regional	Flera myndigheter	Kartläggning/analys	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
klimatomställning till nästa klimatpolitiska handlingsplan Uppdrag till länsstyrelserna och Folkhälsomyndigheten att redovisa och vidareutveckla formerna för regional och lokal samverkan inför eventuella smittutbrott av covid-19	Flera myndigheter	Kombination (samordning)	Ja
Uppdrag till länsstyrelserna och Verket för innovationssystem att utveckla metoder och samverkansformer för samråd om projekt som syftar till minskad miljö- och klimatpåverkan	Flera myndigheter	Kombination (samordning)	
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Trafikverket att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2	Flera myndigheter	Operativt stöd	
Uppdrag till Myndigheten för yrkeshögskolan, Statens skolverk och Universitetskanslersämbetet att kartlägga och föreslå fler vägar till vården	Flera myndigheter	Kartläggning/analys (samordning)	
Uppdrag till Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen och länsstyrelserna gällande kartläggning och stöd av den kommunala hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens beredskap	Flera myndigheter	Kombination	
Uppdrag till Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Tillväxtverket och Myndigheten för yrkeshögskolan att stödja arbetet med att utveckla effektiva strukturer för validering på regional nivå	Flera myndigheter	Kombination	
Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten och Boverket att främja sociala hänsyn vid	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
upphandling inom bygg- och anläggningssektorn			
Uppdrag till Verket för innovationssystem, Upphandlingsmyndigheten, Patent- och registreringsverket att genomföra insatser för nyttiggörande och kommersialisering av innovation	Flera myndigheter	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten angående stöd till genomförande av överenskommelse om nationell testning och smittspårning för covid-19	Folkhälsomyndigheten	Kombination (samordning)	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att bedöma och redovisa kommande behov av vaccin mot covid-19	Folkhälsomyndigheten	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att bedöma och redovisa överskott av vaccin mot covid-19	Folkhälsomyndigheten	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att föra en förteckning över föreskrifter som har meddelats med stöd av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen	Folkhälsomyndigheten	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att genomföra och redovisa arbetet med vaccin mot covid-19	Folkhälsomyndigheten	Kombination (samordning)	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att genomföra temavecka om vaccination mot covid-19	Folkhälsomyndigheten	Operativt stöd (samordning)	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att implementera ett nationellt varningssystem för att motverka narkotikarelaterade dödsfall	Folkhälsomyndigheten	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att ta fram en handlingsplan för att stärka och utveckla det nationella arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)	Folkhälsomyndigheten	Kunskapsspridning (samordning)	
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att utöka nationell övervakning av varianter av SARS-CoV-2	Folkhälsomyndigheten	Kombination (samordning)	Ja

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten om test- och analyskapacitet avseende covid-19	Folkhälsomyndigheten	Kombination	Ja
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten om uppföljning och rapportering till följd av överenskommelsen om genomförande av vaccination mot covid-19 för år 2021	Folkhälsomyndigheten	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Forum för levande historia att planera och förbereda för att hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser ska kunna återupptas	Forum för levande historia	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om förstärkt och utvecklad tillsyn av socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck	Inspektionen för vård och omsorg	Styrande kriterier	
Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg att förstärka och utveckla tillsynen och uppföljningen av den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården	Inspektionen för vård och omsorg	Styrande kriterier	
Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg att genomföra särskilda tillsynsinsatser som bidrar till omställningen till en god och nära vård	Inspektionen för vård och omsorg	Kombination	
Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg att tillgängliggöra och upprätta ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem	Inspektionen för vård och omsorg	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn	Jämställdhetsmyndigheten	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att kartlägga och sprida kunskap om erfarenheter av hedersförtryck samt annat våld och förtryck kopplat till utlandsvistelse	Jämställdhetsmyndigheten	Kunskapsspridning	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att ta fram kunskap och genomföra en kommunikationsinsats om ekonomisk jämställdhet och covid-19-pandemin	Jämställdhetsmyndigheten	Kunskapsspridning	Ja
Uppdrag till Kammarkollegiet att inrätta en delegation för kommunal ekonomi i balans	Kammarkollegiet	Statsbidrag	
Uppdrag till Konsumentverket att främja spridning och vidare utveckling av information om miljömässigt hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi	Konsumentverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till länsstyrelserna att fördela medel till utbildningar för nyanlända och asylsökande med erfarenhet av arbete inom hälso- och sjukvård eller utländsk vårdutbildning	Länsstyrelserna	Statsbidrag	Ja
Uppdrag till länsstyrelserna att i samarbete med regionerna bistå i arbetet att nå en högre vaccinationstäckning mot covid-19	Länsstyrelserna	Operativt stöd (samordning)	Ja
Uppdrag till länsstyrelserna att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Länsstyrelserna att motverka aktiv medverkan till bosättning i annan kommun	Länsstyrelserna	Kunskapsspridning (samordning)	
Uppdrag till Länsstyrelserna om enhetliga digitala processtöd och gemensamma rutiner för medverkan i samhällsplaneringen	Länsstyrelserna	Operativt stöd	
Uppdrag till länsstyrelserna om identifiering av riksintresseanspråk som behöver aktualitetsprövas	Länsstyrelserna	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för arbetsmiljökunskap att följa upp användningen av statsbidraget som syftar till att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg	Myndigheten för arbetsmiljökunskap	Statsbidrag	
Uppdrag till Myndigheten för arbetsmiljökunskap att inhämta och sammanställa kunskap om	Myndigheten för arbetsmiljökunskap	Kombination (samordning)	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
arbetsmiljörisker och friskfaktorer bland hälso-och sjukvårdspersonal			
Uppdrag till Myndigheten för delaktighet att inventera relevanta aktörers kunskap om våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning och föreslå åtgärder	Myndigheten för delaktighet	Kartläggning/analys	
Uppdrag att vara projektledare för utvecklingen av en digital infrastruktur för vaccinationsintyg	Myndigheten för digital förvaltning	Operativt stöd	Ja
Uppdrag till Myndigheten för digital förvaltning att tillhandahålla rättsligt stöd till offentlig förvaltning avseende digitalisering	Myndigheten för digital förvaltning	Kunskapsspridning (samordning)	
Uppdrag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd att främja utvecklingen av vålds förebyggande arbete med föräldrar i hederskontext	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd att ta fram och sprida information om föräldraskapsrättsliga regler	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd om kunskapsstöd och kompetens krav rörande informationssamtal	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	Kombination	
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att bedöma behov av personal förstärkningar inom bevaknings ansvariga myndigheter och andra berörda aktörer vid en situation med höjd beredskap och ytterst krig	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att ta fram och sprida kunskaps underlag med fokus på heders relaterat våld och förtryck och på våldsförebyggande arbete	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att kartlägga eventuella regionala skillnader i vård och omsorg av patienter med postcovid	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	Kartläggning/analys	Ja

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Uppdrag till Myndigheten för yrkeshögskolan att föreslå reviderade examenskrav för yrkeshögskolans examina	Myndigheten för yrkeshögskolan	Styrande kriterier	
Etappmål för dagvatten och uppdrag till Naturvårdsverket att ta fram vägledning för hållbar dagvattenhantering	Naturvårdsverket	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Naturvårdsverket att utreda förutsättningarna för systematisk övervakning av SARS-CoV-2 i avloppsvatten	Naturvårdsverket	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att analysera uppdämda vårdbehov inom hälso- och sjukvården	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys (samordning)	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att betala ut statsbidrag till regionerna för utökad läkarkompetens i äldreomsorgen	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Uppdrag till Socialstyrelsen att fördela medel för avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter	Socialstyrelsen	Statsbidrag	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att fördela och betala ut prestationsbaserade medel i syfte att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Uppdrag till Socialstyrelsen att fördela och betala ut prestationsbaserade medel till kommuner som utökat bemanningen av sjuk sköterskor på särskilda boenden	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Uppdrag till Socialstyrelsen att fördela och betala ut statsbidrag till kommunerna för att öka specialistundersköterskekompetens inom vård och omsorg om äldre och vård och omsorg om personer med demenssjukdom	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra en förstudie avseende ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra en förstudie om	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys (samordning)	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
programmet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig			
Uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra en kartläggning av den psykiatriska tvångsvården respektive den rättspsykiatriska vården	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att göra en översyn av smittskydd-s enheternas och smittskydds-läkarnas förutsättningar	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga datamängder av nationellt intresse på hälsodataområdet	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga den prehospitala vården samt att följa upp och utvärdera regeringens satsningar på ambulanssjukvården 2021–2023	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att stärka och utveckla stödet till barn som anhöriga	Socialstyrelsen	Kombination (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja ett ökat tillgängliggörande av naloxon	Socialstyrelsen	Operativt stöd	
Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja regionernas samordning av hälso- och sjukvårdsresurser	Socialstyrelsen	Operativt stöd (samordning)	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram vägledningsmaterial om organdonation	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen att utveckla ett mer samordnat arbete om cancerscreening	Socialstyrelsen	Kombination (samordning)	
Uppdrag till Socialstyrelsen att utveckla ett stöd för hälso- och sjukvården gällande patienter med långvariga symptom efter genomgången covid-19 infektion	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning (samordning)	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att utveckla förutsättningar för insamling av väntetidsdata	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	Ja
Uppdrag till Socialstyrelsen att utveckla och genomföra insatser för att stödja implementering	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning (samordning)	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
insatser för nya nationella riktlinjer för tandvård			
Uppdrag till Socialstyrelsen om att beskriva, analysera och lämna förslag på hur nationella kvalitetsregister inom psykiatri området kan förbättras	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen om fallprevention	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Socialstyrelsen om kompetensförsörjning inom primärvården	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Socialstyrelsen om statligt ansvar för försörjnings beredskapen inom hälso- och sjukvården	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning (samordning)	Ja
Uppdrag till Statens energi-myndighet att analysera och föreslå åtgärder för bättre tillgång till laddinfrastruktur för hemma laddning oavsett boendeform	Statens energimyndighet	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statens skolverk om förstärkta insatser för att säkerställa ett högt deltagande i enlighet med gällande riktlinjer i PISA 2022	Statens skolverk	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Statens väg- och transportforskningsinstitut att ta fram mål för ökad andel cykling	Statens väg- och transportforskningsinstitut	Kunskapsspridning	
Uppdrag till Statskontoret att analysera förutsättningarna för Statens institutionsstyrelse att bedriva ändamålsenlig vård med särskilt fokus på vård av flickor	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att analysera genomförandet av ett intensivår för nyanlända	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att kartlägga och analysera administrativa kostnader för kommuner och regioner	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att utvärdera effekterna av förändrade regler för direktupphandling	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Statskontoret att utvärdera förhandlingsuppdrag	Statskontoret	Kartläggning/analys	

Rubrik på uppdraget	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
som metod för att lösa stora samhällsutmaningar			
Uppdrag till Statskontoret om att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken	Statskontoret	Kartläggning/analys	
Uppdrag till Tillväxtverket att lämna stöd till de regionala digitaliseringskoordinatorerna samt att samordna och koordinera digitala innovationshubbar	Tillväxtverket	Kombination (samordning)	
Uppdrag till Trafikverket att ta fram kompletterande underlag och förslag avseende svenska beredskapsflygplatser	Trafikverket	Kartläggning/analys (samordning)	
Uppdrag till Transportstyrelsen att analysera regelfrågor så att andelen som reser med cykel kan öka	Transportstyrelsen	Kartläggning/analys	

Anmärkning: I kolumnen *Typ av uppdrag* har vi angett på vilket sätt uppdraget i första hand påverkar kommuner eller regioner. Vi har markerat med parentes i de fall regeringen i uppdragsbeskrivningen lägger tydligt fokus på att myndigheten ska samordna berörda aktörer kring en viss fråga eller att uppdraget ska genomföras i samverkan med bland annat kommuner eller regioner.

Källa: Information om regeringsuppdrag på regeringens webbplats utifrån ärendeförteckningarna från regeringens sammanträden.

Tabell b12. Uppdrag i myndigheternas regleringsbrev 2021 som vi bedömer påverkar kommuner och regioner

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Förberedelser för att via kommunerna skapa jobb för ungdomar. Redovisning av hur kommunerna har använt medlen	Arbetsförmedlingen	Statsbidrag	
Undersöka vilka utvecklingsbehov och insatser som behövs för att göra skolan till en mer trygg och inkluderande plats för unga transpersoner och icke-binära	Barnombudsmannen	Kartläggning/analys	
Kartlägga problemen med företags och andra organisationers välfärdsbrott mot kommuner och regioner	Brottsförebyggande rådet	Kombination	
Ta fram ett fördjupat stöd för hur kartläggningen av brottslighet i ett område kan kompletteras med en	Brottsförebyggande rådet	Kunskapsspridning	

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
bild av hur våldet i nära relationer ser ut			
Öka kunskapen om hur parallella samhällsstrukturer kan identifieras på lokal nivå	Brottsförebyggande rådet	Kombination	
Redovisa hur statsbidrag enligt förordning (2018:151), (2018:118) och (2018:119) har fördelats och använts under föregående verksamhetsår	Delegationen mot segregation	Statsbidrag	
Analysera hur ett förbättrat informationsutbyte kan åstadkommas mellan kommuner och Arbetsförmedlingen i syfte att underlätta övergångar från arbetslöshet till studier i kommunal vuxenutbildning	Flera myndigheter (Arbetsförmedlingen & Statens skolverk)	Kartläggning/analys (samordning)	
Ge stöd till regioner, myndigheter, kommuner och andra aktörer inom området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)	Folkhälsomyndigheten	Kunskapsspridning	
Ta fram en utbildning riktad mot kommunala alkoholhandläggare kopplat till tolkningsstöd om serveringsbestämmelser	Folkhälsomyndigheten	Kunskapsspridning	
Verka för att utredningar av funktionsförmåga ska kunna genomföras inom assistans ersättningen	Försäkringskassan	Kartläggning/analys	
Kartlägga och analysera tim-schablonen inom assistans ersättningen	Inspektionen för socialförsäkringen	Kartläggning/analys	
Utveckla stödet till kommunernas arbete med dricksvattenförsörjning	Livsmedelsverket	Kombination	
Länsstyrelsen i Värmlands län ska samla in och sprida goda exempel på uppsökande och motiverande arbete för att nå utrikes födda kvinnor som står långt från arbetsmarknaden och utbildning	Länsstyrelserna	Kombination	
Utveckla ett stöd till kommunernas kontinuitetsplanering för att stärka dricksvattenförsörjningen under höjd beredskap	Länsstyrelserna	Kunskapsspridning (samordning)	
Lämna en samlad analys av digitaliseringen. Analysen ska	Myndigheten för digital förvaltning	Kartläggning/analys	

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
inkludera statliga myndigheter, kommuner och regioner			
Sprida informationsmaterial om FN:s konvention om barnets rättigheter till familjerätts-sekreterare och familjerådgivare på kommunal nivå	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	Kunskapsspridning	
Se över effekterna inom kultur-området med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19	Myndigheten för kulturanalys	Kartläggning/analys	Ja
Ta fram och sprida en webb-utbildning för ledare i öppen fritidsverksamhet	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	Kunskapsspridning	
Sammanställa de insatser som genomförts på området kvinnors hälsa och förlossningsvården till följd av regeringens satsning under åren 2015 - 2022	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	Kartläggning/analys	
Föreslå hur servicenivån för kommunens insamling av grovavfall från hushåll kan förbättras	Naturvårdsverket	Kombination	
Ta fram en riskanalys som en del av arbetet med krisberedskap för minskad sårbarhet i avloppsrening	Naturvårdsverket	Kunskapsspridning	
Presentera förslag på hur myndigheten kan vara ett stöd i museernas arbete att anpassa sig till de förändrade förutsättningar som covid-19 medför. Kartlägga åtgärder som vidtagits av centrala, regionala och lokala museer	Riksantikvarieämbetet	Kombination	Ja
Beskriva hur myndighetens uppföljning av den nationella strategin för demenssjukdom bidragit till att stärka kommunernas förutsättningar att implementera kunskapsstöd och nationella riktlinjer	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	Ja
Fördela statsbidrag till kommuner i syfte att säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer. Redovisa hur kommuner använt medlen	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Kartlägga och analysera hur hälso- och sjukvården och socialtjänsten möter adoptionsspecifika behov hos adopterade	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Ta fram en fördelningsnyckel och fördela statsbidrag till kommuner för subventioner av familjehems placeringar. Följa upp hur kommuner använt medlen	Socialstyrelsen	Statsbidrag	
Ta fram och förvalta ett digitalt utbildnings- och kunskapsmaterial om personlig assistans	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Ta fram och sprida informations material till socialtjänst och hälso- och sjukvård om våld mot barn med funktionsnedsättning	Socialstyrelsen	Kunskapsspridning	
Utreda och analysera om förutsättningarna för socialnämnden att ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren kan förtydligas	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Utvärdera det vetenskapliga stödet och den i landet beprövade erfarenheten avseende metoden självvald inläggning inom psykiatri	Socialstyrelsen	Kartläggning/analys	
Satsning på ett läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier. Satsningen ska genomföras i dialog med den regionala biblioteksverksamheten	Statens kulturråd	Kunskapsspridning	
Uppföljning av de krisstöd som myndigheten fördelat med anledning av det nya coronaviruset	Statens kulturråd	Statsbidrag	Ja
Uppföljning av efterlevnaden och tillämpningen av avtalet om medverkans- och utställnings- ersättning bland statliga och andra aktörer	Statens kulturråd	Kartläggning/analys	
Granska den fjärr- och distans undervisning som bedrivits och bedrivs i respektive skolform med anledning av covid-19-pandemin	Statens skolinspektion	Kartläggning/analys	Ja
Granska vilka möjligheter elever på yrkesprogram har att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högre utbildning	Statens skolinspektion	Kartläggning/analys	
Erbjuda förskollärare verksamma i förskoleklassen fortbildnings- insatser inför ett införande av en tioårig grundskola	Statens skolverk	Operativt stöd	
Följa upp nyttjandet av statsbidrag som ges i enlighet med	Statens skolverk	Statsbidrag	

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
förordningen (2019:1288) om statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare			
Genomföra insatser för fortsatta förberedelser av de framtida professionsprogrammen	Statens skolverk	Operativt stöd	
Genomföra insatser för att på kort och lång sikt hantera konsekvenser för utbildningen i skolväsendet på grund av covid-19-pandemin	Statens skolverk	Kombination	Ja
Genomföra kontinuerliga och långsiktiga insatser för att främja ett ökat läsande generellt. Folkbibliotekens och skolbibliotekens verksamhet ska särskilt beaktas	Statens skolverk	Kunskapsspridning	
Informera och ge stöd till kommunerna för fler kombinationsutbildningar mellan kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) eller svenska som andraspråk inom komvux och regionalt yrkesvux	Statens skolverk	Kunskapsspridning	
Meddela föreskrifter om begränsningar av elevgruppernas storlek vid fjärrundervisning i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	Statens skolverk	Styrande kriterier	
Stärka det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inom skolväsendet	Statens skolverk	Kunskapsspridning	
Ta fram stödmaterial för tillämpningen av bestämmelserna om tilläggsbelopp i skollagen (2010:800)	Statens skolverk	Kombination	
Ta fram stöd för och sprida lärande exempel på hur huvudmän kan skapa möjligheter för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högre utbildning	Statens skolverk	Kunskapsspridning	
Tillhandahålla insatser som syftar till att förbättra kunskapen i det svenska språket bland anställda inom äldreomsorgen	Statens skolverk	Kunskapsspridning	

Uppdraget i korthet	Myndighet	Typ av uppdrag	Åtgärd till följd av pandemin
Genomföra kostnadsdämpande åtgärder på läkemedel som ingår i läkemedelsförmånerna och samtidigt säkerställa prisdynamik och fortsatt god tillgång till läkemedel i Sverige	Tandvårds- och läkemedelsverket	Kombination	

Anmärkning: I kolumnen *Typ av uppdrag* har vi angett på vilket sätt uppdraget i första hand påverkar kommuner eller regioner. Vi har markerat med parentes i de fall regeringen i uppdragsbeskrivningen lägger tydligt fokus på att myndigheten ska samordna berörda aktörer kring en viss fråga eller att uppdraget ska genomföras i samverkan med bland annat kommuner eller regioner.

Källa: Myndigheternas regleringsbrev för 2021.

Bilaga 7

Myndigheternas styrning

I denna bilaga redogör vi för:

- Vilka myndigheter som uppger att de styr över verksamheter i kommuner och regioner och vilka styrmedel de använder i enkät från hösten 2020 (tabell b13)
- Vilka förändringar som myndigheterna uppger har skett under 2021 i deras styrning (tabell b14).

Tabell b13. Myndigheter som anger att de styr över verksamheter i kommuner och regioner

Myndighet	Föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd och vägledningar
Boverket	x	x	x	x	x
Brottsförebyggande rådet			x		x
Delegationen mot segregation			x		
Folkhälsomyndigheten	x	x	x	x	x
Försvärshögskolan					x
Försäkringskassan	x				x
Havs- och vattenmyndigheten	x	x	x	x	x
Inspektionen för vård och omsorg	x	x			
Kommerskollegium					x
Konsumentverket					x
Kungl. Biblioteket			x		x
Lantmäteriet	x	x			x
Livsmedelsverket	x	x			x
Läkemedelsverket	x	x		x	x
Länsstyrelsen i Blekinge län	x	x	x		
Länsstyrelsen i Dalarnas län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Gotlands län	x	x	x		
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	x	x	x	x	x
Länsstyrelsen i Hallands län		x	x		x
Länsstyrelsen i Jämtlands län	x	x	x		
Länsstyrelsen i Kalmar län		x	x		
Länsstyrelsen i Kronobergs län		x	x		x
Länsstyrelsen i Norrbottens län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Skåne län		x	x		x
Länsstyrelsen i Stockholms län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Södermanlands län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Uppsala län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Värmlands län		x	x		
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	x	x	x		

Myndighet	Föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd och vägledningar
Länsstyrelsen i Västmanlands län	x	x	X	x	x
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	x	x	x		x
Länsstyrelsen i Örebro län		x	x		
Migrationsverket	x		x		x
Myndigheten för delaktighet					x
Myndigheten för digital förvaltning	x	x			x
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd				x	x
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	x	x	x	x	x
Myndigheten för stöd till trossamfund					x
Naturvårdsverket	x	x	x	x	x
Riksantikvarieämbetet	x				
Riksarkivet	x				x
Skogsstyrelsen			x		x
Socialstyrelsen	x		x	x	x
Specialpedagogiska skolmyndigheten	x		x		x
Statens energimyndighet	x		x		x
Statens geotekniska institut			x		
Statens jordbruksverk	x	x			x
Statens kulturråd	x		x		
Statens skolinspektion	x	x		x	
Statens skolverk	x		x	x	x
Strålsäkerhetsmyndigheten	x	x		x	x
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut					x
Tillväxtverket			x		x
Trafikverket	x		x		x
Transportstyrelsen	x	x		x	x
Upphandlingsmyndigheten					x
Valmyndigheten			x		x

Källa: Statskontorets enkät hösten 2020 samt kompletterande uppgifter från Statskontorets enkät hösten 2018.

Tabell b14. Förändring av myndigheternas styrmedel under 2021

Myndighet	Bemyndiganden	Föreskrifter	Allmänna råd	Stöd & vägledning	Statsbidrag
Boverket	F			N F	N
Brottsförebyggande rådet				F	
Delegationen mot segregation				N	N
Folkhälsomyndigheten	N	N F U	N	N F	

Myndighet	Bemyndi- ganden	Före- skrifter	All- männa råd	Stöd & våg- ledning	Stats- bidrag
Försvarshögskolan					
Försäkringskassan					
Havs- och vattenmyndigheten				F	N
Inspektionen för vård och omsorg					
Kommerskollegium					
Konsumentverket					
Kungl. Biblioteket				N	N F
Lantmäteriet		F		N	N
Livsmedelsverket		N F U		N F	
Läkemedelsverket		F U		N F	
Länsstyrelsen i Blekinge län					
Länsstyrelsen i Dalarnas län	U	N		N	N
Länsstyrelsen i Gotlands län	N F	N	F	N	
Länsstyrelsen i Gävleborgs län					
Länsstyrelsen i Hallands län				N	
Länsstyrelsen i Jämtlands län		N			N
Länsstyrelsen i Kalmar län	N				
Länsstyrelsen i Kronobergs län					
Länsstyrelsen i Norrbottens län					
Länsstyrelsen i Skåne län					N F
Länsstyrelsen i Stockholms län	N	N			
Länsstyrelsen i Södermanlands län	U				N
Länsstyrelsen i Uppsala län					
Länsstyrelsen i Värmlands län					
Länsstyrelsen i Västernorrlands län		N			N
Länsstyrelsen i Västmanlands län					
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	N	N		N	N
Länsstyrelsen i Örebro län					
Migrationsverket		N U		N	F
Myndigheten för delaktighet					
Myndigheten för digital förvaltning	N				N
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	N	F U	N F	N	N
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	N F U	N U	N	N F	
Myndigheten för stöd till trossamfund					
Naturvårdsverket	N	N F U		N F	N
Riksantikvarieämbetet					
Riksarkivet				N	
Skogsstyrelsen					

Myndighet	Bemyndiganden	Föreskrifter	Allmänna råd	Stöd & vägledning	Statsbidrag
Socialstyrelsen		N F	F	N F	N F
Specialpedagogiska skolmyndigheten					
Statens energimyndighet				N	F
Statens geotekniska institut					N
Statens jordbruksverk					
Statens kulturråd					
Statens skolinspektion					
Statens skolverk		N F		N	N
Strålsäkerhetsmyndigheten					
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut					N
Tillväxtverket					F
Trafikverket					
Transportstyrelsen		F			
Upphandlingsmyndigheten				N	
Valmyndigheten				N	

Anmärkning: F= förändring under 2021, N= ny under 2021, U= upphävt under 2021. Kolumnen "Bemyndiganden" handlar om myndigheternas bemyndiganden att utfärda föreskrifter.

Källa: Statskontorets enkät hösten 2021.

Bilaga 8

Tillsatta utredningar

I denna bilaga redovisar vi en förteckning över de statliga offentliga utredningar som regeringen har tillsatt under 2021 och som vi bedömer rör statens styrning av kommuner och regioner.

Tabell b15. Tillsatta utredningar 2021 vars uppdrag vi bedömt rör statens styrning av kommuner och regioner

Departement	Utredning
Arbetsmarknad	Nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn
Finans	En ändamålsenlig och effektiv hantering av EU-medel
	Försöksverksamhet i kommuner och regioner
	Undantag från avfallsskatt och avfallsförbränningsskatt
	Vattenfrågor vid planläggning och byggande
Justitie	Civilbefolkningens skydd vid höjd beredskap
	En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga
	Ett ordnat initialt mottagande av asylsökande
	Nationell samordning av försörjningsberedskapen
	Vikten av trygghet och kontinuitet för barn i utsatta situationer – en översyn av reglerna i föräldrabalken
	Åtgärder mot kontroller av flickors och kvinnors sexualitet
Kultur	Nationell strategi för att främja de kulturella och kreativa näringarna
Miljö	Tilläggsdirektiv till Klimaträtsutredningen (M 2019:05)
Näring	Prövningsprocesser och regelverk för en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral
Social	Barn och unga i samhällets vård
	Författningsberedskap inför framtida pandemier
	Statligt huvudmannaskap för personlig assistans
	Stärkta möjligheter att bekämpa bidragsbrott för myndigheter som omfattas av bidragsbrottslagen
	Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt
	Tilläggsdirektiv till Delegationen för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården (S 2020:12)
	Tilläggsdirektiv till Samsjuklighetsutredningen (S 2020:08)
	Tilläggsdirektiv till Utredningen om e-recept inom EES (S 2020:10)
	Ändamålsenlig reglering av ägarförhållanden på apoteksmarknaden och handel med vissa receptfria läkemedel samt bättre skydd vid skada till följd av läkemedelsanvändning utanför godkänd indikation
	Ändamålsenligt utlämnande av läkemedelsstatistik
	Översyn av vissa frågor gällande den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården
Utbildning	En långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet
	Fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning

Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar

Utökad rätt till fritidshem?

Översyn av kraven för sjuksköterskeexamen och barnmorskeexamen

Källa: Regeringens ärendeförteckningar för 2021 och <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/>

Bilaga 9

Samlade styrmedel

Tabell b16. Totalt antal styrsignaler per styrmedel, 2018–2021

Styrmedel	2018	2019	2020		2021	
			Exklusive styrning till följd av pandemin	Inklusive styrning till följd av pandemin	Exklusive styrning till följd av pandemin	Inklusive styrning till följd av pandemin
Nya lagar och förordningar	15	10	5	17	14	16
Ändrade lagar och förordningar	22	23	19	25	18	19
Nya statsbidrag	33	13	14	29	9	21
Väsentligt ändrade statsbidrag	31	28	27	34	34	44
Nya regeringsuppdrag till myndigheter	91	110	115	175	120	153
Nya överenskommelser	5	2	3	4	2	3
Nya nationella samordnare	1	1	4	5	0	0
Nya inriktningsdokument	16	3	3	5	0	4
Nya statliga utredningar	.	.	36	39	28	30
Totalt	214	190	226	333	227	290

Anmärkning: Statskontoret började att kartlägga antal nya statliga utredningar år 2020.

Källa: Statskontoret. (2019). Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018; Statskontoret. (2020) Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2019; Statskontoret (2021). Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020, samt Statskontoret, utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar. Se bilaga 2.

Bilaga 10

Statsbidragsförteckning

I denna bilaga redovisar vi Statskontorets förteckning över samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2021. Vi redogör också för hur vi har gått till väga för att ta fram förteckningen.

Metodbeskrivning

Årets kartläggning utgår från en förteckning över samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn som konsulten EY tog fram på uppdrag av Statskontoret under 2018.⁵⁵ Den bygger på uppgifter från Ekonomistyrningsverkets (ESV) realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar. Mer specifikt handlar det om ESV:s uppgifter om utbetalda transfereringar till kommuner och/eller regioner från olika anslagsposter i statens budget 2017.

Statskontoret har för åren 2018–2021 lagt till nya statsbidrag som vi har identifierat och tagit bort statsbidrag som har upphört. Enligt vårt uppdrag ska vi redovisa flera uppgifter om samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn: fördelning efter utgiftsområde, storlek, utbetalda medel per bidrag, eventuellt slutår samt typ av fördelningsnyckel. Vi har använt flera källor för att kartlägga detta.

Statsbidragens bidragsramar

Vi har gått igenom regleringsbrevens för 2021 för berörda anslag i statens budget för att urskilja hur mycket medel som har avsatts för respektive bidrag (bidragets bidragsram). För en del bidrag är det inte möjligt att urskilja en exakt bidragsram. Det beror på att de medel som regeringen har avsatt i regleringsbrevet i vissa fall även får användas till andra bidrag och/eller ska användas för flera ändamål. Det gäller drygt en fjärdedel av bidragen. Vi har markerat vilka dessa bidrag är i förteckningen.

Utbetalda medel per bidrag

För att kartlägga hur mycket medel som staten har betalat ut till kommunsektorn inom ramen för respektive bidrag har vi använt flera olika källor. I första hand har vi utgått från uppgifter från ESV över medel (transfereringar) från staten till kommuner och regioner för konsumtion och investeringar. De uppgifter som vi har fått från ESV visar utbetalda medel från olika anslag i statens budget samt utbetalda medel per anslagspost. Mer specifikt handlar det om utbetalda medel

⁵⁵ Statskontoret. (2019). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018*.

under 2021 från respektive anslagspost minus eventuella återbetalningar från kommunsektorn. Uppgifterna innehåller alltså endast medel som staten har betalat ut under 2021. De medel som staten har avsatt för 2021 men som har betalats ut efter årsskiftet ingår inte i vårt underlag. Utbetalningarna under 2021 kan också gälla ersättningar och bidrag för tidigare år.

Det förekommer att det ligger flera statsbidrag till kommunsektorn under en och samma anslagspost. I dessa fall har vi inte kunnat använda uppgifterna från ESV för att identifiera hur mycket medel som staten har betalat ut per bidrag. Vi har då i stället via mejl inhämtat uppgifterna från den myndighet som administrerar bidraget, eller utgått från publicerade uppgifter på myndighetens webbplats.

I utbetalda medel till kommunsektorn har vi valt att inkludera medel till kommuner, regioner, kommun- och regionägda bolag, kommunalförbund samt vissa andra samarbetsorganisationer som hör till kommuner eller regioner (till exempel Regionala cancercentrum). Vi har däremot inte inkluderat medel till SKR eller till stiftelser som har grundats av kommuner eller regioner.

Statsbidragens slutår

För att kartlägga statsbidragens slutår har vi utgått från flera olika källor. Vi har utgått från budgetpropositionen 2022, dokument som reglerar respektive statsbidrag (till exempel överenskommelser, förordningar eller särskilda regeringsuppdrag) samt information på myndigheters webbplatser. Vi har också utgått från regeringens förteckning över riktade statsbidrag till kommunsektorn i budgetpropositionen 2021 (Bilaga ”Riktade statsbidrag till kommunsektorn”). Om det finns statsbidrag som är tidsbegränsade, utan att det framgår av någon av dessa källor, så syns inte det i vår förteckning. Alla uppgifter om slutår är preliminära, eftersom regeringen kan ändra tidsramen för bidragen.

Övriga uppgifter

Uppgifter om vilken myndighet som administrerar bidraget bygger på vår genomgång av berörda regleringsbrev samt de dokument som reglerar respektive statsbidrag. Uppgifter om statsbidragens målgrupp och fördelningsnyckel bygger också på de dokument som reglerar respektive statsbidrag, men i vissa fall även på kompletterande information från webbplatsen för den myndighet som administrerar bidraget.

Medskick till läsaren

Underlaget har vissa begränsningar. För vissa av bidragen finns det stora skillnader mellan avsatta och utbetalda medel (se kolumnerna ”bidragsram” och ”utbetalt kommunsektorn”). Det behöver inte betyda att medlen inte har gått åt, utan kan bero på att det saknas uppgifter om en exakt bidragsram för bidraget. Vi vill också uppmärksamma läsaren på att vissa av bidragen har fler mottagare än kommuner

och/eller regioner (se kolumnen ”målgrupp(er)”). För dessa bidrag visar en jämförelse mellan bidragsramen och hur mycket medel som har betalats ut till kommunsektorn inte i vilken utsträckning bidraget har utnyttjats. Vi gör av den anledningen inte en aggregerad jämförelse mellan avsatta medel för samtliga statsbidrag och hur mycket medel som har betalats ut. Däremot kan en sådan jämförelse vara meningsfull för enskilda statsbidrag eller utgiftsområden där vi har mer exakta uppgifter om avsatta medel. Inom exempelvis utgiftsområde 9 och 16 har vi exakta bidragsramar för de flesta bidrag.

Statskontoret kommer att publicera denna förteckning i Excel-format på www.statskontoret.se.

Tabell b17. Samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2021

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelings- nyckel
1	2:2	Resebidrag för studiebesök hos Sveriges riksdag för studerande på gymnasienivå	915*	<1	Riktat statsbidrag	Riksdags- förvaltningen	Gymnasieskolor, gymnasiesärskolor, anordnare av gymnasial vuxenutbildning samt särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå		Investerings- /projektbidrag m.m.
1	5:1	Finansiering av regionernas förvaltningskostnader	148	148	Kostnads- ersättning	Länsstyrelserna	Regioner och Gotlands kommun	1	Förutbestämt belopp per region
1	7:1	Statsbidrag till nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:1299)	86*	82	Kostnads- ersättning	Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget	Kommuner och regioner i förvaltningsområden		Grundbelopp. Till kommuner även utifrån antal invånare
4	1:1	Medel avseende avhoppbarverksamhet	15	12	Riktat statsbidrag	Polis- myndigheten	Organisationer och kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
4	1:15	Statsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism (2019:1282)	10	10	Riktat statsbidrag	Brotts- förebyggande rådet	Ideella föreningar, stiftelser (inte statliga och kommunala), kommuner och regioner		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
6	2:2	Statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor	25*	20	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhälls- skydd och beredskap	Kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
6	2:3	Ersättning för räddningstjänst och vid utflöde av olja och andra skadliga ämnen	28*	7	Kostnads- ersättning	Myndigheten för samhälls- skydd och beredskap	Kommuner		Kommuner som haft kostnader som överstiger ett av regeringen fastställt belopp eller självrisk
6	2:4	(Förlängd och justerad) Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar 2021	64	62	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Regioner	Tidsbe- gränsat (2021) ²	Grundbelopp och ersättning per invånare samt ersättning beroende på regionernas militärstrategiska läge

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
6	2:4	(Förlängd och justerad) Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2021	100	100	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhälls- skydd och beredskap	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2021)	Bl.a. ersättning per invånarantal och baserat på kommunernas militärstrategiska läge
6	2:4	Stöd till åtgärder som stärker ledningsförmågan i kommuner och regioner	1 264*	37	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhälls- skydd och beredskap/	Kommuner och regioner		Investerings- /projektbidrag m.m.
6	2:4	Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019–2022	332	302	Riktat statsbidrag	Myndigheten för samhälls- skydd och beredskap	Kommuner		Olika, bl.a. grundbelopp med förbestämd summa per kommun och ersättning för investeringar utifrån invånarantal

Utgifts- område	An- släg	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
6	2:6	Ersättning till kommunerna för kostnader relaterade till grundutbildning för deltidsanställd räddningstjänstpersonal	35	5	Kostnads- ersättning	Myndigheten för samhälls- skydd och beredskap	Kommuner		Ersättning per deltagare
8	1:2	Statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande (1996:1357)	2 200*	595	Kostnads- ersättning	Migrations- verket	Regioner och apotek		Oftast schablon- ersättning per person eller insats
8	1:2	Statlig ersättning för asylsökande m.fl. (2017:193)	2 200*	1 059	Kostnads- ersättning	Migrations- verket	Kommuner och regioner ³		Olika, bl.a. schablon- ersättningar per elev eller barn
8	1:8	Europeiska asyl-, migrations- och integrationsfonden 2014– 2020 (2014:1538) respektive 2021–2027 (2021:853)	155	56	Riktat statsbidrag	Migrations- verket	Myndigheter, kommuner, regioner, frivillig- organisationer, den idéburna sektorn, företag, utbildnings- och forskningsinstitut samt arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer	Tidsbe- gränsat (2027) m.m.	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:4	Kompetenscentrum på tandvårdsområdet	8	8	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kompetenscentrum på tandvårdsområdet (regioner)		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:4	Statligt tandvårdsstöd (2008:145)	7 286	1 725	Kostnads- ersättning	Försäkrings- kassan	Regioner och privata vårdgivare		Per patient och år upp till ett visst belopp
9	1:5	Bidrag för läkemedelsförmåner (överenskomelse)	31 873	31 840	Kostnads- ersättning	Kammar- kollegiet	Regioner och SKR		Utför en kombination av ålder och socioekonomiska förhållanden
9	1:6	Utbildningar för nyanlända och asylsökande med erfarenhet av arbete inom hälso- och sjukvård eller utländsk vårdutbildning	4	2	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet/ Länsstyrelsen Stockholm	Privata och offentliga aktörer som anordnar utbildningar i svenska språket samt annan teoretisk och praktisk vårdutbildning för nyanlända och asylsökande med erfarenhet av arbete inom hälso- och sjukvård eller utländsk vårdutbildning	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:6	Bidrag för verksamhet vid Rett Center	9	9	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Region Jämtland Härjedalen/Rett center		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:6	Medel till norra sjukvårdsregionen för insatser rörande samordnad utveckling för god och nära vård i glesbygdspektiv	12	12	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Norra sjukvårdsregion förbundet (Region Norrbotten, Region Västerbotten, Region Jämtland Härjedalen och Region Västernorrland)	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:6	Statsbidrag för verksamhet i regionala cancercentrum (2019:7)	78	78	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regionala cancercentrum (de regioner som avser att samverka inom respektive regionalt cancercentrum)		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:6	Medel för utvecklingsprojekt för tidig upptäckt av cancer	5	5	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regionalt cancercentrum Norr		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:6	Medel till kommuner och regioner för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen	190	190	Kostnads- ersättning	Kammar- kollegiet	Kommuner, regioner och länsstyrelser	Tidsbe- gränsat (2022)	Förutbestämt belopp per kommun och region utifrån antalet serveringsställen med minst en anställd

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:6	Stödja den fortsatta uppbyggnaden av hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar	200	200	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner och SKR	Tidsbe- gränsat (2022)	Per region och befolkningsandel
9	1:6	Medel till regioner för att omförhandla avtal med privata utförare som fått ökade bemanningskostnader	210	195	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner	Tidsbe- gränsat (2022)	Förutbestämt belopp per region utifrån befolkningsmängd
9	1:6	Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2021 (överenskommelse)	500	475	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet/SKR	Regioner, SKR, Regionala cancercentrum och Regionala cancercentrum i samverkan	Främst utifrån befolkningsandel	
9	1:6	Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa (överenskommelse)	1 451	1 382	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner och SKR	Tidsbe- gränsat (2022)	Förutbestämt belopp per region utifrån befolkningsmängd

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:6	Statsbidrag till regioner och kommuner för att ekonomiskt stödja verksamheter inom hälso- och sjukvård respektive socialtjänst till följd av sjukdomen covid-19 (2020:193)	2 805	11 379 ⁴	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner och kommuner	Tidsbe- gränsat (2021) ⁵	Ersättning för merkostnader efter ansökan
9	1:6	Uppskjuten och covid-19- relaterad vård	6 000	6 000	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner	Tidsbe- gränsat (2022)	Förutbestämda belopp per region, baserade på befolkningsmängd
9	1:6	God och nära vård 2021 - En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav (överenskommelse)	6 778	6 698	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner, kommuner via regionala samverkans- och stödstrukturerna, SKR	Olika, främst utifrån befolkningsandel	
9	1:6	Överenskommelse om genomförande av vaccinering mot covid-19	10 108	8 366	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner	Tidsbe- gränsat (2022)	Olika, bl.a utifrån befolkningsmängd och antal genomförda vaccinationer

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:6	Ökad nationell testning för covid19, 2021 (överenskomelse)	13 588	12 281	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet, Socialstyrelsen och DIG	Regioner (och kommuner via regioner)	Tidsbe-gränsat (2022)	Utifrån befolkningsmängd och antal utförda test
9	1:6, 1:8	Sammanhållen, jämlik och säker vård	397	275	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	SKR och regioner		Utifrån förutbestämda användnings-områden
9	1:6, 1:8	Bidrag för att etablera ett kunskapsnätverk för samers hälsa	2	2	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Region Västerbotten		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:6, 4:5	Statsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg 2021	295	249	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner och regioner (vård- och omsorgsverksamhet)		Investerings-/projektbidrag m.m.
9	1:7	Ersättning för sjukvård i internationella förhållanden (2013:513)	513	168	Kostnads-ersättning	Försäkrings-kassan	Regioner		För utförd vård utomlands

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:8	Medel för att bedriva ett projekt som syftar till att öka dokumentation, identifiering och kunskap om tortyr och därmed utveckla vården till tortyroffer inom hälso- och sjukvården i Region Skåne	1	1	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Region Skåne	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:8	Medel till Region Stockholm för ett system för internetförmälad kognitiv beteendeterapi (KBT)	5	5	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Region Stockholm	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:8	Medel för att effektivisera vården i Region Uppsala för nyanlända	5	5	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Region Uppsala	Tidsbe- gränsat (2021)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:8	Statsbidrag för utveckling av den prehospitala akutsjukvården för patienter med psykisk ohälsa	38	29	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner	Investerings- /projektbidrag m.m.	
9	1:8	Insatser inom området psykisk hälsa (överenskommelse)	1 680	1 067	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet/SKR	Regioner, kommuner och SKR	Tidsbe- gränsat (2022)	Främst utifrån befolkningsandel

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	1:8	Statsbidrag till telefon- och webbaserade stödinsatser inom områdena alkohol, tobak och spel	15	15	Riktat statsbidrag	Folkhälso- myndigheten	Region Stockholm (Stockholms läns sjukvårdsområde)		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	1:11	Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2021 (överenskomme)	2 967	2 957	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Regioner och SKR		Bl.a. prestation och befolkningsstorlek
9	2:5	Medel till utvecklingsprojekt inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet	15	2	Riktat statsbidrag	Folkhälso- myndigheten	Ideella organisationer, kommuner, regioner, länsstyrelser, universitet, högskolor och FoU-enheter		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	4:2	Statsbidrag till samordning av regionernas arbete med utrustning för elektronisk kommunikation (2014:299)	1	1	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	4:2	Medel till kommuner för att införa insatsförlöpp vid demenssjukdom	2	2	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Umeå kommun, Ekerö kommun, Falu kommun, Mörbylånga kommun och Göteborgs kommun	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp till utvalda kommuner
9	4:2	Statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation (2014:298)	19	19	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Bl.a. befolkningsandel

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:2	Statsbidrag till tolktjänst	74	73	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner och Gotlands kommun		Utifrån tolkcentralernas redovisade totalkostnader
9	4:2	Medel till regionerna för rådgivning och annat stöd inom LSS-området	95	95	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner eller motsvarande		Befolkningsandel
9	4:2	Statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar	130	130	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Utifrån antalet årsanställningar som personligt ombud
9	4:2	Stöd för habiliteringsersättning (daglig verksamhet)	350	316	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Förutbestämt belopp per kommun utifrån antalet deltagare
9	4:5	Medel för utbildningsinsatser avseende BPSD-registret under 2021	3	3	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Skåne universitetssjukhus	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp
9	4:5	Medel för att utveckla Svenska Demensregistret	3	3	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Karolinska Universitetssjukhuset	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:5	Arbetet med Swedish National Study on Ageing and Care (SNAC)	17	7	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Förutbestämda verksamheter, bl.a. Region Skåne		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	4:5	Statsbidrag till kommunerna för att öka specialist- undersköterskekompetens inom vård och omsorg om äldre samt vård och omsorg om personer med demenssjukdom	22	21	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner		Förutbestämt belopp per kommun utifrån andel av befolkning som är 80 år eller äldre
9	4:5	Forskning inom äldreområdet	36	36	Riktat statsbidrag	Forsknings- rådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte)	Regioner		Investerings- /projektbidrag m.m.
9	4:5	Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om äldreomsorg – teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus	200	195	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	Kommuner och SKR	Tidsbe- gränsat (2022)	Olika, främst förbestämt belopp per kommun utifrån antalet invånare som är 80 år eller äldre

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:5	Statsbidrag för utökad läkarkompetens i äldreomsorgen	300	299	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Regioner		Förutbestämda belopp per region baserat på andel personer som är 80 år eller äldre
9	4:5	Medel för att motverka ensamhet bland äldre och för ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom	610	539	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp per kommun
9	4:5	Prestationsbaserat statsbidrag till kommuner i syfte att utöka bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden	1 000	0 ⁶	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2023)	Olika, bl.a utifrån förbättringar i antal sjuksköterskor
9	4:5	Stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer (2016:848)	1 490	291	Riktat statsbidrag	Boverket/ Länsstyrelserna	Kommuner, allmännyttigt bostadsföretag, privat fastighetsägare, byggföretag eller kooperativ bostadsförening	Investerings- /projektbidrag m.m.	

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:5	Prestationsbaserade medel i syfte att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre	2 000	0 ⁷	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2023)	Utifrån andel timanställda i kommunal vård och omsorg.
9	4:5	Äldreomsorgslyftet (medel för att öka kompetensen bland äldreomsorgens personal)	3 393	2 779	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2023)	Förutbestämt belopp per kommun
9	4:5	Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer	4 000	3 999	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Förutbestämda belopp per kommun	
9	4:7	Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) 2014–2020 (2014:1374)	11	2	Riktat statsbidrag	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (ESF-rådet)	Offentliga aktörer, ideella organisationer	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
9	4:7	Statsbidrag till kommunerna för deras arbete med akut hemlöshet	25	24	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	10 kommuner som har flest antal akut hemlösa	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämt belopp baserat på antal hemlösa

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
9	4:7	Avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter	200	197	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2021)	Förutbestämda belopp per kommun, utifrån antal barn i hushåll med ekonomiskt bistånd
9	4:7	Statsbidrag för 2021 för subventioner av familjehemsplaceringar	250	249	Kostnads ersättning	Socialstyrelsen	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2023)	Olika, bl.a. kostnader
9 (UO 13)	4:7, (3:1)	Utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer m.m.	110	93	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner, regioner, ideella föreningar och stiftelser	Tidsbe- gränsat (2022)	Grundbelopp och antalet invånare
10	1:6	Bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd för återgång i arbete (2014:67)	150	23	Riktat statsbidrag	Försäkrings- kassan	Arbetsgivare, både offentliga och privata	Bidrag för hälften av kostnaderna upp till ett visst maxbelopp per år	
10	1:6	Försäkringsmedicinska utredningar (2018:1633)	250	203	Kostnads ersättning	Försäkrings- kassan	Regioner	Ersättning för kostnader för försäkrings-	
10	1:7	Ersättning för höga sjuklönekostnader (2020:195)	19 850	4 379	Kostnads ersättning	Försäkrings- kassan	Arbetsgivare, både offentliga och privata	Tidsbe- gränsat (2021)	Ersättning för sjuklönekostnader enligt olika

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
13	1:1	Statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl. (2016:1364)	98	6	Riktat statsbidrag	Länsstyrelserna	Organisationer (ideella föreningar), kommuner och kommunalförbund		Investerings- /projektbidrag m.m.
13	1:1, 1:2	Statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar (2010:1122)	5 864	4 424	Kostnads ersättning	Migrations- verket/ Länsstyrelserna	Kommuner, regioner och kommunalförbund ⁶		Ersättningar för olika ändamål
13	1:2	Bidrag till kommuner med högt flyktningmottagande	200	200	Riktat statsbidrag	Migrations- verket	44 kommuner som under de senaste åren har haft ett högt mottagande av		Förutbestämt belopp per kommun
13	2:2	Statsbidrag till kommuner och regioner för att öka kunskapen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation	3	2	Riktat statsbidrag	Socialstyrelsen	Kommuner och regioner		Investerings- /projektbidrag m.m.
13	3:1	Utvecklingsmedel förebyggande insatser mäns våld mot kvinnor	3	<1	Riktat statsbidrag	Länsstyrelserna	Bl.a. kommuner, myndigheter och ideella organisationer		Investerings- /projektbidrag m.m.
13	3:1	Främja utvecklingen i riktning mot de jämställdhetspolitiska målen med fokus på att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck	28	11	Riktat statsbidrag	Kammar- kollegiet	SKR samt kommuner via regionala stöd och samverkansstrukturer	Tidsbe- gränsat (2023)	Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
13	3:1	Medel för att fortsätta driva stopptelefonen PrevenTell	4	4	Riktat statsbidrag	Kammar-kollegiet	Karolinska Universitetssjukhuset		Investerings-/projektbidrag m.m.
13	4:1	Statsbidrag till kommuner och regioner för att minska och motverka segregation	85	27	Riktat statsbidrag	Delmos	Kommuner och regioner	Tidsbe-gränsat (2021)	Investerings-/projektbidrag m.m.
13	4:1	Statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden (2018:151)	160	160	Riktat statsbidrag	Delmos	32 kommuner med socioekonomiska utmaningar, anges i bilaga	Tidsbe-gränsat (2021)	Investerings-/projektbidrag m.m.
14	1:3	Statsbidrag till kommuner för främjande av lokala överenskommer om viss samverkan om unga och nyanlända (2015:502)	25	24	Riktat statsbidrag	DUA	Kommuner	Tidsbe-gränsat (2022)	Investerings-/projektbidrag m.m.
14	1:3	Bidrag till kommunerna för att skapa sommarjobb för ungdomar	180	108	Riktat statsbidrag	Arbets-förmedlingen	Kommuner		Förutbestämt belopp bl.a. baserat på antalet ungdomar i med låg socio-ekonomisk status

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
14	1:3	Bidrag till kommunerna för att skapa jobb för ungdomar	200	134	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Kommuner		Förutbestämt belopp bl.a. baserat på antalet ungdomar i med låg socio-ekonomisk status
14	1:3	Etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2017:820)	12 259*	4	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Offentliga eller privata aktörer som anordnar arbetsträning		Per anvisningsdag och deltagare eller per närvarodag
14	1:3	Ersättning enligt jobb- och utvecklingsgarantin (2007:414)	12 259*	44	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Offentliga eller privata aktörer som anordnar arbetsträning		Per anvisningsdag och deltagare eller per närvarodag
14	1:3	Ersättning enligt jobbgaranti för ungdomar (2007:813)	12 259*	5	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Offentliga eller privata aktörer som anordnar arbetsträning samt kommuner (för t.ex. studie- och yrkesvägledning)		Bl.a. per anvisningsdag och person
14	1:3	Arbetsmarknadspolitiska program (2000:634)	12 259*	4	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Bl.a. offentliga och privata arbetsgivare		Olika, bl.a. investerings-/projektbidrag
14	1:3	Särskilt anställningsstöd (2018:42)	12 259*	3 373	Riktat statsbidrag	Arbetsförmedlingen	Arbetsgivare som uppfyller vissa krav		Olika, bl.a. ersättning för vissa

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
14	1:3, 1:13	Stöd för yrkesintroduktions- anställningar (2013:1157)	12 287*	1	Riktat statsbidrag	Arbets- förmedlingen	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Olika, bl.a. ersättning för arbetsgivaravgift
14	1:4	Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	13 866*	2 645	Riktat statsbidrag	Arbets- förmedlingen	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Olika, bl.a. ersättning för vissa
14	1:6 1:7	Nationellt socialfondsprogram för perioden 2021–2027 (respektive 2014–2020)	2 046	489	Riktat statsbidrag	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (ESF- rådet)	Offentliga förvaltningar, arbetstagar- eller arbetsgivarorganisationer, ideella organisationer, företag	Tidsbe- gränsat (2027)	Investerings- /projektbidrag m.m.
14	1:13	Stöd för nystartsjobb (2018:43)	4 152	548	Riktat statsbidrag	Arbets- förmedlingen	Arbetsgivare, både offentliga och privata		Olika, bl.a. ersättning för vissa lönekostnader
16	1:4	Bidrag för samisk integrering i grundskolan	58*	3	Riktat statsbidrag	Same- skolstyrelsen	Huvudmän för grundskola eller utbildning som motsvarar grundskolan och som har samiska elever		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:5	Försöksverksamhet med datorbaserade nationella prov, extern bedömning och medbedömning (2017:1106)	14	10	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	100 utvalda skolor	Tidsbe- gränsat (2022)	Fast belopp per deltagande skolenhet

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5	Statsbidrag för ökade kostnader i samband med prövning för högre betyg	15	1	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2022)	Fast belopp per elev som uppfyller kraven
16	1:5	Statsbidrag för science center	26	4	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Teknik- och naturvetenskapscentrum/ Science center	Investerings- /projektbidrag m.m.	
16	1:5	Statsbidrag för försöksverksamhet med branschskola (2017:623)	40	7	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän som har överlämnat undervisning på entreprenad till en branschskola	Tidsbe- gränsat (2023)	Per elev
16	1:5	Statsbidrag för fortbildning i specialpedagogik (2015:938)	96	52	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskolan, sameskola, kommunal vuxenutbildning samt huvudman för utbildning som motsvarar grundskoleutbildning vid särskilt ungdomshem	Tidsbe- gränsat (2023)	Schablonbelopp per lärare som deltar
16	1:5	Statsbidrag för vidare utbildning i form av ett fjärde tekniskt år (2014:854)	119	39	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom gymnasieskolan	Utifrån antalet elevplatser och redovisad	

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5	Statsbidrag för undervisning under skollov (2014:47)	250	111	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för en grundskola, sameskola, specialskola eller gymnasieskola		Maxbelopp per elev
16	1:5	Insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska och samverkan för bästa skola	284	142	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet som ingått överenskommelse med Skolverket	Tidsbe- gränsat (2025)	Projektbidrag till skolenheter med låga kunskaps- resultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier
16	1:5	Statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan (2019:558)	350	341	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2023) ⁸	Minimibelopp och bl.a. utifrån antalet barn mellan tre och fem år som är folkbokförda i kommunen
16	1:5	Statsbidrag för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden	385	345	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Vissa socioekonomiskt utsatta huvudmän/ skolenheter		Utifrån elevantal vid socio- ekonomiskt utsatta skolenheter

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5	Statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram	482	237	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet och arbetsgivare		Per elev och termin
16	1:5	Statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid (2014:144)	484	461	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän och ideella föreningar/organisationer		Maxbelopp per elev
16	1:5	Statsbidrag för anställning av lärarassistenter (2019:551)	500	373	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, grundskolan, gymnasieskolan eller gymnasieskolan		Elevantal
16	1:5	Skolmiljarden	1 250	1 250	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän	Tidsbe- gränsat (2022) ⁹	Utifrån antal barn och unga i kommunen
16	1:5 1:10	Statsbidrag för personal förstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning (2016:400)	526	219	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, grundskolan, specialskolan och sameskolan	Investerings- /projektbidrag m.m.	

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:5, 1:10	Statsbidrag för handledare i språk-, läs- och skrivutveckling (2015:42)	50*	26	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan		Schablonbelopp per handledare
16	1:6	Statsbidrag för omvårdnad i särskilt boende för rörelsehindrade	71	59	Kostnads- ersättning	Special- pedagogiska skol- myndigheten	Huvudmän för de fyra riksgymnasierna i Umeå, Kristianstad, Stockholm och Göteborg	Investerings- /projektbidrag m.m.	
16	1:6	Särskilda bidrag för riksrekryterande gymnasial utbildning för elever med funktionshinder	244	175	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Vissa kommuner och regioner (Göteborgs, Kristianstads, Stockholms, Umeå och Örebro kommun samt Region Södermanland)	Investerings- /projektbidrag m.m.	
16	1:7	Statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (2012:994)	79	74	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner	Investerings- /projektbidrag m.m.	

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:7	Statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskolan, fritidshemmet och annan pedagogisk verksamhet till kommuner som tillämpar maxtaxa (2001:161)	498	498	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2021) ¹⁰	Utfifrån den s.k. standard kostnaden för förskola m.m. i det kommunala utjämnings- systemet
16	1:7	Statsbidrag för mindre barngrupper i förskolan (2015:404)	1 228	987	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän i förskolan	Tidsbe- gränsat (2021) ¹⁰	Belopp per plats som barngruppen minskar med
16	1:7	Statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2001:160)	2 098	2 098	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommuner	Utfifrån den s.k. standard- kostnaden för förskola m.m. i det kommunala utjämnings- systemet	Utfifrån den s.k. standard- kostnaden för förskola m.m. i det kommunala utjämnings- systemet
16	1:8	Särskilt verksamhetsstöd till vissa utbildningar (t.ex. dansarutbildningar)	28	28	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Utvalda kommuner/enskilda huvudmän	Investerings- /projektbidrag m.m.	

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:8	Statsbidrag för utbildning för barn som vistas i landet utan tillstånd (2013:361)	50	50	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Kommuner		Utifrån ett medelvärde av antalet asylsökande barn
16	1:8	Statsbidrag till avgifter till International Baccalaureate Office (1993:795)	131*	2	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala och fristående huvudmän för gymnasieskola som anordnar IB-program		Bl.a. för kostnader för avgiften för examen per elev
16	1:8	Statsbidrag för internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning)	131*	2	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Stockholms kommun, Göteborgs kommun och Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket		Belopp per årselevplats till enskilda på förhand bestämda huvudmän
16	1:8	Statsbidrag till kommun, region eller enskild huvudman för elever från nordiska länder	131*	19	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala och fristående huvudmän för gymnasieskolan och vuxenutbildning på gymnasial nivå		Per elev utifrån bl.a. kurs och riksprislistan

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:8	Statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever (2015:736)	131*	1	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Skolhuvudmän för elever i årskurs 7–9 i grundskolan och grundskolskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, IB-utbildning på gymnasieskolan		Per elev utifrån bl.a. riksprislistan
16	1:8	Statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige (2011:538)	131*	74	Kostnads- ersättning	Statens skolverk	Kommuner		Per elev utifrån bl.a. riksprislistan
16	1:9	Statsbidrag för distansundervisning	110*	9	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Stockholms stad (Sofia distans)		Per elev
16	1:10	Statsbidrag för praktiska forskning och utveckling	13	3	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Skolhuvudmän och skolhuvudmän som har överlämnat undervisning på entreprenad		Statsbidraget beräknas på en schablonlön

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:10	Statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämbeten (2013:60)	60	46	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom gymnasieskolan, den kommunala vuxen utbildningen och den särskilda utbildningen för vuxna	Tidsbe- gränsat (2023)	Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:10	Statsbidrag för fortbildning av föreläsare	100	5	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala, fristående och statliga huvudmän för förskoleklass	Tidsbe- gränsat (2023) ¹¹	Statsbidraget beräknas på en schablonlön
16	1:10	Statsbidrag för fortbildning av lärare (2007:222)	103	7	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet (förutom förskola och fritidshem), svensk utlandsskola och särskilt ungdomshem	Tidsbe- gränsat (2023) ¹¹	Belopp per högskolepoäng
16	1:10	Statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (2016:709)	155	3	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet m.fl.		Utför en årslön

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:13	Statsbidrag till skolhuvudmän som inrättat karriärsteg för lärare (2019:1288)	1 852	1 275	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklass, grundskola, grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning		Bidragram utifrån antal elever
16	1:13	Statsbidrag för höjda löner till lärare och förskollärare (2016:100)	3 000	2 251	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskole klass, grundskola, grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, och gymnasieskola		Per lärare som deltar
16	1:14	Statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet (1991:931)	163*	150	Riktat statsbidrag	Special- pedagogiska skol- myndigheten	Huvudmän inom skolväsendet		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:15	Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling (2018:49)	6 230	5 543	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän för förskoleklass och grundskola		Utifrån socioekonomiskt index och eventual
16	1:17	Statsbidrag för kartläggning och validering	35	35	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Kommunala huvudmän och kommunalförbund		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	1:17	Statsbidrag för lärcentrum (2017:1303)	90	90	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Samverkande kommunala huvudmän och kommunalförbund för kommunal vuxenutbildning		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	1:17	Statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937)	4 274	3 902	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Samverkande kommunala huvudmän för kommunal vuxenutbildning		Olika belopp för olika kurser, belopp per årsstudieplats
16	1:19	Medel för att bedriva utbildning inom yrkeshögskolan	3 625*	808	Riktat statsbidrag	Myndigheten för yrkes- högskolan	Kommuner, regioner eller enskilda fysiska eller juridiska personer		Schablonbelopp utifrån antalet studerande
16	2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning, för den verksamhetsförlagda utbildningen av tandläkare (TUA-avtal)	161	75	Kostnads- ersättning	Göteborgs och Umeå universitet	Västra Götalandsregionen och Region Västerbotten		Olika, bl.a. ersättning per helårsstudent

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
16	2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning, för den verksamhetsförlagda utbildningen av läkare (ALF-avtal)	2 566	2 566	Kostnads- ersättning	Uppsala, Lunds, Göteborgs, Umeå, Linköpings, Örebro universitet och Karolinska institutet	Region Uppsala, Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Region Västerbotten, Region Östergötland, Region Stockholm och Region Örebro län		Olika, bl.a. ersättning per helårsstudent
16	3:1	Medel för nationell samordning av kliniska studier	50	40	Riktat statsbidrag	Vetenskaps- rådet/ Kommittén för kliniska studier	Regionala noder i varje sjukvårdsregion (totalt 6 stycken)		Investerings- /projektbidrag m.m.
16	4:1	Statsbidrag för att främja internationella kontakter inom skolans område (2000:523)	21*	<1	Riktat statsbidrag	Universitets- och högskolerådet	Huvudmän inom skolväsendet		Investerings- /projektbidrag m.m.
16 (UO 24)	1:5 (1:5)	Statsbidrag för entreprenörskap i skolan och för upphandling av tjänster för att stödja entreprenörskap inom skolväsendet (2011:192)	25	13	Riktat statsbidrag	Statens skolverk	Huvudmän inom skolväsendet och organisationer		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
17	1:2	Statsbidrag till kommuner som bedriver kulturskole- verksamhet (2019:470)	200*	195	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kommuner	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:2, 1:2, 1:3, 2:2, 4:4	Statsbidrag till kulturella ändamål (2012:517)	3 024*	2	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kulturverksamhet som bedrivs i Sverige		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:2, 3:1	Statsbidrag till folkbibliotek (2018:66)	351*	196	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:3	Statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan (2007:1436)	201*	160	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Huvudmän inom skolväsendet		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:5	Stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler (1990:573)	10	1	Riktat statsbidrag	Boverket	Kulturlokaler som ägs och drivs av någon annan än staten		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:6	Statsbidrag för konsulentverksamhet i hemslöjd	1	1	Riktat statsbidrag	Nämnden för hemslöjds- frågor	Region Stockholm		Investerings- /projektbidrag m.m.
17	1:6	Vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:2012)	1 731*	1 582	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Regioner och Gotlands kommun		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
17	1:6	Statsbidrag till regional kulturverksamhet (1996:1598)	1 731*	84	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Förutbestämda regionala och lokala kulturinstitutioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	3:1	Statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser (2010:1058)	201*	45	Riktat statsbidrag	Statens kulturråd	Kommuner, bibliotek, skolor, ideella föreningar m.fl.		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	4:3	Statsbidrag för främjande av hemslojd	11	<1	Riktat statsbidrag	Nämnden för hemslojdsfrågor	Bl.a. regioner, enskilda näringsidkare, organisationer och institutioner		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	7:1	Bidrag till lönekostnader inom verksamheten Kulturarvs-IT (2003:248)	11	4	Riktat statsbidrag	Riksantikvarie-ämbetet	Lokal eller regional institution inom musei- eller arkivsektorn		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	7:2	Bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer (2010:1121)	259*	39	Riktat statsbidrag	Riksantikvarie-ämbetet	Kommuner, stiftelser, bolag och enskilda personer		Investerings-/projektbidrag m.m.
17	14:2	Statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk (2012:140)	55	13	Riktat statsbidrag	Myndigheten för yrkes högskolan	Folkhögskolor och studieförbund		Utiifrån schablonmodell baserad på t.ex. antal platser och språkgrupper

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
17	14:4	Statsbidrag för särskilt utbildningsstöd (2011:1163)	193*	52	Riktat statsbidrag	Special- pedagogiska skol- myndigheten	Folkhögskolor, universitet och högskolor		Investerings- /projektbidrag m.m.
18	1:2	Statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad (2018:111)	13	3	Riktat statsbidrag	Boverket	Kommuner med vissa förutsättningar		Investerings- /projektbidrag m.m.
18	1:3	Statligt bidrag för kommunala hyresgarantier (2007:623)	39	<1	Riktat statsbidrag	Boverket	Kommuner		Fast belopp per lämnad hyresgaranti
18	1:7	Stöd till energieffektivisering i flerbostadshus	290	22	Riktat statsbidrag	Länsstyrelserna	Allmännyttiga bostadsföretag, privata bostadsföretag, bostadsrättsföreningar, stiftelser och kooperativa bostadsföreningar.	Tidsbe- gränsat (2021)	Projektbidrag
18	1:8	Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande (2016:881)	3 748	843	Riktat statsbidrag	Boverket/ Länsstyrelserna	Bl.a. kommunala bostadsföretag, privat fastighetsägare, studentbostadsföretag, byggföretag eller kooperativ bostadsförening		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
19	1:1	Statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner (2018:152)	71	71	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	30 utvalda kommuner	Tidsbe- gränsat (2027)	Investerings- /projektbidrag m.m.
19	1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 145	290	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket/ Länsstyrelserna	Kommuner, regioner, företag m.fl.		Investerings- /projektbidrag m.m.
19	1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden (2014:1383)	1 819	354	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket/ Programmen	Kommuner, regioner, företag m.fl.		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:3	Statligt bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA- bidrag, 2003:598)	1 844*	876	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket/ Länsstyrelserna	Kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:4	Statligt stöd för avhjälpande av föreningsskador (2004:100)	909*	123	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket/ Länsstyrelserna	Länsstyrelser (därefter kommun eller till en annan myndighet som är huvudman för avhjälpandet)		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:4	Statsbidrag till kommuner för att flytta fordonsvrak som skrotas	909*	2	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Kommuner		Per fordonsvrak

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
20	1:11	Statligt stöd för bättre vattenhushållning (2019:556)	65	33	Riktat statsbidrag	Havs- och vatten- myndigheten/ Länsstyrelserna	Bl.a. kommuner och kommunala bolag		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Bidrag till dagvattenutredningar	15	2	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Bl.a. kommuner, va- huvudmän, universitet, högskolor, offentliga organisationer eller ideella föreningar		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Statsbidrag till strandstädning (2018:58)	25	15	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Kommuner (enskilt eller tillsammans) med havsstränder		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Statsbidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester (2018:495)	185*	66	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Kommuner, kommunala bolag eller kommunalförbund	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:11	Statligt stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön (2018:496)	185*	69	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Offentliga och privata aktörer som t.ex. kommuner, va-huvudmän och företag (ej privat personer)	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
20	1:11	Bidrag för förvaltning av havsmiljö (2010:1341)	1 050*	0	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten	Myndigheter, kommuner, organisationer, verksamhetsutövare och enskilda		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:11	Statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag (1982:840)	1 050*	111	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten/Länsstyrelsen	Kommuner och regioner ¹²		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:11	Stöd till fiskevården (1998:1343)	1 050*	3	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten/Länsstyrelsen	Kommuner, lokala och regionala aktörer		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:11	Statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-bidrag, 2009:381)	1 050*	77	Riktat statsbidrag	Havs- och vattenmyndigheten/Länsstyrelsen	Kommuner eller ideella sammanslutningar		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:14	Bidrag till kommuner för skydd av värdefulla naturområden	581*	63	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Kommuner		Investerings-/projektbidrag m.m.
20	1:16	Stöd för installation av laddningspunkter för elfordon (2019:525)	1 846*	3	Riktat statsbidrag	Naturvårdsverket	Organisationer, företag, kommuner, regioner, stiftelser och föreningar		Investerings-/projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidragss- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
20	1:16	Stöd till klimatinvesteringar (klimatlivet, 2015:517)	1 846*	287	Riktat statsbidrag	Naturvårds- verket	Kommuner, regioner, företag, bostads- rättsföreningar och andra organisationer		Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:17	Elbusspremie (2016:836)	80	66	Riktat statsbidrag	Statens energi- myndighet	Regionala kollektivtrafik- myndigheter, kommuner och trafikföretag	Tidsbe- gränsat (2023)	Belopp per elbuss
20	1:17	Statligt stöd till vissa miljöfordon (2020:750)	220*	<1	Riktat statsbidrag	Statens energi- myndighet	Företag, kommuner och regioner	Tidsbe- gränsat (2023)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:18	Stöd för gröna och trygga samhällen	150	110	Riktat statsbidrag	Boverket	Kommuner, andra fastighetsägare och tomträtthavare	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
20	1:20	Bidrag för skredsäkring vid Göta älv (2018:213)	175*	37	Riktat statsbidrag	Statens geotekniska institut	Kommuner	Investerings- /projektbidrag m.m.	Investerings- /projektbidrag m.m.
21	1:2, 1:10	Bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning (2016:385)	125*	101	Riktat statsbidrag	Statens energi- myndighet	Kommuner och regionala energikontor		Utifrån storleken på hushåll, företag och organisationer
21	1:2, 1:4,	Stöd till forsknings- och innovationsprojekt (2008:761)	1 310*	43	Riktat statsbidrag	Statens energi- myndighet	Företag, institut, universitet, högskola, kommuner m.fl.	Investerings- /projektbidrag m.m.	Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
21	1:3	Stöd till kommuner, regioner, m.fl. för samordnings- och informationsinsatser om förnybar elproduktion	25*	4	Riktat statsbidrag	Statens energimyndighet	Bl.a. länsstyrelser, kommuner, kommunala samverkansorgan, regioner samt föreningar		Investerings- /projektbidrag m.m.
21	1:5	Stöd för utbyggnad av publika laddstationer för snabbbladdning av elfordon (2020:577)	49	7	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Bl.a. näringsidkare, kommuner, kommunala bolag	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:1	Bidrag till Inlandsbanan	150	150	Kostnads- ersättning	Trafikverket	Inlandsbanan AB		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:1	Stöd för att främja hållbara stadsmiljöer (2015:579)	1 300	399	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner och regioner	Tidsbe- gränsat (2029)	Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:1	Statlig medfinansiering till vissa regionala kollektivtrafik- anläggningar m.m. (2009:237)	24 410*	748	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner och regionala kollektivtrafik-myndigheter		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:1, 1:11	Medfinansiering för investeringar enligt storstadsavtalen och västsvenska paketet	26 507*	1 924	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner och regioner som omfattas av avtalen		Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrag- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
22	1:2	Statsbidrag till enskild väghållning (1989:891)	1 308	3	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Väghållare		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:6	Ersättning för beredskapsflygplatser	62	43	Kostnads ersättning	Trafikverket	Aktör som äger flygplats/er		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:6	Statsbidrag till icke statliga flygplatser (2006:1577)	69	69	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Kommuner		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:7	Ersättning enligt trafikavtal	1 058*	87	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Företag och regionala trafikmyndigheter		Investerings- /projektbidrag m.m.
22	1:18	Ersättning till regionala kollektivtrafikmyndigheter för minskade biljettintäkter under utbrottet av covid-19 (2020:713)	3 000	3 074	Riktat statsbidrag	Trafikverket	Regionala kollektivtrafik- myndigheter	Tidsbe- gränsat (2022)	Utifrån minsk- ningen av de regionala kollektivtrafik- myndigheternas
22	2:5	Erbjudande om regionala bredbandskoordinatorer	21	15	Riktat statsbidrag	Post- och telestyrelsen	Regioner eller motsvarande aktör (samverkansorgan och Gotlands kommun)	Tidsbe- gränsat (2025)	Belopp per aktör
22	2:5	Statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur (2020:266)	1 575	64	Riktat statsbidrag	Post- och telestyrelsen	Kommuner, företag, m.fl.	Tidsbe- gränsat (2022)	Investerings- /projektbidrag m.m.

Utgifts- område	An- slag	Statsbidragets namn	Bidrags- ram 2021 (mnkr)*	Utbetalt kommun -sektorn 2021 (mnkr)	Bidragstyp	Myndighet(er) som administrerar bidraget	Målgrupp(er)	Ev. tids- begrän- sat (slutår)	Fördelnings- nyckel
23	1:2	Stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket (2010:1879)	33*	1	Riktat statsbidrag	Skogsstyrelsen	Ägare av skogsmark eller som har markägarens tillstånd		Investerings- /projektbidrag m.m.
23	1:11	Stöd för mjölk till skolelever	150*	84	Riktat statsbidrag	Jordbruks- verket	Förskolor, grundskolor och gymnasieskolor eller deras huvudman		Per barn och skoldag
23	1:17	Statsbidrag till kommuner i glesbygd för att stärka näringslivet	70	69	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	39 kommuner i stödområde A enligt förordningen (1999:1382)	Tidsbe- gränsat (2024)	Belopp per kommun med geografiska och demografiska utmaningar
24	1:2	Statsbidrag för stöd till forskning, utveckling och innovation (2015:208)	3 411*	208	Riktat statsbidrag	Vinnova	Kommuner, regioner, företag och organisationer		Investerings- /projektbidrag m.m.
24	1:27	Statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran (2020:237)	8 900	96	Riktat statsbidrag	Boverket/ Länsstyrelserna	Hyresvärdar i vissa branscher	Tidsbe- gränsat (2021)	Investerings- /projektbidrag m.m.
24	2:3	Regionala exportcentra	12*	0	Riktat statsbidrag	Tillväxtverket	Bl.a. regioner		Investerings- /projektbidrag m.m.

En asterisk (*) betyder att bidragsramen gäller mer än enbart det aktuella bidraget. Bidragsramen omfattar alltså andra bidrag och/eller ska användas för flera ändamål. "Mnkr" står för miljoner kronor.

* Finansieringen av regionernas förvaltningskostnader har förstärkts under coronapandemin (se anslagspost 25). Dessa extra medel upphör från och med 2022.

² Överenskommelsen har förlängts till 2022, men efter 2021 finns det inga avsatta medel inom överenskommelsen.

³ Största delen av medlen har betalats ut till kommuner. Andelen som har betalats ut till regioner är mindre än 0,1% av totalbeloppet till kommunsektorn.

⁴ De utbetalda medlen är mer än bidragsramen eftersom medel som avsattes 2020 har betalats ut under 2021.

⁵ Bidraget upphör 2021. Det går dock att få ersättning för kostnader för skyndsamma transporter fram till och med april 2022.

⁶ Kommunerna har behövt ansöka om medel under 2021, men medel betalas ut först under 2022.

⁷ Största delen av medlen har betalats ut till kommuner. Andelen som har betalats ut till regioner utgör ungefär 5% av totalbeloppet till kommunsektorn.

⁸ Bidraget kommer föras över till *Statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan* under 2023.

⁹ Bidraget är en tillfällig förstärkning på grund av covid. Regeringen har hittills avsatt medel till och med 2022.

¹⁰ Från och med 2022 slås bidragen ihop till ett och samma bidrag.

¹¹ Från och med 2024 slås bidragen ihop till ett och samma bidrag.

¹² Största delen av medlen har betalats ut till kommuner. Andelen som har betalats ut till regioner är mindre än 0,1% av totalbeloppet till kommunsektorn.

Anmärkning: Om flera ersättningar/bidrag lyder under samma förordning räknar vi det som en kostnadsersättning/ett riktat statsbidrag. I sammanställningen ingår inte statsbidrag som endast har betalats ut till SKR. I utbetalda medel till kommunsektorn ingår medel till kommuner, regioner, kommunägda bolag, regionägda bolag, kommunalförbund samt vissa andra samsamarbetsorganisationer som hör till kommuner eller regioner (exempelvis Regionala cancercentrum). Medel till stiftelser som grundats av kommuner eller regioner ingår inte.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar.